

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Ivana Grgić

Dobro vladanje v slovenski politiki športa

Magistrsko delo

Ljubljana, 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Ivana Grgić

Mentor: izr. prof. dr. Damjan Lajh

Dobro vladanje v slovenski politiki športa

Magistrsko delo

Ljubljana, 2015

»Everyone can rise above their circumstances and achieve success if they are dedicated to and passionate about what they do.« (Nelson Mandela)

Hvala vsem motivatorjem, ki so bili del mojega izobraževalnega procesa.

Dobro vladanje v slovenski politiki športa

Koncept vladanja v zadnjih desetletjih, kljub izraziti interdisciplinarnosti, zavzema osrednje mesto v akademskem in empiričnem politološkem raziskovanju, tudi na polju športa in športnih politik kot enemu izmed javnopolitičnih področij. V magistrski nalogi smo se tako ukvarjali z analizo dobrega vladanja v slovenski športni politiki, pri čemer nas je zanimalo ali so načela dobrega vladanja znotraj politike športa prisotna, kako se kažejo in kakšen je odnos pristojnih akterjev (države in stroke) do njihovega uresničevanja. Na ta način smo skušali ugotoviti ali/in kako se dobremu vladanju na normativno-zakonski ravni in na ravni vsakodnevnega izvajanja športne politike (ne)posveča pozornost. To smo preverjali z metodologijo analize vsebine oziroma kodirnim postopkom, kjer smo na primeru analize Zakona o športu (1998) in Nacionalnega programa za šport v Republiki Sloveniji (2000–2010) preverjali (ne)obstoje elementov dobrega vladanja; prav tako smo izvedli družboslovna intervjuja s predstavnikoma države in stroke ter kvalitativno ocenili zaznave vpletenih akterjev glede obstoja in uporabe načel dobrega vladanja v športu. Ugotovili smo, da je vladanje v slovenski politiki športa šibko in neprepoznavno že na normativni ravni, kar vodi k neupoštevanju idej dobrega vladanja v športu, ne samo na normativno-zakonski ravni, temveč tudi na ravni vsakodnevnih izvajalskih vidikov javne politike.

Ključne besede: vladanje, dobro vladanje, politika športa, načela dobrega vladanja, Slovenija.

Good Governance in Slovenian Sport Policy

In recent years, there has been an increasing interest in governance, which has despite of certain interdisciplinarity taken an important place in the field of academic and empirical political science research. Moreover, with a time delay governance has also reached the field of sport and sport public policies. The aim of this master thesis was to analyze the existence of good governance and its principles in Slovenian sport policy. Furthermore, we were interested in stakeholder perceptions and attitudes when raising questions about the importance of good governance principles in domestic sport policy. On this wise we have tried to reveal whether and how good governance is important in the normative-legal level and also in the level of day-to-day sport policy implementation activities. To conduct our analysis we have used two main research methods: quantitative content analysis, where we have analyzed two main legal sources that regulate sport policy, i.e. Sports Act (1998) and National programme of sport in the Republic of Slovenia (2000–2010) and we have also carried out interviews with relevant policy actors. In doing so, we have gained qualitative assessments about the existence and importance of good governance in sport policy. The results show that good governance in Slovenian sport policy is weakly and unrecognizable already at the normative level, which consequently leads to its weak recognisability in day-to-day sport policy implementation level.

Key words: governance, good governance, sport policy, principles of good governance, Slovenia.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	7
2	RAZISKOVALNI NAČRT	10
2.1	Namen in cilji magistrske naloge	10
2.2	Raziskovalna vprašanja in hipoteza	11
2.3	Raziskovalne metode in tehnike	12
3	TEORETIČNA IZHODIŠČA	14
3.1	Razvoj koncepta vladanja	14
3.2	Presek definicij vladanja	16
3.3	Makro-mezo-mikro ali policy-polity-politics vidik vladanja?	21
3.4	Športno vladanje	23
3.4.1	<i>Definiranje športnega vladanja</i>	<i>23</i>
3.4.2	<i>Športno vladanje kot mikro-mezo-makro fenomen političnega</i>	<i>25</i>
3.4.3	<i>Sinteza različnih pomenov koncepta (športnega) vladanja</i>	<i>27</i>
3.5	Dobro vladanje	28
3.5.1	<i>Praktično-politične definicije dobrega vladanja</i>	<i>28</i>
3.5.2	<i>Dobro vladanje kot koncept</i>	<i>31</i>
3.6	Dobro vladanje v športu – pregled načel	33
3.6.1	<i>Pregled načel s strani akademikov</i>	<i>34</i>
3.6.2	<i>Pregled načel s strani Sveta Evrope in EU</i>	<i>37</i>
3.6.3	<i>Pregled načel s strani mednarodnih (nevladnih) organizacij</i>	<i>41</i>
3.7	Izbor načel dobrega vladanja in njihova kontekstualizacija	45
4	EMPIRIČNI DEL NALOGE	49
4.1	Metoda analize vsebine – razvoj in uporaba	49
4.1.1	<i>Definiranje in pomen metode analize vsebine</i>	<i>50</i>
4.1.2	<i>Izvedba kodirne analize in kodirni postopek</i>	<i>51</i>

4.1.3	<i>Omejitve analize vsebine in kodirne tehnike</i>	53
4.2	Operacionalizacija raziskovalnega načrta	54
4.2.1	<i>Postopek in izvedba kodiranja</i>	55
4.3	Analiza in interpretacija podatkov	57
4.3.1	<i>Analiza vsebine – načela vladanja</i>	58
4.3.2	<i>Analiza vsebine – ravni vladanja</i>	64
4.3.3	<i>Analiza vsebine – primerjava med načeli in ravnmi vladanja</i>	66
4.4	Sinteza spoznanj empiričnega dela naloge	70
5	ZAKLJUČEK	72
6	LITERATURA	74
	PRILOGE	82
	Priloga A: Seznam vprašanj postavljenih intervjuvancem o vladanju in načelih dobrega vladanja v slovenski politiki športa	82
	Priloga B: Kodirna knjiga – metodološka navodila za kodiranje Zakona o športu (1998) in Nacionalnega programa športa v Republiki Sloveniji (2000–2010)	82
	Priloga C: Primerjava med načeli in ravnmi vladanja	88
	Priloga Č: Definicije načel dobrega vladanja, uporabljene v empiričnem delu magistrske naloge	91

KAZALO GRAFOV

Graf 4.1:	Prisotnost načel vladanja v ZSpo (1998), NPŠ (2000-2010) in povprečje (%)	59
Graf 4.2:	Primerjava ravni vladanja v ZSpo (1998), NPŠ (2000-2010) in povprečje (%)	64
Graf 4.3:	Primerjava med načeli in ravnmi vladanja - povprečje med obema analiziranimi dokumentoma (%)	67
Graf C.1:	Primerjava/razmerje med načeli in ravnmi vladanja (%): ZSpo (1998)	82
Graf C.2:	Primerjava/razmerje med načeli in ravnmi vladanja (%): NPŠ (2000-2010)	82

KAZALO SLIK

Slika 2.1: Shematski prikaz elementov raziskovanja v magistrski nalogi	12
Slika 3.1: Skupne značilnosti koncepta vladanja	20
Slika 3.2: Načela dobrega vladanja znotraj mednarodnih organizacij	30
Slika 4.1: Postopek izvedbe analize vsebine	53

KAZALO TABEL

Tabela 3.1: Razlikovanje med vlado in vladanjem	15
Tabela 3.2: Različni poudarki koncepta vladanja	19
Tabela 3.3: Mikro-mezo-makro vidik(i) športnega vladanja	26
Tabela 3.4: Načela športnega vladanja - akademiki.....	37
Tabela 3.5: Pregled načel dobrega vladanja v športu s strani mednarodnih organizacij.....	43
Tabela 4.1: Uporabljene kode v dvodimenzionalni kodirni shemi in njihova vsebinska obrazložitev	56
Tabela 4.2: Struktura ZSpo (1998) in NPŠ (2000-2010) glede na obseg načel in ravni vladanja (%).....	58
Tabela 4.3: Povezanost načel in ravni vladanja v ZSpo (1998), NPŠ (2000-2010) in povprečje (%).....	66
Tabela Č.1: Načela dobrega vladanja, uporabljena v empiričnem delu naloge.....	91

1 UVOD

Koncept vladanja (*ang. governance*) se znotraj akademske sfere v zadnjih desetletjih razume in uporablja izrazito interdisciplinarno. Raznoliki konceptualni pomeni vladanja že od začetka njegovega preučevanja sicer razkrivajo neenotnost akademikov pri njegovem razumevanju in pojasnjevanju (tako v terminološkem kot tudi vsebinskem smislu), po drugi strani pa se konceptu vladanja priznava visoka stopnja fleksibilnosti in uporabnosti na različnih družboslovnih področjih. Na politološkem oziroma še ožje na področju javnopolitičnih teorij se vladanje pogosto povezuje z analizo odnosov med (ne)državnimi akterji na različnih političnih ravneh (Kustec Lipicer 2007; Klijn 2008), ki poskušajo s svojim delovanjem zasledovati javno dobro (Pierre in Peters 2005, 6). Na podlagi tega se podobno kaže tudi splošna ideja vladanja kot skupka procesov, v katerih skušajo multipli akterji, tako javni kot zasebni, regulirati javne zadeve (Rhodes 1997, 2003) oziroma, ko oblastne institucije v javnopolitičnem procesu stopijo v dialog z akterji iz civilne družbe (Evans 2004).

Aktualna ideja o vladanju se je sicer s časovnim zamikom, a dovolj intenzivno, prenesla tudi na polje športa in športne politike, in sicer preko športnega vladanja, ki pomeni preslikavo definicij in razumevanja vladanja znotraj športnega konteksta (Chaker 2004; Henry in Lee 2004; Chapelet in Kübler-Mabbott 2008; Alm 2013, Kustec Lipicer in Lajh 2013). Pri tem je potrebno razumeti odnos med politiko in športom skozi javnopolitični kontekst – torej odnos, ki je usmerjen v preučevanje posameznih vidikov politike kot javno interesnega delovanja oblasti ter konkretnih področij športa (Kustec Lipicer 2009, 254). Poleg javno interesnega delovanja pa se povezave lahko osredotočajo še v smislu politike in športa kot mehanizma za oblast ter kot institucionalne strukture delovanja. V prvem primeru se šport povezuje s politiko predvsem v ideološkem smislu, torej tistimi načini, ko skušajo oblasti »izrabiti« šport za doseganje ideoloških ciljev in/ali moči; institucionalne povezave pa se kažejo predvsem v delovanju posamičnih pristojnih športnih institucij, njihovih vlog, funkcij in odnosov z drugimi institucijami (prav tam, 252–257).

Polje športa se na drugi strani v zadnjem času sooča s številnimi težavami in izzivi, ki jih s svojim (ne)reguliranjem prevzemajo različne stopnje oblasti – od lokalnih, nacionalnih, pa vse do nadnacionalnih ali celo globalnih ravni (ne)delovanja. Na drugi strani se športu priznava izrazit potencial ter številni pozitivni in/ali negativni učinki (ekonomski, zdravstveni, socialni itd.), ki jih ukvarjanje z njim prinese bodisi posamezniku, družbi kot celoti, državi in njenim oblastnim strukturam ali civilno-družbenim organizacijam. Posledično se šport vedno bolj

razume kot dejavnik konkurenčnosti sodobne družbe in kot polje delovanja vsake odgovorne oblasti (Kustec Lipicer in Slabe Erker 2012, 682), njegovi učinki na družbo pa so nezanemarljivi (Katwala 2000, 3).

Posledično si lahko zastavimo vprašanje o smiselnosti povezovanja vladanja na splošno ter športnega vladanja in športa kot enega izmed kompleksnih javnopolitičnih področij, kjer država (in druge ne-oblastne organizacije) uresničujejo *javni interes* zanj. Pri tem nam je lahko v pomoč razumevanje koncepta vladanja na podlagi njegove vsakodnevne in praktične uporabe, torej v smislu dobrega vladanja (*ang. good governance*), ki ga Svet Evrope definira kot kompleksno omrežje javnopolitičnih ukrepov in regulacij, uporabljenih za spodbujanje integritete in jedrnih vrednot v športu ter posledično demokratičnih, etičnih in odgovornih športnih aktivnosti (Svet Evrope 2005). Številni akademiki in organizacije (predvsem na mednarodni ravni) so tako že oblikovali "sezname" konkretnih načel, principov in ne nazadnje tudi indikatorjev dobrega vladanja, ki so namenjeni številnim akterjem tako v javni in zasebni sferi kot tudi na nacionalni in mednarodni ravni. Z uporabo le-teh, se po prepričanju akademikov lahko poveča npr. solidarnost, odgovornost, transparentnost, demokratičnost, participatornost, učinkovitost tako v športu kot tudi nasploh (glej Geeraert 2013a, 11). Glede na Robinsona (2004) se namreč ideja vladanja povezuje s ključnimi vprašanji odgovornosti, legitimnosti, transparentnosti javnih oblasti znotraj političnega diskurza.

V čem je torej vidna relevantnost dobrega vladanja v športu (iz zornega kota države kot objekta analize), ki predstavlja osrednji predmet analize magistrskega dela? Glede na omenjene težave oziroma neuspehe vladanja, s katerimi se sooča šport tako na mednarodni (korupcija, podkupovanje itd.) kot tudi na ravni nacionalnih športnih politik (pri čemer so težave lahko drugačne narave, povezane s procesom oblikovanja in izvajanja športne politike *per se*), se pojavljajo legitimna vprašanja o oblikovanju norm, skladnosti in sankcioniranju problemov v športu. Dobro vladanje je s svojimi načeli tako postalo osnova za uresničevanje demokratičnega, transparentnega, odgovornega športa (glej npr. Geeraert 2013a, 11–12). Pomanjkanje dobrega vladanja v športu pa lahko ima negativne posledice za širšo družbo; ker pa država in ostali kompetentni igralci skrbijo za uresničevanje javnega dobrega, se mora posledično športno vladanje izvajati na odgovoren in transparenten način (Katwala 2000, 3).

Glavna ideja magistrskega dela tako zajema preučevanje (izbranih vidikov) dobrega vladanja v slovenski politiki športa. Prvič, raziskovanje dobrega vladanja v športu je bolj ali manj

(razen nekaterih izjem, ki jih opisujemo v nadaljevanju) osredotočeno na mednarodno raven¹, pri čemer so primeri nacionalnih športnih politik v kontekstu dobrega vladanja – konkretno v slovenski politiki športa, še vedno (pod)raziskani. Drugič, vprašanje, ki mu v nalogi posvečamo največ pozornosti, se osredotoča na zakaj in kako dobro vladanje v športu ter kakšen je odnos države oziroma pristojnih institucij do njegovega prepoznavanja in uresničevanja. Pri tem je objekt analize javna politika športa kot eno izmed javnopolitičnih področij, kjer država uresničuje javni interes ter njen odnos do uporabe načel dobrega vladanja v športu. Magistrsko delo bo skušalo osvetliti pomembnost idej (dobrega) vladanja v procesu oblikovanja in izvajanja javnih politik, pri čemer bo *glavni namen naloge*, na podlagi teoretskih in metodoloških znanj, prikazati problemsko ozadje vladanja v slovenski politiki športa in odzive države nanj ter kritično reflektirati uporabnost ideje in načel vladanja.

Analitični del naloge bo temeljil na uporabi analize vsebine (*ang. content analysis*) in znotraj tega kodirne metodologije (Weber 1994; Krippendorf 2004), s katero bomo analizirali vsebino ključnih javnopolitičnih dokumentov na polju športa, in sicer Zakona o športu (Ur.l. RS 22/1998) in Nacionalnega programa športa v RS 2000–2010 (Ur. l. RS 24/2000). Z izdelavo kodirne sheme bomo celovito definirali elemente vladanja, kot izhajajo iz že obstoječih načel dobrega vladanja²; s pripisovanjem stavčnih vrednosti pa bomo na normativni ravni prepoznali diskurz vladanja v slovenski politiki športa in razkrili odnos države do le-tega.

Magistrsko delo bo razdeljeno na več delov; raziskovalni načrt bo podrobneje izpostavil problemski vidik naloge ter cilje, raziskovalna vprašanja in osnovno hipotezo. V teoretičnem delu bomo povzeli ključne predpostavke o vladanju ter športnem vladanju in soočili različne poglede nanj ter se skušali kritično opredeliti do samega koncepta vladanja. Teoretični del bo zajemal še pregled že obstoječih praks/načel/orodij dobrega vladanja (Chappelet in Mrkonjic 2013a in 2013b) na podlagi katerih bomo izdelali lastno kodirno shemo elementov dobrega vladanja v športu. V drugem, empiričnem delu, bo izvedena analiza vsebine omenjenih operativnih dokumentov oblasti ter interpretacija pojavnosti elementov vladanja v slovenski

¹ Eden izmed zadnjih projektov (2012–2013), ki se je ukvarjal z dobrim vladanjem v športu na ravni mednarodnih športnih organizacij, je bil projekt AGGIS (Action for Good Governance in International Sport Organisations). Projektna skupina, sestavljena iz sedmih evropskih partnerskih univerz, je izdelala orodje za merjenje dobrega vladanja v mednarodnih športnih organizacijah. Fakulteta za družbene vede je bila članica mednarodnega projekta. Skupaj z izr. prof. dr. Simonom Kustec Lipicer in izr. prof. dr. Damjanom Lajhom sem avtorica naloge sodelovala pri izvedbi projekta, iz česar izhaja tudi sama ideja za magistrsko delo.

² Osnovo nam bo predstavljalo orodje Sport Governance Observer (SGO), namenjen prepoznavanju dobrega vladanja v mednarodnih športnih organizacijah, vendar bomo zaradi specifičnosti slovenske politike športa, orodje prilagodili nacionalnim razmeram.

politiki športa. Magistrsko delo bomo na podlagi dobljenih rezultatov zaključili z debato o relevantnosti in izvedljivosti dobrega vladanja v športu.

2 RAZISKOVALNI NAČRT

Navkljub številnim poskusom na različnih ravneh političnega delovanja (Evropska komisija 2011; Play the Game 2011; Alm in drugi 2013; UK Sport 2004; Mednarodni olimpijski komite 2008; Svet Evrope 2005; 2012) približati (dobro) vladanje športnemu "svetu", še vedno obstajajo vrzeli, ki njegovo uporabo upočasnjujejo (Katwala 2000, 2–5). Tako npr. že obstajajo kodeksi s konkretnimi načeli in indikatorji dobrega vladanja v športu, njihova uporaba pa je na različnih oblastnih ravneh zaradi specifičnosti delovanja politike športa znotraj njih vprašljiva (Gearert 2013a, 12). Prav tako konkretnim principom dobrega vladanja kot so npr. odgovornost, transparentnost, demokratičnost, solidarnost itd. primanjkuje vsebinskega razumevanja in samega definiranja pojmov, še posebej na ravni nacionalnih športnih politik. Dosedanja kvalitativna raziskovanja vladanja v slovenski politiki športa so namreč pokazala, da je športno vladanje (kot ga razumemo v kontekstu magistrskega dela) šibko ali celo neprepoznavno, vezano na klientelistična razmerja med kompetentnimi akterji in njihovimi prepletenimi medsebojnimi omrežji (Kustec Lipicer v Vrbnjak 2012).

Praktično-družbena relevantnost naloge se kaže v možnosti zapolnitve omenjenih vrzeli, in sicer z natančnim razumevanjem teoretskih konceptov (športnega) vladanja ter načel dobrega vladanja v športu ter na drugi strani s preverjanjem pojavnosti elementov dobrega vladanja v slovenski politiki športa, z uporabo dvodimenzionalne kodirne metodologije, na podlagi katere bomo (a) prepoznali načela dobrega vladanja v slovenski politiki športa in (b) le-te povezali s tistimi ravnmi vladanja, ki jih bomo na teoretični ravni prepoznali kot pomembne za našo analizo (*mikro-mezo-makro vladanje*).

2.1 Namen in cilji magistrske naloge

Glavni namen magistrskega dela je opredeliti in podati širši pomen razumevanja različnih teoretskih konceptov vladanja ter empirično preveriti, koliko se koncept vladanja kaže v normativni vsebini in vsakodnevnih izvajalskih vidikih športne politike in posledično sklepati o (ne)razširjenosti dobrega vladanja v njej. Tako želimo najprej na normativni ravni prepoznati elemente vladanja in jih kasneje analizirati na primeru obstoječe zakonodaje na področju športa ter hkrati na primerih ocen in zaznav vpletenih javnopolitičnih akterjev o

aktualnih izvajalskih vidikov športne politike in (dobrega) vladanja v njej. Vzporedno s tem za *objekt analize* postavljamo politiko športa, ki jo izvaja država in temu primerno nas zanima tudi njen odnos do uresničevanja dobrega vladanja v športu.

V skladu s tem želimo v nalogi izpolniti dva cilja:

- *na metodološko-inovativen način, preko kodirne analize vsebine javnopolitičnih dokumentov, izdelati kodirno shemo za prepoznavanje (dobrega) vladanja na polju športa;*
- *kodirno shemo testirati na temeljni zakonodaji (ZSpo 1998 in NPŠ 2000–2010) in tako prepoznati vzorce in načela dobrega vladanja v politiki športa. Z metodo analize vsebine želimo razkriti odnos države do dobrega vladanja na normativni ravni ter jih na podlagi opravljenih družboslovnih intervjujev nadalje oceniti skozi zaznave vpletenih akterjev športne politike v praksi.*

2.2 Raziskovalna vprašanja in hipoteza

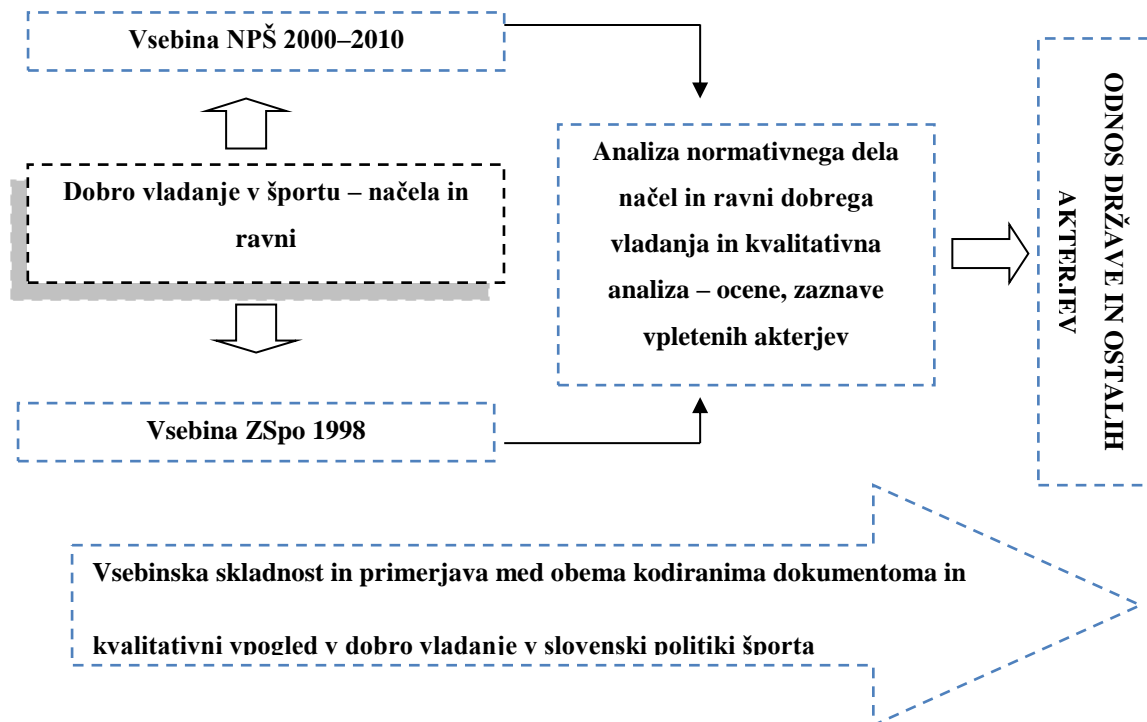
V skladu z zgoraj postavljenimi cilji smo si zastavili naslednji raziskovalni vprašanja:

- *Na kakšen način država razume in zagotavlja dobro vladanje v slovenski politiki športa? Na vprašanje bomo skušali odgovoriti s podatki, pridobljenimi preko kodirne analize vsebine Zakona o športu (ZSpo 1998) in nacionalnega programa (NPŠ 2000–2010), kjer bomo skušali prepoznati elemente dobrega vladanja, z njihovo predhodno teoretično utemeljitvijo. S stavčnim kodiranjem in pripisovanjem odgovarjajočih vrednostnih oznak oziroma kod, bomo stavkom pripisovali elemente in izpostavljene vidike dobrega vladanja in analizirali njihov pomen. Hkrati bomo podatke, pridobljene na podlagi normativnega 'diskurza', soočili še s kvalitativnimi podatki o načinih vladanja v slovenski politiki športa, ki jih bomo pridobili z izvedbo pol-strukturiranih intervjujev z izbranimi javnopolitičnimi akterji na tem področju.*
- *Kakšni so vzorci oziroma modeli vladanja v slovenski politiki športa? S tem vprašanjem želimo ugotoviti katerim elementom, vidikom, načelom (dobrega) vladanja na polju športa država (ne)posveča pozornosti ter na kakšne načine se na normativni ravni predvideva udejanjanje idej in načel vladanja. Tako bomo skušali prepoznati »obraz« diskurza o vladanju v slovenski politiki športa in podati oceno o relevantnosti vzpostavljene kodirne sheme za prepoznavanje vidikov dobrega vladanja na ravni nacionalne športne politike.*

Pri teoretičnem definiranju elementov dobrega vladanja in nadalje kodiranju bomo skozi nalogo razumeli in se opirali na tisti koncept vladanja, kjer pomembno vlogo s svojimi aktivnostmi prevzemajo javne oziroma vladne institucije (*ang. public governance*) ter

posledično izpostavljajo mikro-mezo-makro vidike vladanja (glej npr. Kustec Lipicer in Lajh 2013) ter v smislu javnopolitične dimenzije vladanja, ki je povezana z novimi pristopi oblikovanja in izvajanja javnih politik, ki vključujejo paletu različnih akterjev ter lokalnih in nadnacionalnih struktur države (Kustec Lipicer in Slabe Erker 2012). Spodnja shema prikazuje elemente raziskovanja v magistrski nalogi.

Slika 2.1: Shematski prikaz elementov raziskovanja v magistrski nalogi

Na podlagi postavljenih ciljev in raziskovalnih vprašanj bomo v nalogi sledili *osnovni predpostavki*, da je vladanje v slovenski politiki športa z vsemi svojimi elementi, vidiki in načeli, ki izhajajo iz teoretičnih premis, šibko in neprepoznavno že v okviru normativnega diskurza, kar nadalje vodi k neupoštevanju osnovnih idej dobrega vladanja v športu in manjku demokratične, transparentne in participatorne politike športa v naši državi

2.3 Raziskovalne metode in tehnike

Za preverjanje raziskovalnih vprašanj in hipoteze bomo v nalogi uporabili multiple metode in tehnike, in sicer:

- metodo pregleda literature (*ang. literature review*), s katero bomo analizirali in sintetizirali že obstoječe teoretične nastavke in empirična spoznanja o preučevani vsebini, torej (športnem) vladanju. Z iskanjem in pregledom relevantne literature bomo v magistrsko

nalogo umestili teoretske nastavke vladanja, športnega vladanja in dobrega vladanja v športu;

- analiza sekundarnih virov nam bo služila za sintezo in pregled načel, principov in kazalnikov dobrega vladanja, ki že obstajajo, tako s strani akademikov kot tudi s strani organizacij, ki so ustvarile lastne sezname relevantnih načel dobrega vladanja tako v športu kot nasploh;
- metoda pol-strukturiranega družboslovnega intervjuja: z njo bomo pridobili in soočili mnenja kompetentnih javnopolitičnih akterjev (predstavniki države oziroma resornega ministrstva, pristojnega za šport ter predstavniki športne stroke kot »zunanjega« igralca, vpletenega v oblikovanje in izvajanje športne politike v Sloveniji) do vprašanja dobrega vladanja v športu ter na ta način ugotavljali odnos države in stroke do le-tega;
- kodirna analiza vsebine: osrednja metoda naloge, s katero bomo skušali prepoznati načela, vidike, indikatorje dobrega vladanja v športu, ki jih v svojih dokumentih "predpisuje" država za doseganje javnega interesa v športu. Analiza vsebine je po osnovni definiciji metoda, ki z uporabo nizov postopkov zagotavlja veljavno sklepanje iz tekstov (Weber 1994) oziroma ...«metoda za preučevanje družbenih značilnosti, o katerih je mogoče sklepati iz besedil«... (Splichal 1990, 18). Kodiranje oziroma kodirni pristop je tako le ena izmed raziskovalnih tehnik, ki se uporablja znotraj analize vsebine oziroma besedil (Kustec Lipicer in drugi 2011, 50). Postopek analize vsebine v magistrskem delu bo sledil običajni kodirni metodologiji, kjer je enota kodiranja razumljena kot stališče/argument, le-ta pa predstavlja osnovno enoto sporočilnosti, ki se ji glede na sporočilo pripiše posamezno oznako (Kustec Lipicer in drugi 2012, 121). To pomeni, da bo posamezno stališče/argument v vlogi (od)stavka predstavljal vsebino posameznega elementa in vidika dobrega vladanja³.

³ Podrobneje o metodi analize vsebine pišemo na začetku analitičnega poglavja magistrskega dela.

3 TEORETIČNA IZHODIŠČA

3.1 Razvoj koncepta vladanja

Koncept vladanja, kot ga razumemo v sodobnem pomenu besede, se uporablja od 90. let prejšnjega stoletja naprej - vse od takrat namreč njegovo razumevanje in teoretiziranje v družboslovnih znanostih zavzema centralno pozicijo (Pierre in Peters 2000, 1). Kljub temu se v vsebinskem in terminološkem smislu vladanje uporablja že od 14. stoletja naprej, ko se je z njim označevalo kraljeve uradnike (prav tam); etimološko pa sam termin izhaja iz latinske besede »*gubernare*«, ki pomeni voditi (*ang. steer*), kar se je v tistem času nanašalo na krmarjenje ladij (Levi-Faur 2012, 5). Od začetka njegove uporabe do danes, se je v akademski sferi uveljavilo sodobnejše razumevanje koncepta, razmišljanje, o katerem pravzaprav pomeni razmišljanje kako voditi družbo in pri tem dosehati skupne cilje, kar pa je sicer indirektno povezano s prvotno idejo vladanja (prav tam; Pierre in Peters 2000, 1).

Problem, ki smo mu priča že na samem začetku razumevanja koncepta⁴ je ta, da je akademska literatura o vladanju relativno nekoherentna ter da vladanje *per se* zajema različne konceptualne pomene. Tako smo priča številnim teoretičnim dilemam pri razumevanju samega pojma, saj številni akademiki opozarjajo na različne načine razumevanja vladanja (Rhodes 1997, 2003; Stoker 1998; Pierre in Peters 2000, 2005; Peters 2012), kar lahko zaradi neenotne definicije vodi k "izmuzljivosti" in napačnemu razumevanju samega pojma. Kljub temu, kot piše Stoker (1998, 18), se teoretični "prispevek" vladanja nanaša predvsem na njegove zmožnosti zagotavljanja konceptualnega okvirja, znotraj katerega lahko razumemo spremenjene procese vladanja oziroma sprejemanja oblastnih odločitev v širšem smislu.

Teoretični viri vladanja segajo na številna področja: npr. institucionalno ekonomijo, mednarodne odnose, organizacijske vede, politologijo (vključujoč javno upravo), razvojne študije itd. (prav tam). Skladno s tem je vladanje krovni koncept, ki združuje različne fenomene – od javnopolitičnih omrežij, sektorske ekonomije, korporativnega upravljanja, novega javnega menedžmenta, vse do dobrega vladanja (Pierre in Peters 2000, 15). Podobno tudi Kustec Lipicerjeva in Lajh (2013) menita, da lahko v okviru vladanja govorimo o treh

⁴ Akademiki, ki se pretežno ukvarjajo s preučevanjem vladanja, so ga ravno zaradi različnih opredelitev in razumevanj pojma, prvotno označili prej za koncept, kot za teorijo. Danes pa nekateri izmed njih (glej Peters 2012, 19–33) vladanje že označujejo kot potencialno politično teorijo, ki bi v primeru primernega konceptualiziranja lahko imela pomemben vpliv na razvoj moderne politične znanosti.

različnih oblikah: javnem vladanju (*ang. public governance*), korporativnem upravljanju (*ang. corporate governance*) in vladanju na globalni ravni (*ang. global governance*).⁵ Posledično je razumevanje vladanja odvisno od raziskovalne agende ter od samega fenomena, ki ga želimo preučevati (Geeraert 2013a, 9).

Za lažje razumevanje vladanja (tudi na področju politologije, in še ožje razumevanje z vidika javnopolitične dimenzije) nam lahko koristi njegova razmejitev s sorodnimi pojmi, predvsem razločevanje s pojmom vlada (*ang. government*). Koncept vladanja je širši od koncepta vlade, katere glavna naloga je ohranjanje družbenega reda na določenem ozemlju, ki ga izvaja izvršilna oblast (Robinson 2004). Anglo-ameriška politična teorija s terminom vlada označuje formalne institucije države in njihov monopol nad legitimno močjo prisile, s katero je sposobna sprejemati in izvajati odločitve (Stoker 1998). Vladanje na drugi strani zajema neformalne mehanizme in v proces vodenja oziroma usmerjanja družbe (*ang. societal steering*) vključuje tudi nedržavne akterje (Geeraert 2013a, 9–10). Tako se koncept nanaša na razvoj različnih in drugačnih stilov vladanja oziroma sprejemanja odločitev, kjer so meje med javnim in zasebnim sektorjem zamegljene (Stoker 1998); jedro vladanja pa zajemajo različni mehanizmi, ki ne slonijo na avtoriteti in sankciji vlad, temveč so rezultat interakcij multiplih akterjev (Kooiman 1993). Cepiku (2006, 9) na podlagi spoznanj številnih avtorjev dobro razdela razlikovanje med vlado in vladanjem, pri čemer trdi, da ravno razlikovanje med obema pojmomoma ostaja v osrčju številnih definicij o tem, kaj vladanje je – glej Tabela 3.3.

Tabela 3.1: Razlikovanje med vlado in vladanjem

	Vlada (government)	Vladanje (governance)
Definicija	Formalni organi odločanja, legitimirani s strani formalno-institucionalnih pravil.	(Ne)formalno izvajanje oblasti z namenom ustvarjanja konsenza pri sprejemanju odločitev.
Akterji	Majhno število, predvsem državni akterji.	Državni, zasebni in civilno-družbeni.
Fokus	Organizacijska struktura in institucije.	Procesi, politike in izidi.
Struktura	Zaprti sistem, obvezna participacija, hierarhija.	Odprtost, partnerstvo in omrežja, prostovoljna participacija, funkcionalna delitev oblasti.
Sprejemanje odločitev	Malo posvetovanja in sodelovanja v procesu oblikovanja in izvajanja politik.	Sodelovanje in posvetovanje med akterji.
Izvajanje	Od zgoraj navzdol, formalno.	Neformalno.

⁵ Javno vladanje označuje način vladanja, v katerem glavno vlogo s svojimi aktivnostmi prevzemajo vladne oziroma oblastne institucije; korporativno upravljanje se nanaša na upravljanje velikih podjetij oziroma korporacij; globalno vladanje pa se osredotoča predvsem na vlogo mednarodnih institucij pri reševanju globalnih družbenih izzivov in problemov (prav tam).

Vir: Cepiku (2006, 9).

Premik od vlade k vladanju je po Pierre in Petersu (2000) rezultat turbulentnega političnega razvoja dvajsetega stoletja. Za obdobje prvih desetletij prejšnjega stoletja je bila značilna konsolidacija demokratičnih vlad zahodnega sveta, ki so s koncem druge svetovne vojne še bolj pridobile na moči – vlade so bile močne in v vzponu, z naraščajočo javno porabo, številnimi programi države blaginje in politično intervencijo na trgu. Sedemdeseta leta prejšnjega stoletja so na drugi strani prinesla skokovit premik k privatizaciji, deregulaciji, zmanjševanju vloge države in javne porabe ter na trgu temelječo filozofijo produkcije javnih storitev. Zadnja faza političnega razvoja pa datira v devetdeseta leta prejšnjega stoletja in v ospredje postavlja nov model vlade ter njeno vlogo v spremenjenih in globaliziranih družbenih okoliščinah (Pierre in Peter 2000, 2–5).

Porast koncepta vladanja se nepresenetljivo pojavi v zadnjem obdobju, ko v ospredje delovanja države prihajajo nove ideje o vlogi vlade v družbi ter njuno medsebojno prepletanje oziroma rekonceptualizacija njihovih odnosov. Ista avtorja razloge za vzpon idej vladanja vidita v pomanjkanju finančnih virov države in posledičnem neuspehu države v prej omenjenem tretjem obdobju, v globalizaciji in sovpadajočih družbenih spremembah, v pojavu novega javnega menedžmenta, ideološkega premika od politike k trgu in novih oblik vladanja, nanašajoč se predvsem na vedno večjo vlogo regionalnih in mednarodnih organizacij (prav tam 50–67). Vzpon termina vladanje se tako povezuje predvsem z diskurzom o globalizaciji, reformah javne uprave in spremenjenih razmerjih med državo in civilno družbo (Bačlija in drugi 2013, 101). Na podlagi razlage razvoja koncepta vladanja v nadaljevanju opisujemo presek definicij vladanja, pri čemer se osredotočamo predvsem na razumevanje pojma na politološkem področju.

3.2 Presek definicij vladanja

Pojem vladanje v najširšem smislu označuje spremembe v razumevanju pojma vlade, z ozirom na *nove procese sprejemanja vladnih odločitev*; na *spremenjene pogoje družbenega reda oziroma pravil*; ali na *novo metodo, s katero se vlada družbi* (Rhodes 2003, 46). Na podlagi tega avtor razlikuje med šestimi različnimi načini rabe pojma vladanje:

- a) kot minimalna država (krčenje velikosti vlade na podlagi privatizacije in zmanjševanja obsega javnih storitev);
- b) kot korporativno upravljanje;

- c) kot novi javni menedžment (reformiranje javnega sektorja);
- d) kot dobro vladanje;
- e) kot socio-kibernetski sistem (vpeljava novih načinov in orodij vladanja, s poudarkom na izvajanju le-tega s strani multiplih akterjev);
- f) kot samo-organizirana omrežja (kompleksen niz različnih akterjev neodvisnih od strani države, ki pa lahko ima vpliv na vodenje omrežij⁶) (prav tam 47–52).

V skladu z zgornjo definicijo Kustec Lipicerjeva in Lajh (2013) zavzemata stališče, da lahko koncept vladanja prvič povežemo s širše-sistemskimi tim. makro reformnimi procesi sodobne države ter sorodnimi socio-ekonomskimi in vrednotnimi aspekti; drugič z mezo ravno medsebojnega sodelovanja med različnimi (ne)državnimi akterji; ali tretjič kot mikro raven, ki se nanaša na konkretne načine in mehanizme vladnih intervencij.

Ko govorimo o vladanju na najširši način, govorimo o moderni različici teorije države, torej spremenjenem načinu njenega delovanja oziroma vlogi koordinacije vpletenih institucij v tem procesu (Rhodes 2003, 2007). Na področju politologije se je termin uveljavil za označevanje spremenjenih procesov vladanja in upravljanja ter brisanja mej med državo in civilno družbo ter med procesom oblikovanja in izvajanja javnih politik (Bevir 2007; Bačlija in drugi. 2013, 100). Pri vladanju gre torej za nove oblike kolektivnega odločanja, katerih rezultat so spremenjeni odnosi med javnimi in zasebnimi akterji ter hkrati med državljani in institucijami (Goss v Bačlija in drugi 2013, 102).

Na podlagi različnih definicij vladanja se tako kaže, da termin na eni strani uporabljamo za opisovanje prevladujočega načina organiziranja političnega življenja (Kustec Lipicer 2007, 275) in spremenjeno vlogo države znotraj tega (Rhodes 2012, 33); na drugi strani pa vladanje predstavlja alternativni pristop, s katerim analiziramo vzajemno-akterske odnose v procesu oblikovanja odločitev (Kustec Lipicer 2007, 275).⁷ Nekateri avtorji razlikujejo tudi med razumevanjem koncepta vladanja iz strukturnega ali procesnega oziroma dinamičnega vidika (Pierre in Peters 2000; Levi-Faur 2012). Strukturni vidik v ospredje postavlja institucije in njihove načine reševanja problemov povezanih z vladanjem, verjetno kot posledico vpliva teorije institucionalizma znotraj širše politološke znanosti. Posledično lahko vladanje razumemo kot *hierarhijo* (v smislu weberijanskega institucionalnega reda in načina delovanja

⁶V tem kontekstu Rhodes (2012) definira javno vladanje (*public governance*), kjer centralno vlogo igrajo omrežja neodvisnih akterjev ter izmenjujejo različne vire in delijo skupne cilje.

⁷ Koncept vladanja se v politološkem okviru razumevanja lahko povezuje tudi z drugimi sorodnimi teorijami kot npr. s konceptom javnopolitičnih omrežij (Pierre in Peters 2000, 19; Kustec Lipicer 2006; Kljajn 2008).

države); kot *trg*, ki v ospredje postavlja tržni način delovanja države; kot *javnopolitična omrežja* ali celo vladanje v smislu *skupnosti*, nanašujoč se na ideologijo komunitarizma (Pierre in Peters 2000, 15–20; Levi-Faur 2012, 8–10).

Na drugi strani lahko do vladanja zavzamemo bolj dinamičen pogled, ki se osredotoča na vladanje kot proces usmerjanja in koordinacije države s strani različnih akterjev pri doseganju zelenih izidov (prav tam, 23; prav tam, 9)⁸. Levi-Faur (2012) strukturnemu in procesnemu vidiku vladanja dodaja še razumevanje *vladanja kot mehanizma*, ki označuje institucionalizirane postopke sprejemanja odločitev ter *vladanje kot strategijo* (*ang. governancing*) v smislu oblikovanja in ustvarjanja decentraliziranih ter neformalnih sistemov vladanja s strani multiplih akterjev (prav tam).

Še bolj obsegajoča se zdi definicija Hértierjeve (2002, 2), na podlagi katere je vladanje sodoben koncept, ki implicira na vsak način političnega vodenja oziroma usmerjanja (*ang. political steering*), ki vključuje tako javne kot zasebne akterje ter različne tradicionalne načine vodenja (od hierarhičnih načinov do golih informacijskih ukrepov). Ista avtorica (prav tam) ponuja tudi ožje razumevanje vladanja, ki zajema samo tiste oblike političnega vodenja, kjer v ospredje prihajajo nehierarhični načini, kot so prepričevanje in pogajanja; prav tako pa so v oblikovanje javnih politik vključeni javni in/ali zasebni akterji. Ožje razumevanje koncepta vladanja se tako nanaša na zasledovanje novih, drugačnih orodij, ukrepov, odnosov ter načinov kako vlada sprejema in izvaja odločitve ter tako dosega zastavljene cilje oziroma javni interes. Tako tudi Bruyninckx (2012, 3) razlaga, da se literatura o vladanju pogosto nanaša na inovativne pristope kot so npr. prostovoljni dogovori ali primerjalne analize (*ang. benchmarking*). Podobno o vladanju razmišlja tudi Stoker (1998, 24), ko mu priznava sposobnost uporabe novih orodij in tehnik pri doseganju družbenih ciljev. Stoker (prav tam) tako predlaga razumevanje vladanja, ki temelji na omrežjih, kjer samo-organizacija in kombinacija pristopov od zgoraj navzdol in od spodaj navzgor igrajo ključno vlogo pri sprejemanju odločitev.

Posledično, glede na različne poglede o vladanju, lahko predpostavljamo, da le-to v prvi vrsti implicira *spremembe*, ki so lahko konceptualizirane v različnih smereh – “navzgor” k mednarodnemu, transnacionalnemu ali medvladnemu; “navzdol” k lokalnemu, regionalnemu; ali horizontalno k zasebnim in civilno-družbenim sferam oblasti (Levi-Faur 2012, 7) in se kot

⁸ Pierre in Peters (2000, 23) sta v tem pogledu kritična do tega kateri so cilji, ki jih lahko države v okviru vladanja vodijo in koordinirajo, saj naj bi večina literature o vladanju »prikrivala« dejstvo kdo definira cilje. Pri tem naj bi vlada še vedno imela centralno vlogo pri doseganju javnopolitičnih in ekonomskih izidov.

take nanašajo na spremenjeno razumevanje celotnega delovanja javnega sistema, kar pa je rezultat skupne interakcije med vključenimi deležniki, ne glede na njihov status (Kooiman 2003). Posledično tako javni kot tudi zasebni akterji ciljajo na reševanje družbenih problemov ali ustvarjanje pogojev za doseganje ciljev znotraj civilno-družbenih in oblastnih organizacij (prav tam). Pri tem je treba poudariti, da spremembe nujno ne pomenijo odmik v stran od vlade oziroma države⁹ (Levi-Faur 2012, 8), saj država (znotraj nacionalnih okvirjev) še vedno ostaja centralni igralec pri oblikovanju in sprejemanju odločitev in še vedno izvaja kontrolo nad procesom in rezultati vladanja (Pierre in Peters 2000, 68). Kar prihaja v ospredje je namreč izrazita medsebojna povezanost različnih akterjev, saj nihče izmed njih ne poseduje vseh relevantnih virov pri reševanju kompleksnih družbenih problemov (Kustec Lipicer in Lajh 2013, 46). Tabela 3.2 prikazuje različne poglede na vladanje, ki jih poudarjajo različni avtorji.

Tabela 3.2: Različni poudarki koncepta vladanja

<i>Vladanje kot...</i>	Struktura /proces	Koncept/ teorija	Mikro/mezo/ makro vidik	Nove oblike in načini sprejemanja odločitev	Državo-centrični vidik	Omrežni vidik	Odnos država-civilna družba
Pierre in Peters (2000, 2005)	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓
Héritier (2002)	✗	✓	✗	✓	✗	✗	✓
Rhodes (2003)	✗	✓	✗	✓		✓	✓
Stoker (1998)	✗	✓	✗	✓	✗	✓	✓
Kooiman (1993, 2003)	✗	✓	✗	✓	✗	✓	✓
Kustec Lipicer (2006, 2007)	✗	✓	✗	✓	✗	✓	✓
Kustec Lipicer in Lajh (2013)	✗	✓	✓	✓	✗	✓	✓
Gearert (2013a)	✗	✗	✗	✓	✗	✓	✓
Levi-Faur (2012)	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓
Peters (2012)	✗	✓	✗	✗	✓	✗	✓

⁹ *Hollowing out the state* je ena izmed perspektiv o vlogi države znotraj vladanja, ki se nanaša na erozijo države v smislu izgubljanja njenih moči in funkcij (Levi-Faur 2012, 11), v nasprotju z *državo-centričnim pristopom k vladanju*, ki kljub spremembam v organiziranju in delovanju države, le-tej še vedno priznava funkcijo osrednjega akterja znotraj procesa vladanja (prav tam, 12).

Različni poudarki in definicije vladanja nam puščajo nekaj maneverskega prostora glede razumevanja pojma. Kljub temu pa glede na raziskovalni problem, ki ga preučujemo v nalogi, vladanje razumemo v smislu spremenjene vloge države, ki jo ta igra v družbi oziroma različne aspekte odnosov med državnim vmešavanjem in družbeno avtonomijo (Trieb in drugi 2005, 6) pri usmerjanju in doseganju skupnih interesov in ciljev (Pierre in Peters 2005, 6). Ne glede na številne opredelitve vladanja, je koncept postal »stalnica« znotraj številnih teoretičnih debat ter družbenih, ekonomskih in političnih praks. Tako se večinoma uporablja oziroma je razumljen kot nadomestek oziroma dopolnilo k bolj tradicionalnim idejam o vladi kot izvrševalki oblasti, ki je v primerjavi s slednjo veliko bolj pro-aktivno, fleksibilno in omrežno naravnano (Bruyninckx 2012, 2–3). Raznolikost zgoraj opisanih poudarkov o vladanju nam vseeno dopušča, da na teoretični ravni prepoznamo nekatere skupne vidike vladanja, kot jih prikazuje spodnja slika .

Slika 3.1: Skupne značilnosti koncepta vladanja

Vir: prirejeno po Bruyninckx (2012, 2–3) in Löffler (2009, 217).

Skupne značilnosti koncepta vladanja lahko tako združimo v treh točkah:

- a) »scenarij« multiplih akterjev, kjer se kolektivni problemi ne morejo več reševati le s strani javnih oblasti, ampak zahtevajo sodelovanje ostalih zainteresiranih akterjev – tako s strani trga kot tudi civilne družbe – pri doseganju želenih družbenih in političnih ciljev (Löffler 2009, 217; Bruyninckx 2012, 2–3);

- b) več-nivojskost (*ang. multi-level*) v smislu vedno večje pomembnosti mednarodnih, evropskih in sub-državnih (regionalnih) ravni oblasti (prav tam);
- c) prav tako pa se predvideva uporaba novih (neformalnih oziroma horizontalnih in ne-hierarhičnih) praks in načinov, s katerimi se usmerja družbo in dosega cilje oziroma postavlja norme in pravila (prav tam).

3.3 Makro-mezo-mikro ali policy-polity-politics vidik vladanja?

Teoretične debate o vladanju se torej nanašajo na vprašanja o razmerju med državo in njenim poseganjem v civilno družbo. Številni avtorji so se osredotočili na različne vidike tega fenomena in tako skušali v »ospredje« postavit njegove določene značilnosti. Ena izmed tipologij, katerih avtorji so Trieb in drugi (2005), se na primer osredotoča na politično (*ang. politics*), javnopolitično (*ang. policy*) ali institucionalno (*ang. polity*) dimenzijo (prav tam, 7). Ali, kot piše Kustec Lipicerjeva (2007, 275): »glede na to, da večina teoretičnih stališč izhaja iz empiričnih ugotovitev analiziranja različnih sistemov in/ali javnopolitičnih področjih, je ključno vprašanje ali lahko vladanje razumemo kot skupno *politics-policy-polity* idejo ali kot individualni pristop vsake izmed njih.«

Trieb in drugi (2005) glede na množico teoretičnih poudarkov vladanje obravnavajo prek treh dimenzij, kar posledično vodi v oblikovanje tim. različnih oblik vladanja (*ang. modes of governance*) znotraj vsake izmed njih. Tako se vladanje v okviru **institucionalne dimenzije** nanaša na stopnjo institucionaliziranosti akterjev pri sprejemanju odločitev; v okviru **politične dimenzije** pa na procese političnega upravljanja, ki obsegajo normativne osnove političnih pravil ter prevladujoče načine upravljanja z javnimi zadevami ter sredstvi (prav tam 5–6).

Nadalje se **javnopolitična dimenzija** nanaša na izvajalski proces ter javnopolitične izide ter sovpadajoče vloge različnih akterjev, vpletenih v implementacijo politik. Le-te namreč lahko razlikujemo glede na različne mehanizme, s katerimi se dosega izide. Posledično lahko vladanje glede na javnopolitično dimenzijo preučujemo z naslednjimi kazalniki: (1) *pravna obvezujočnost nasproti mehki zakonodaji* (pravna zavezujočnost ukrepov v primerjavi s prostovoljnimi normami in podajanjem nasvetov); (2) *togi nasproti fleksibilnim pristopom k izvajanju javnih politik* (zelo podrobni standardi izvajanja v primerjavi z izborom alternativnih implementacijskih načinov); (3) *prisotnost nasproti odsotnosti sankcij* (razlikovanje politik glede na uveljavljanje sankcij pri izvajanju); (4) *materialna nasproti*

proceduralni regulaciji politik; (5) fiksne nasproti prilagodljivim normam v rabi nekega javnopolitičnega instrumenta (prav tam, 7–8).

V primerjavi z javnopolitično dimenzijo preostali dve vključujeta manjše število kazalnikov, s katerimi lahko preučujemo vladanje, in sicer v okviru politične dimenzije, kateri akterji (na kontinuumu država-civilna družba) so vključeni v proces sprejemanja odločitev, institucionalna dimenzija pa v ospredje postavlja stopnje formalne institucionaliziranosti, hierarhičnosti in centralnosti med akterji in njihovimi interakcijami (prav tam, 8–11).

Izpostavljena tipologija vladanja sicer omogoča osnovo za preverjanje elementov vladanja tudi na polju športa (npr. akterje, ki so vključeni v proces vladanja, njihove interakcije in stopnjo institucionaliziranosti ter izvajalski vidik javne politike športa), kljub temu pa, kot piše Kustec Lipicerjeva (2006, 69), takšnemu razumevanju vladanja primanjkuje vsebinske kompleksnosti, predvsem kar se tiče lastnosti posameznih dimenzij, ne da bi pri tem njihov (ne)obstoje označili za bolj ali manj zaželenega v okviru koncepta.

Drugi vidik vladanja pa se osredotoča bodisi na njegove makro-mezo-mikro značilnosti. Le-ta namreč v ospredje postavlja sistemski vidik spremenjenega načina delovanja države, socio-ekonomskih ali celo vrednostnih aspektov (makro vidik) ali vprašanja, ki zadevajo značilnosti posamičnih javnopolitičnih področjih in načinov sodelovanja med vpletenimi akterji (mezo vidik) ali celo mikro-specifične načine vladnega poseganja v družbo (Kustec Lipicer in Lajh 2013, 49; Cepiku 2006, 12). Kustec Lipicerjeva in Lajh (2013) sta makro-mezo-mikro vidik vladanja na teoretični ravni aplicirala tudi na področje športa in športnega vladanja, ki mu več pozornosti namenjamo v nadaljevanju naloge.

3.4 Športno vladanje

3.4.1 Definiranje športnega vladanja

Različni konceptualni pomeni in poudarki o vladanju, se zrcalijo tudi pri razumevanju športnega vladanja. Ko govorimo o le-tem, pravzaprav govorimo o razumevanju vladanja znotraj športnega konteksta (Hoye in Cuskelly 2007).

Kljub temu pa lahko zasledimo različne definicije o tem, kaj športno vladanje je, odvisno od raziskovalnega fokusa. Velikokrat se športno vladanje povezuje z organizacijskimi znanostmi ter delovanjem neprofitnih športnih organizacij – v tem kontekstu Hoye in Cuskelly (prav tam, 9–10) športno vladanje definirata kot strukture in procese, ki jih uporablja organizacija z namenom uresničevanja strateških ciljev in smernic, hkrati pa spremlja uspešnost njihovega uresničevanja in zagotavlja, da odločitveno telo organizacije svoje delo opravlja v najboljšem možnem interesu članov.

Glede na tematiko, ki jo preučujemo v magistrski nalogi, je potrebno športno vladanje definirati v skladu s splošnim razumevanjem koncepta vladanja. Pri tem nam lahko pomaga razumevanje koncepta javnega vladanja, znotraj katerega pomembno vlogo igrajo državne oziroma vladne oblasti, tako v institucionalnem smislu kot tudi v smislu aktivnosti, ki jih pri tem izvajajo (Kustec Lipicer in Lajh 2013, 45–46).

Relevantno definicijo športnega vladanja podaja tudi Bruyninckx (2012, 1) s stališčem, da so vprašanja povezana s športnim vladanjem (torej praksami, ki usmerjajo športne aktivnosti v družbeno zaželeni smeri) uokvirjena v smislu moči, legitimnosti, formulaciji javnopolitičnih ukrepov, oblikovanju pravil in norm, vlogi države in/ali mednarodnih vladnih institucij, razlikovanju javnih in zasebnih sfer oblasti, distribucijo stroškov in koristi kot posledico javnopolitičnih intervencij na polju športa.

Zgodovinsko gledano državna regulacija športa na podlagi različnih javno interesnih motivov oblasti poteka že od 18. stoletja naprej (Kustec Lipicer 2006), pri čemer je to poseganje največkrat utemeljeno prav na podlagi uveljavljanja in reguliranja javnega interesa v športu (Kustec Lipicer in drugi 2012, 49). Pri tem so debate in študije o športnem vladanju prisotne od poznih 90. let prejšnjega stoletja in so se najprej pojavile v praksi, predvsem na mednarodni ravni (npr. Chakerjevi študiji iz leta 1999 in 2004) ter so preučevale prisotnost države v športu na ravni evropskih držav (Svet Evrope 2012; Evropska komisija 2013), nato pa so se nadaljevale tudi v akademskem okolju (npr. Henry in Lee 2004; Hums in MacLean

2004; Alm 2013). Zakasnelost raziskovanja vladanja na polju športa lahko pripišemo dojemanju športa kot izrazito kompleksnega ter avtonomnega fenomena, neodvisnega od državnega ali kakršnegakoli poseganja (Geeareert 2013a, 10), čeprav je polje športa v zadnjih letih deležno vedno večje regulacije na različnih ravneh, tako na ravni nacionalnih držav, še bolj pa v nadnacionalnem oziroma evropskem kontekstu (Evropska komisija 2007, 2011).

Na tem mestu pravzaprav pridemo do paradoksa v okviru razumevanja vladanja in športnega vladanja – na eni strani nekateri vidiki vladanja na splošno predvidevajo umikanje države oziroma vsaj njeno spremenjeno vlogo pri vodenju družbe, na drugi strani pa se na konkretnem javnopolitičnem področju povečuje vpletenost javnih oblasti znotraj procesa oblikovanja in izvajanja športne politike oziroma reguliranja športnih zadev (Geeareert 2013a, 10).

Pri razjasnjevanju tega vprašanja nam je lahko v pomoč razumevanje tim. omrežnega vladanja (*ang. network governance*), ki države ne izključuje iz vladanja, temveč v ospredje postavlja nove, horizontalne načine sodelovanja med akterji, vpletenimi v sam proces vladanja (prav tam). Ko govorimo o omrežjih v povezavi z vladanjem, na tega gledamo kot strukturo, ki v ospredje postavlja institucionalni vidik vladanja (Pierre in Peters 2000; Levi-Faur 2012). Omrežno vladanje¹⁰ pravzaprav sestavljajo omrežja neodvisnih akterjev, ki prispevajo k oblikovanju javnega vladanja ter dopolnjujejo in nadomeščajo tradicionalne načine hierarhičnega in tržnega vladanja (Torfing 2012, 99).

Klasični vidik direktnih in skoraj ekskluzivnih povezav med državo, oziroma vlado in družbo, je namreč vedno manj združljiv z realnostjo. Spremenjena vloga države v procesu vladanja, je pripeljala do tega, da vlade usmerjajo in vodijo družbe skozi samo-vladajoča omrežja različnih akterjev, vpletenih v javnopolitične procese. Pri tem različne strukture oblasti (na nadnacionalni, nacionalni ali celo lokalni ravni) iz teh procesov niso popolnoma izključene, ampak z ostalimi akterji sodelujejo v procesu vladanja in sprejemanja javnopolitičnih odločitev, tudi na polju športa (Geeareert 2013b, 26).

¹⁰ (Javnopolitična) omrežja sicer ne predstavljajo novosti v sodobni politični znanosti, saj avtorji že nekaj časa pišejo o različnih oblikah interesne intermediacije oziroma odnosih med državo in družbo v smislu korporativizma, pluralizma ali korporativnega pluralizma. Novo je predvsem to, da so omrežja postala bolj kohezivna pri zoperstavljanju močem države ter na ta način veliko bolj vpeta v oblikovanje politik, sprejemanje odločitev in sam proces vladanja (Pierre in Peters 2000, 19–34).

3.4.2 Športno vladanje kot mikro-mezo-makro fenomen političnega

Zgoraj izpostavljeni vidiki športnega vladanja nakazujejo na razumevanje le-tega v okviru:

- a) sprejemanja posameznih zakonov in aktov, ki oblikujejo javni interes v športu ter vzpostavitvi pristojnih inštitucij za njegovo uresničevanje;
- b) kompleksnih omrežij akterjev – tako javno oblastnimi inštitucijami na polju športa kot tudi civilno-družbenih akterjev na tem področju;
- c) uporabe javnopolitičnih ukrepov¹¹, s katerimi se uresničuje javni interes v športu in spodbuja jedrne vrednote v športu kot so npr. demokratičnost, etičnost, odgovornost (Kustec Lipicer 2007, 278; Svet Evrope 2005, 2012).

Na podlagi takšnega koncipiranja športnega vladanja ter vladanja na splošno, se kot relevantno pojavlja predvsem razumevanje javnega vladanja, torej tistega, kjer se v ospredje postavlja vloge javnih oziroma vladnih institucij ter njihovih koordinacijskih in usmerjevalnih aktivnosti pri doseganju skupnih ciljev, pri čemer pa akterji iz civilne družbe in zasebne sfere niso izključeni (Kustec Lipicer in Lajh 2013; Cepiku 2006¹²). Isti avtorji (prav tam) zavzemajo stališče, da je lahko vladanje povezano bodisi s širše-sistemskimi družbenimi spremembami, ki se dogajajo na ravni države, in njenim odnosom s širšim družbenim okoljem (makro vidik); bodisi z medsebojnimi odnosi med vladnimi in civilno-družbenimi akterji na konkretnih javnopolitičnih področjih (mezo vidik); ali z ravno delovanja individualnih oblastnih organizacij ter njihovih spremenjenih načinov poseganja v družbo (mikro vidik).

Podobno lahko tudi na polju športa oziroma športnega vladanja, ko imamo v mislih pristojne institucije javnih (športnih) oblasti, v interakciji s številnimi drugimi akterji, pri zasledovanju javnega interesa v športu prepoznamo tri prevladujoče vidike vladanja:

- *makro vidik*, ki se osredotoča na širši, družbeno-politični pregled prisotnosti države v športu, s poudarkom na pravnih okvirjih ter institucionalnih značilnostih ter odnosih med državo in civilno družbo na polju športa;

¹¹ Javnopolitični ukrepi (ang. policy measures) se znotraj analize politik nanašajo na sredstva, načine, pripomočke, orodja, ki jih pri svojem delu uporablja država, in sicer z namenom uresničevanja javnega interesa oziroma zastavljenih ciljev (Howlett in Ramesh 2007).

¹² Italijanska avtorica Cepiku v prispevku o javnem vladanju sicer le-to razlaga v okviru reformiranja javne uprave in novega javnega menedžmenta. Avtorica sicer strogo loči NPM in javno vladanje, ki ga koncipira kot »nov model«, ki se osredotoča na zmožnosti javnih oblasti pri usmerjanju in vodenju kompleksnih omrežij (Cepiku 2006, 10–11).

- *mezo vidik*, ki se nanaša na sodelovanje in omrežja med (ne)vladnimi športnimi akterji ter kot rezultat tega tudi konkretne politike in ukrepi v procesu oblikovanja športnih politik;
- *mikro vidik*, ki pa zadeva vprašanja povezana z individualnimi javnimi oblastmi oziroma institucijami na polju športa in z njimi povezanih športnih aktivnosti (Kustec Lipicer in Lajh 2013, 49).

Pomembno (teoretično in praktično) vprašanje, ki se pri tem odpira, je vprašanje o potrebnih podatkih, ki sovpadajo z vsako izmed opisanih kategorij, s katerimi lahko pravzaprav spremljamo proces vladanja. Znotraj analize politik se monitoring uporablja kot posebno analitično orodje za spremljanje izvajanja javnih politik, ki se lahko uporablja tudi, ko govorimo o praksah vladanja na že omenjenih mikro-mezo-makro ravneh ¹³. Spodnja tabela prikazuje značilnosti posamičnih vidikov ter njegovih specifik, ki jih lahko znotraj vsake izmed kategorij spremljamo.

Tabela 3.3: Mikro-mezo-makro vidik(i) športnega vladanja

Makro	Mezo	Mikro
Odnos do zunanega okolja in strukturnih karakteristik (sistemske karakteristike države, znotraj katerih se oblikuje in izvaja športna politika).	Notranje okolje, v katerem deluje športna politika.	Delovanje posamičnih športnih institucij/organizacij.
Tip oblasti: vrsta političnega sistema, vladne strukture in delitev oblasti, članstvo v ključnih mednarodnih organizacijah (UN, EU, OECD).	Institucionalne značilnosti: katere (ne)vladne institucije (so)oblikujejo športno javnopolitično areno, kakšne so njihove pristojnosti in načini skupnega sodelovanja (omrežja).	Institucionalni vidik: tip institucije, institucionalne strukture vladanja in člani (glede na spol, geografsko strukturo); število institucionalnih enot (statut); članstvo (število, članstvo v drugih organizacijah); število zaposlenih (glede na spol, položaj v instituciji, strokovnost); volilna pravila in postopki, čas trajanja mandata; regulacija (število in oblike
Volitve: volilna pravila in postopki, trajanje mandata.	Procesualne značilnosti: kateri so glavni interesi in cilji vladnega poseganja v športu in kako so le-ti zaznani s strani ostalih vpletenih	

¹³ Za podrobnejšo teoretično razlago, kaj je monitoring in kakšna je njegova analitična vrednost na polju prepoznavanja praks športnega vladanja, glej Kustec Lipicer in drugi (2013) ter Kustec Lipicer in Lajh (2013).

Družba: stopnja revščine, število prebivalcev.	akterjev; kateri in kolikšni so ukrepi, s katerimi se izvajajo cilji javne politike; koliko denarja se namenja za katere cilje/ukrepe/programe.	osnovnih organizacijskih pravil); ekonomija (letni BDP in struktura, stopnja rasti, zaključni račun).
Ekonomija: letni BDP in njegova struktura, gospodarska rast, prihodki/odhodki, korupcijski indeks.		Vidik uspešnosti (performance) organizacije: postopki sprejemanja odločitev (kdo, kako in kaj se lahko predlaga v organizaciji); razpoložljiva finančna sredstva (letna sredstva, delež finančnih virov, zaključni račun); osebje/posamični projekti in programi: število zaposlenih (spol, položaj); strokovno znanje: število internih/eksternih strokovnjakov, strokovno področje, ostali resursi.

Vir: Kustec Lipicer in Lajh (2013, 56).

3.4.3 Sinteza različnih pomenov koncepta (športnega) vladanja

Pregled različnih definicij vladanja ponuja eklektično, raznoliko ter včasih tudi zavajajoče razumevanje samega koncepta. Pri tem Rhodes celo izpostavi, da ima vladanje preveč različnih pomenov, da bi lahko bilo uporabno (Rhodes 1997, 653). Pravzaprav sta razumevanje koncepta vladanja, in ne nazadnje tudi njegova uporaba, odvisna od posamičnega predmeta preučevanja ter področja, znotraj katerega ga skušamo razumeti. V zgoraj izpostavljenih teoretičnih vidikih o vladanju (in športnem vladanju), smo se osredotočili predvsem na njegovo raznoliko razumevanje na politološkem področju, na katerem se vladanje v najširšem smislu opisuje v spremenjenem načinu razumevanja in analize odnosov med različnimi akterji pri zasledovanju skupnih ciljev. Pri tem smo osvetlili razumevanje vladanja v strukturnem kot tudi v dinamičnem smislu, iz makro-mezo-mikro vidika ter prav tako v smislu njegove politične/javnopolitične/institucionalne dimenzije. Posledično smo splošno razumevanje vladanja prenesli tudi na polje športnega vladanja, ki mu v analitičnem delu, na primeru slovenske politike športa, namenjamo ključno pozornost.

Na tem mestu pa je potrebno opozoriti še na nekatere kritike oziroma pomanjkljivosti, ki se pojavljajo v okviru dosedanjega raziskovanja o vladanju:

- različni pristopi in množična uporaba termina vladanja velikokrat postavljajo v ospredje *kaj vladanje ni* (v primerjavi z drugimi pojmi), namesto, da bi celostno odgovorili na vprašanje *kaj vladanje je*;
- malo raziskav, ki se osredotočajo na vprašanje neuspehov vladanja (*ang. governance failure*) oziroma težave, ki nastajajo znotraj procesa vladanja;
- majhno število izvedenih empiričnih študij, ki bi naslavljale vprašanja in probleme povezane z meta-vladanjem¹⁴(Depiku 2006, 7).

Kljub izpostavljenim kritikam pa lahko trdimo, da v akademski sferi še vedno obstaja potencial za raziskovanje in razumevanje koncepta vladanja, tudi na polju športa in športnih politik. Tako v nadaljevanju naloge najprej skušamo obrazložiti bolj praktično razumevanje koncepta vladanja, v smislu dobrega vladanja in njegovih načel na polju športa, ki nam bodo predstavljala osnovo za raziskovanje le-tega znotraj slovenske športne politike. Na podlagi tega se v nadaljevanju osredotočamo predvsem na tiste vidike vladanja, s katerimi bomo preverjali prisotnost idej in načel športnega vladanja znotraj slovenske politike športa, in sicer: (1) makro vidik, kjer nas bo zanimala bližina/oddaljenost športne politike s splošnimi sistemskimi karakteristikami, znotraj katerih deluje država oziroma javne športne oblasti; (2) mezo vidik, s katerim bomo iskali odgovore na vprašanja kako in s katerimi načini se zasleduje javni športni interes ter kakšni so načini sodelovanja in mreženja različnih akterjev pri uresničevanju javnega interesa; (3) mikro vidik, ki pa v ospredje postavlja individualne karakteristike in aktivnosti s strani (javnih) športnih oblasti

3.5 Dobro vladanje

3.5.1 Praktično-politične definicije dobrega vladanja

Teoretične nejasnosti pri opredeljevanju in razumevanju pojma vladanja se zrcalijo tudi, ko skušamo pojem razumeti na bolj praktičen način. Ko namreč govorimo o vladanju na vsakodnevni oziroma praktično-politični ravni, se veliko pozornosti posveča ideji tim. dobrega vladanja, definiranega v številnih (javno)političnih dokumentih različnih oblastnih in

¹⁴ Metavladanje v najširšem smislu pomeni *governance of governance* - vladanje v procesu oziroma znotraj vladanja. Metavladanje je tako povezano z vzajemnim delovanjem hierarhičnih struktur države, trga in omrežij pri doseganju najboljših možnih izidov s strani tistih, ki so vanj vključeni (Jessop 2003). Metavladanje je način krepitve koordinacije v procesu vladanja, ki se odvija znotraj fragmentiranega političnega sistema, temelječega na avtonomiji samo-vladajočih omrežij in institucij (Sørensen 2006, 100).

neoblastnih organizacij, ki ga opredeljujejo na različne načine (Kustec Lipicer 2007, 275). Tudi znotraj akademske sfere je raziskovanje dobrega vladanja pridobilo na veljavi, čeprav na drugi strani bistvo samega pojma velikokrat ostaja nerazumljivo. Definicije, ki jih uporabljajo strokovnjaki, so namreč bolj ali manj odvisne od njihove raziskovalne agende (Börzel in drugi 2008, 7).

Kljub temu je dobro vladanje relativno nov koncept, ki se intenzivno uporablja od 90. let prejšnjega stoletja naprej, in je povezan predvsem z diskurzom o razvoju, reševanju sodobnih globalnih problemov v nerazvitih državah. Številne mednarodne organizacije so pojem začele uporabljati, ko so pogojevale finančno in materialno pomoč državam v razvoju z izpolnjevanjem minimalnih standardov za njeno pridobitev – od politične stabilnosti, boja proti korupciji do vladavine prava in odgovornosti (Weiss 2000, 796; Nanda 2006, 269). S koncem hladne vojne so številne mednarodne organizacije (vključno z EU) kot tudi nacionalne države sistematično vključevale trend dobrega vladanja v njihove strategije s tretjimi državami (Börzel in drugi 2008, 6).

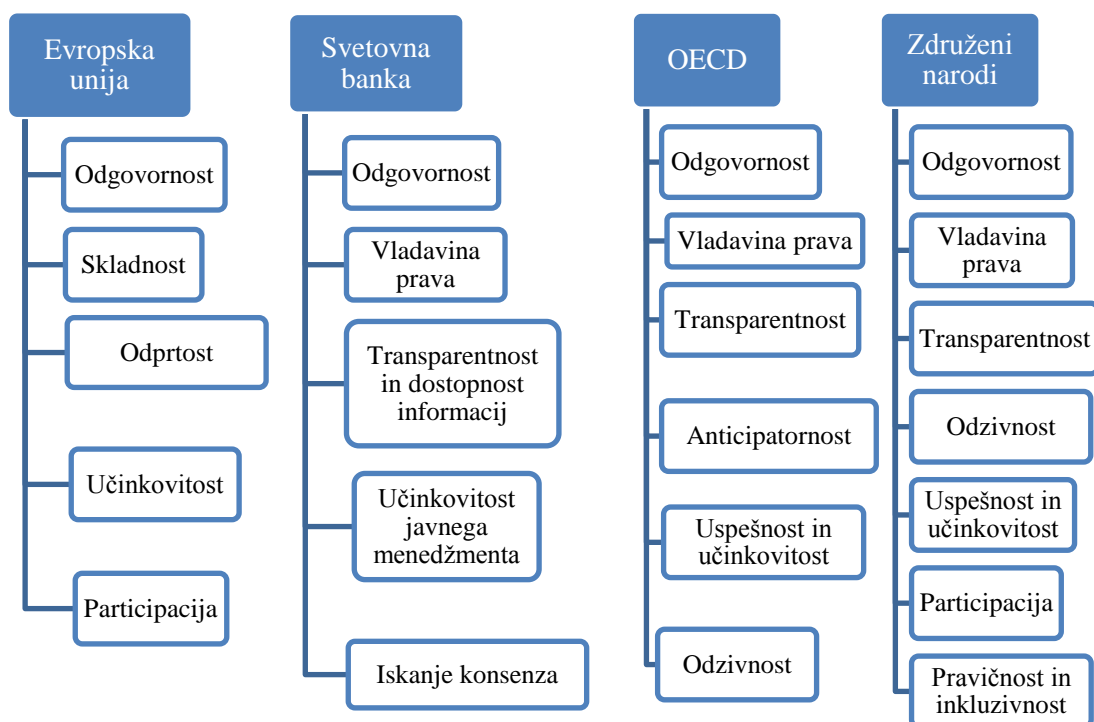
Na podlagi tega lahko dobro vladanje razumemo kot *eksterno in arbitrarno predpisan pojem* s strani različnih organizacij. Tako npr. Svetovna banka (2007) opisuje dobro vladanje kot različne načine tradicij in institucij, skozi katere se v državah izvaja oblast za doseganje javnih dobrin¹⁵; Organizacija združenih narodov (2007) ga definira kot proces sprejemanja odločitev in nadalje proces izvajanja ali neizvajanja sprejetih odločitev; OECD (2007) z dobrim vladanjem označuje vladno upravljanje (*ang. management of government*) z ozirom na vladavino prava in neobstoje korupcije; EU (Evropska komisija 2001) pa se je do dobrega vladanja opredelila v smislu pravil, postopkov in obnašanj, ki določajo načine, na podlagi katerih se izvršujejo moči na evropski ravni, še posebej načine odprtosti, participacije, odgovornosti, učinkovitosti in skladnosti (prav tam).

Iz opisanih definicij dobrega vladanja, kot ga razumejo nekatere mednarodne organizacije, izhaja, da se vsebine pojma institucionalno razhajajo. To nadalje implicira, da vsaka organizacija na svoj način razume kaj je dobro (ali kaj je slabo vladanje) in tako uporablja različne sezname načel, ki so po njihovem mnenju ustrezni indikatorji dobrega vladanja za različne akterje na različnih političnih ravneh (Geeraert 2013a, 11). Guisselquistova (2012, 9) na primer ugotavlja, da obstajajo jasne razlike med organizacijami (mednarodne finančne

¹⁵Širša definicija Svetovne banke (1994) definira dobro vladanje kot predvidljivo, odprto oblikovanje in izvajanje javnih politik; birokracija, navdihnjena s profesionalnim etosom; odgovornost vlade za svoja dejanja; močna civilna družba, ki sodeluje pri sprejemanju javnega dobrega; vladavina prava.

institucije), ki zagovarjajo ekonomsko-razvojni pristop in sovpadajoča načela dobrega vladanja, v primerjavi z organizacijami kot so EU ali OZN, ki pozornost posvečajo politični agendi in z njo povezanimi načeli dobrega vladanja. Kljub različnim poudarkom znotraj posamičnih organizacij¹⁶ avtorica ugotavlja vsaj sedem skupnih faktorjev dobrega vladanja: (1) demokracija in predstavništvo; (2) človekove pravice; (3) vladavina prava; (4) uspešen in učinkovit javni menedžment; (5) transparentnost in odgovornost; (6) razvojni cilji; (7) različni razponi posamičnih politik, programov, institucij (npr. volitve, zakonodaja, svobodni mediji ...) (prav tam, 8). Naslednja slika predstavlja načela dobrega vladanja, kot jih opredeljujejo zgoraj omenjene organizacije. Kot rečeno, se do sedaj izpostavljeni aspekti dobrega vladanja osredotočajo predvsem na vsakodnevne politične prakse, pri čemer bomo v nadaljevanju skušali podati bolj teoretično razumevanje dobrega vladanja kot koncepta ter to preslikati na polje športnega vladanja in načel, ki mu sledijo.

Slika 3.2: Načela dobrega vladanja znotraj mednarodnih organizacij

Vir: Evropska komisija (2001); OZN (2007); Svetovna banka (1994, 2007); OECD (2007).

¹⁶Avtorica analizira vsebinske opredelitve in načela dobrega vladanja znotraj naslednjih institucij: Združeni narodi, Svetovna banka, Afriška razvojna banka, Azijska razvojna banka, Evropska unija, Mednarodni denarni sklad, OECD, Evropska banka za obnovo in razvoj (Guisselquist 2012).

3.5.2 Dobro vladanje kot koncept

Zgoraj opisane definicije dobrega vladanja znotraj mednarodnih organizacij kažejo na to, da so lahko njegove praktične oziroma vsakodnevne opredelitve tako široke in nejasne, kot so lahko akademske. Pri tem se namreč zastavljajo vprašanja, zakaj določene definicije vsebujejo specifične elemente dobrega vladanja, druge pa jih izključujejo, ter kaj posamezni elementi pomenijo (kako npr. Evropska komisija ali OECD definirata odgovornost kot načelo dobrega vladanja).

Iz tega izhaja, da dobremu vladanju primanjkuje oprijemljive teoretične podlage, saj je v okviru družboslovnih znanosti to nezadostno opredeljen koncept (Guisselquist 2012, 15). Tako se dobro vladanje raje kot prepričljiv teoretičen koncept nanaša na bolj praktično, politično-administrativno razumevanje pojma - v smislu, ali je določena družba s svojimi političnimi, pravnimi in administrativnimi institucijami sposobna sprejemati in izvajati politike, ki jih lahko v širšem smislu razumemo kot javno dobro. Guisselquistova (2012, 16–17) je posledično identificirala tri ključne šibke točke dobrega vladanja kot teoretičnega koncepta, in sicer (1) pomanjkanje parsimoničnosti (multiple definicije dobrega vladanja ter nejasnost razumevanja pojma); (2) nerazlikovanje s sorodnimi koncepti in pomanjkanje teoretične uporabnosti; (3) pomanjkanje koherentnosti.

Kljub pomanjkljivostim in izpostavljenim kritikam pri pojasnjevanju in razumevanju pojma, lahko dobro vladanje (četudi zlasti uporabljen kot »politična praksa«) predstavlja normativne standarde za merjenje (*ang. measuring governance*) procesa vladanja oziroma njegovo ocenjevanje, prav tako pa lahko dobro vladanje predstavlja merilo, katerega merjenju se države ali organizacije obvežejo predvsem na podlagi mednarodnih dogovorov oziroma posebej za to oblikovanih indeksov¹⁷.

Nekateri avtorji pa so na drugi strani do dobrega vladanja skušali pristopiti bolj analitično – tako so npr. Börzelova in drugi (2008) kljub »poplavi« definicij in z namenom strukturiranja obstoječe literature o dobrem vladanju, skušali razviti analitičen okvir, ki zavzema širše razumevanje vladanja kot institucionaliziranih oblik koordinacije, skozi katere se sprejema in izvaja kolektivno-zavezujoče odločitve (prav tam, 7). Glede na različne poudarke dobrega

¹⁷Nekateri izmed indeksov, ki merijo proces vladanja oziroma elemente dobrega vladanja (vzpostavljeni predvsem s strani nevladnih mednarodnih organizacij) so npr. World Governance Index (WGI) ali Sport Governance Index (SGI) na polju športa. Več o indeksih, njihovi analitični vrednosti in elementih dobrega vladanja, ki jih zajemajo, glej Kustec Lipicer in drugi (2013) in Kustec Lipicer in Lajh (2013).

vladanja, lahko znotraj literature prepoznamo dve analitični dimenziji, ki pripomoreta k lažjemu razumevanju različnih načinov opredeljevanja le-tega, in sicer:

- a) *input/output legitimnost in*
- b) *država ali civilna družba.*

Prva dimenzija (input/output legitimnost) poudarja razlikovanje normativnih vsebin znotraj dobrega vladanja. Del literature o dobrem vladanju ga tako povezuje z ustvarjanjem zanesljivega administrativnega in regulatornega okvirja delovanja, bolj ali manj s strani države oziroma njenih institucij. Ta vidik se osredotoča na output kriterije kot so npr. uspešnost, učinkovitost in transparentnost oziroma načela, ki strmijo k oblikovanju bolj predvidljivih in učinkovitih politik. Posledično lahko *output legitimnost* opredelimo kot stopnjo, do katere so politične odločitve v interesu ljudi oziroma državljanov. Iz tega vidika je dobro vladanje povezano z reševanjem družbenih problemov na uspešen in učinkovit način (prav tam, 7–8).

Na drugi strani pa številni avtorji do dobrega vladanja zavzemajo širšo politično konotacijo, ki poudarja vključenost civilno-družbenih akterjev znotraj političnega procesa. Pri tem se veliko bolj osredotočajo na *input* kazalnike dobrega vladanja kot so npr. demokratičnost, človekove pravice. Tako *input legitimnost* »zahteva«, da so politične odločitve v skladu s preferencami ljudi, pri čemer dobro vladanje zagotavlja prenos preferenc v politične odločitve (prav tam).

Druga analitična dimenzija pa se nanaša na vlogo države v odnosu do civilne družbe pri promociji oziroma spodbujanju dobrega vladanja. Pri tem se državi priznava bolj ali manj ključna vloga znotraj debat o dobrem vladanju, po drugi strani pa se ne izključuje akterjev iz civilne družbe. Ideja je namreč ta, da lahko združevanje različnih virov, ki jih imajo na voljo tako državni kot tudi civilno-družbeni akterji, prispeva k uspešnejšemu, učinkovitejšemu in inkluzivnejšemu oblikovanju in sprejemanju kolektivnih odločitev (Héritier 2003). Avtorji nadalje predpostavljajo, da je spodbujanje dobrega vladanja odvisno od državnih ali civilno-družbenih akterjev, preko katerih skušajo zunanji akterji (npr. mednarodne politične ali nevladne organizacije) promovirati dobro vladanje. Tako se lahko bodisi odločijo za medvladne interakcije, kjer ključno vlogo pri spodbujanju dobrega vladanja igrajo države ali pa se osredotočajo na nevladne oziroma civilno-družbene akterje z namenom njihove krepitve *vis-a-vis* državi oziroma vladnim institucijam (Börzel in drugi 2008, 9).

Opisani dimenziji skušata zavzeti bolj analitičen pristop k dobremu vladanju in mu dodati teoretično vrednost, v primerjavi s praktično-političnimi opredelitvami dobrega vladanja s strani različnih (mednarodnih) organizacij. Če skušamo dobro vladanje prezrcaliti tudi na polje športa, potem je pomembno poudariti, da zahteva po njem znotraj tradicionalno zaprtega športnega sveta ne sega daleč nazaj (Geeraert 2013a, 11). V skladu z osnovno teoretično nejasnostjo lahko tudi dobro vladanje v športu zavzema širok domet različnih elementov, ki se lahko skrivajo pod različnimi imeni – npr. dobre prakse (*ang. good practices*), kodeksi ravnanja (*ang. codes of conduct*), ali preprosto vladanje (*ang. governance*). Zato je namen naslednjega podpoglavja podati odgovor na vprašanje, zakaj dobro vladanje v športu, in podati pregled ključnih elementov dobrega vladanja v športu, s strani tako akademikov kot tudi mednarodnih vladnih in nevladnih organizacij ter potencialnih vladnih športnih organizacij. Na podlagi tega bomo namreč skušali v empiričnem delu naloge opredeliti in operacionalizirati seznam načel dobrega vladanja, katerih obstoj bomo s kodirno metodologijo preverjali na primeru slovenske politike športa.

3.6 Dobro vladanje v športu – pregled načel

Zaradi temeljne ideje športne avtonomnosti, v povezavi s politiko oziroma njenim poseganjem v delovanje športa, je teoretično in empirično raziskovanje idej vladanja, še posebej dobrega vladanja, nekoliko časovno zakasnelo. Kljub temu so spremenjene družbeno-politične okoliščine v športu (vedno večje poseganje in nadzor javnih oblasti – tudi na nadnacionalni ravni¹⁸, primeri korupcije, doping v športu, izrazita komercializacija športa ter tudi napačno menedžiranje športnih organizacij) privedle do vedno večjega debatiranja o pomenu dobrega vladanja v športu (Geeraert 2013a, 11 – 12; Chappelet in Mrkonjic 2013a; Bruyninckx 2012, 1–2). Od začetka 21. stoletja naprej skušajo namreč številne vladne in civilno-družbene organizacije ter akademiki na ravni nacionalnih držav, še bolj pa na mednarodni ravni, prepoznati in definirati načela dobrega vladanja v športu in z njimi povezanih lokalnih, nacionalnih in mednarodnih športnih organizacij (Chappelet in Mrkonjic 2013b).

¹⁸ V kontekstu mednarodnih organizacij je še posebej vidna naraščajoča vloga EU na področju športa in oblikovanje evropske športne politike predvsem s strani ključnih evropskih institucij Komisije, Parlamenta in Sveta (glej npr. Kustec Lipicer 2010, 143–146). Kar se posebej tiče športnega vladanja, je EU v zadnjem desetletju konstantno sprejemala različne dokumente, ki kažejo v prid spodbujanju načel dobrega vladanja: npr. leta 2007 sprejeta Bela knjiga o športu; leta 2011 sprejet javnopolitičen dokument o razvijanju evropske razsežnosti v športu; v okviru generalnega direktorata za izobraževanje in kulturo ustanovljena strokovna skupina za dobro vladanje v športu, ki je septembra leta 2013 izdala smernice oziroma načela dobrega vladanja v športu znotraj EU.

Težave, s katerimi se omenjeni akterji pri sprejemanju načel soočajo, se osredotočajo predvsem na nepovezanost načel s konkretnimi, merljivimi indikatorji, prav tako pa si strukture vladanja (bodisi znotraj javnih oblasti, ki regulirajo šport, bodisi s strani nevladnih športnih organizacij) med seboj različne, kar pomeni, da so načela dobrega vladanja vsebinsko občutljiva, da bi se lahko enotno uporabljala (prav tam). Kot posledica tega, na splošno ne moremo govoriti o kodeksih dobrega vladanja, ki bi jih bilo možno uporabiti znotraj celotnega spektra športnih organizacij (Geeraert 2013a, 12). Na drugi strani se zlasti na ravni mednarodnih športnih organizacij v zadnjem času pojavljajo temeljna (a še vedno specifična, glede na tip organizacije in proces vladanja v njej ali na širši makro ravni) načela dobrega vladanja – zadnja primera sta npr. seznam načel za ocenjevanje dobrega vladanja v mednarodnih športnih organizacijah in za te namene vzpostavljen *Sport Governance Observer* (glej Alm 2013) in seznam načel dobrega vladanja v športu v EU (Evropska komisija 2013), ki ju podrobneje opisujemo v nadaljevanju.

3.6.1 Pregled načel s strani akademikov

Henry in Lee (2004) sta bila ena izmed prvih avtorjev, ki sta opredelila koncept dobrega vladanja v športu, pri čemer sta za lažje razumevanje športnega vladanja na splošno, tega opredelila s tremi povezanimi definicijami: (1) sistemsko vladanje kot način tekmovanja, sodelovanja in vzajemnega prilagajanja med organizacijami oziroma akterji znotraj njih tako na javnopolitičnem področju športa kot tudi znotraj športnega poslovnega sveta; (2) politično ali demokratično vladanje, ki se osredotoča na vprašanje, kako vlade oziroma športne oblasti, usmerjajo obnašanje športnih organizacij; (3) organizacijsko vladanje, ki pa zadeva normativne ter etične standarde znotraj športnega menedžmenta (Henry in Lee 2004, 26). Na podlagi tega avtorja predlagata sedem načel dobrega vladanja (prav tam, 31):

- 1) *transparentnost*: jasnost odločevalskih procesov, še posebej pri dodeljevanju in razporejanju sredstev. To še posebej velja za institucije, ki skrbijo za javno dobro na polju športa, katerih dolžnost je konsistentno delovanje (vidno tudi navzven) in odprtost do javnosti (*ang. public scrutiny*);
- 2) *odgovornost* (*ang. accountability*): odgovornost do akterjev, ki finančno (in prav tako z drugimi viri) investirajo delovanje športnih organizacij;
- 3) *demokratičnost*: predstavništvo različnih akterjev v odločevalskih procesih, ki tvorijo konstitutivno telo znotraj organizacije;

- 4) *enakost*: pri obravnavanju različnih akterjev – npr. spolna enakost oziroma uravnoveženost v smislu položaj znotraj organizacij ter obravnave različnih udeležencev v športu, še posebej športnikov invalidov;
- 5) *odgovornost v smislu izpolnjevanja dolžnosti* (ang. *responsibility*): za doseganje trajnostnega razvoja športa in skrbništva nad viri;
- 6) *uspešnost* (ang. *effectiveness*): vzpostavitev in spremljanje ukrepov uspešnosti z merljivimi in dosegljivimi cilji;
- 7) *učinkovitost* (ang. *efficiency*): doseganje ciljev z najbolj učinkovito rabo virov.

Andre N. Chaker (2004) v svoji študiji v dvajsetih izbranih evropskih državah preučuje prakse dobrega vladanja ter skuša (iz)meriti in oceniti športno vladanje v vsaki izmed njih. Pri tem se opira predvsem na analizo nacionalnih športnih zakonodaj, vlogo vladnih in civilno-družbenih športnih organizacij ter njihovih sovpadajočih načel dobrega vladanja. Kar je na nek način zanimivo v študiji je to, da se pri opredeljevanju načel športnega vladanja, in nadalje tudi njegovemu ocenjevanju, osredotoča tako na vidik posamezne države kot tudi na strukture vladanja znotraj civilno-družbenih športnih organizacij (Chaker 2004, 5–6). Pri opredeljevanju načel športnega vladanja avtor nadalje izhaja iz načel Evropske listine o športu, sprejete leta 1992 pod okriljem Sveta Evrope, pri čemer so načela za dobro vladanje v športu sestavljena iz:

- demokratičnosti (obstoj demokratičnih struktur in posvetovanje med njimi pri sprejemanju odločitev);
- transparentnosti (nanašajoč se na preglednost odločevalskih procesov, predvsem kar se tiče financiranja in revidiranja);
- neodvisnosti (neodvisnost postopkov pri izvajanju nadzora in reševanju konfliktov interesov);
- svobode govora;
- svobode delovanja;
- svobode združevanja (splošna pravica do združevanja, nediskriminacijsko načelo pri združevanju, pravica do združevanja v športne federacije, nepristranskost organov) (Chaker 2004, 22–23).

Jean-Loup Chappelet in Brenda Kübler-Mabbott v svojem delu *The International Olympic Committee and the Olympic System* iz leta 2008 prav tako predlagata seznam načel dobrega vladanja, nanašajoč se predvsem na olimpijski šport in delovanje olimpijskega komiteja kot

najpomembnejšega igralca znotraj olimpijskega gibanja. Avtorja namreč trdita, da je vpeljava načel vladanja znotraj olimpizma povezana z velikim zanimanjem (od konca zadnjega tisočletja naprej) eksternih igralcev kot npr. nacionalnih držav, EU, sponzorjev in medijev »biti del vladanja« znotraj olimpijskega športa, za katerega je tradicionalno značilna visoka stopnja samo-regulacije (Chappelet in Kübler-Mabbott 2008, 174–175). Tako predlagata pet načel za dobro vladanje v olimpijskem športu in športu na globalni ravni:

- transparentnost (jasna pravila in postopki sprejemanja odločitev; redne objave poročil o aktivnostih, ki vključujejo tudi financiranje; redna komunikacija s širšo javnostjo preko tiskanih in elektronskih medijev; enostaven dostop do arhiva podatkov);
- demokratičnost (demokratično sprejemanje odločitev na podlagi vnaprej predpisanih pravil in postopkov; javno glasovanje; časovno omejen mandat; zadostno predstavništvo manjšin);
- odgovornost (odgovornost do akterjev, ki delujejo znotraj olimpijskega gibanja (akterji, trenerji, sponzorji, navijači itd.); organizacija mora biti sposobna pokazati, da se uporaba človeških in finančnih virov namenja za promocijo športa na splošno ali specifičnih športnih ciljev);
- avtonomija (ohranjanje lastne organizacijske neodvisnosti, s hkratnim spoštovanjem zakonodaje in pravil držav ali skupin, znotraj katere delujejo);
- družbena odgovornost (aktivnosti organizacije morajo služiti širši družbi, z upoštevanjem solidarnosti ter trajnostnega družbenega razvoja) (prav tam, 177–179).

Pregled omenjenih načel s strani akademikov¹⁹ razkriva načela dobrega vladanja v športu, značilna za posamezne organizacije, bodisi s strani civilno-družbenih športnih organizacij bodisi z vidika države kot osrednjega akterja v procesu vladanja ali celo na ravni olimpizma. Tabela 3.4 prikazuje načela športnega vladanja, kot jih opredeljujejo različni avtorji.

¹⁹ Za celoten pregled ostalih avtorjev, ki predlagajo specifična načela športnega vladanja, glej Chappelet in Mrkonjic (2013b).

Tabela 3.4: Načela športnega vladanja - akademiki

Avtor	Načela	Izpostavljen vidik (vladanja)
Henry in Lee (2004)	Transparentnost, odgovornost, demokratičnost, izpolnjevanje dolžnosti, enakost, uspešnost, učinkovitost.	Sistemsko/organizacijsko/politično vladanje.
Chaker (2004)	Demokratičnost, transparentnost, neodvisnost, svoboda govora, svoboda delovanja, svoboda združevanja.	Uresničevanje načel vladanja tako na ravni oblastnih športnih institucij kot tudi strukture vladanja znotraj civilno-družbenih športnih organizacij.
Chappelet in Kübler-Mabbott (2008)	Transparentnost, demokratičnost, odgovornost, avtonomija, družbena odgovornost.	Vladanje znotraj olimpijskega športa (MOK) ter odnos le-tega do zunanjega okolja.

3.6.2 Pregled načel s strani Sveta Evrope in EU

Trendu definiranja načel dobrega vladanja v športu so sledile tudi številne mednarodne organizacije (tako medvladne kot tudi nevladne organizacije), ki pod svojim okriljem športu oziroma športnim politikam, namenjajo določeno stopnjo pozornosti (glej Kustec Lipicer 2010). Znotraj medvladnih organizacij velja izpostaviti predvsem načela, ki jih spodbujata Svet Evrope in EU. **Svet Evrope** je idejo športnega vladanja s konkretnimi načeli formalno-politično podprl leta 2004 na konferenci evropskih pristojnih ministrov za šport. Minimalna načela športnega vladanja so bila postavljena v okviru (1) demokratičnih struktur, ki temeljijo na jasnih volilnih procedurah in so odprte za nova članstva; (2) obstoja profesionalnih organizacij s sprejetim etičnim kodeksom in postopki za reševanje konfliktov interesov; (3) odgovornosti in transparentnosti procesov sprejemanja odločitev in financiranja; (4) načela poštenosti in solidarnosti znotraj članstva; (5) osnov za vzpostavitev enakopravnega partnerstva med javnimi športnimi oblastmi in športnimi organizacijami (Svet Evrope 2004).

V letu 2005 so bila omenjena načela nekoliko adaptirana in sprejeta s strani sveta športnih ministrov, pri čemer se je načelo obstoja demokratičnih struktur (1) razširilo tudi na nevladne športne organizacije; načelo profesionalnih organizacij in upravljanja (2) naj bi z etičnim kodeksom upoštevalo tudi profesionalne standarde; (3) odgovornost in transparentnost morata vključevati redne javne objave finančnih poročil; (4) načelo poštenosti in solidarnosti pa naj bi vsebovalo tudi spolno enakost med člani (Svet Evrope 2005).

Leta 2012 pa je parlamentarna skupščina Sveta Evrope sprejela *Resolucijo št. 1875 (2012) o dobrem vladanju in etiki v športu*, ki vsebuje načela dobrega vladanja namenjena tako državam članicam kot tudi ostalim športnim organizacijam, katerih sodelovanje pri doseganju načel mora biti dobro koordinirano. Načela so tako razdeljena na tri dele in pokrivajo bodisi: (a) **financiranje športa na klubski ravni** (sprejem mehanizmov, ki povečujejo finančno transparentnost, omejevanje dolga in spodbujanje klubskega samo-financiranja ter njihovo ustrezno spremljanje za ugotavljanje finančne transparentnosti); (b) **zaščito mladih športnikov** (obstoj določil v nacionalnih zakonodajah, ki ščitijo mlade športnike, športnike migrante in manjšinske športne skupine ter mehanizme spremljanja teh določil); (c) **strukture vladanja, transparentnost in boj proti korupciji znotraj športnih oblasti** (vključitev določil v sprejetih etičnih kodeksih s strani športnih federacij, združenj in ostalih organizacij o preprečevanju kriminalnih združenj znotraj organov upravljanja športnih oblasti ali podjetij; uvajanje nadzornih mehanizmov znotraj športnih zvez z namenom uresničevanja odgovornosti vodstva zvez do njenih članov; časovna omejitev mandatov znotraj športnih zvez z upoštevanjem spolne enakosti pri kandidiranju; preprečevanje konfliktov interesov; vključevanje športnikov pri sprejemanju najpomembnejših odločitev, ki regulirajo njihovo športno panogo; javne objave finančnih poročil in nagrajevanj) (Svet Evrope 2012). Načela dobrega vladanja, kot jih predlaga Svet Evrope, predvsem tistih sprejetih leta 2012, se nanašajo na procese in strukture vladanja znotraj športnih organizacij na civilno-družbeni ravni oziroma ravni športnih federacij. Tabela 3.5 prikazuje zgoraj omenjena načela v primerjavi z načeli vladanja znotraj EU, ki jih opisujemo v nadaljevanju.

EU je od začetka oblikovanja evropske športne politike, od sredine 90. let naprej (glej Kustec Lipicer 2010, 143), veliko bolj intenzivno pa v zadnjem desetletju, sprejemala številne javnopolitične dokumente, ki so opredeljevali seznam konkretnih načel dobrega vladanja v športu. Prvi takšen primer je predstavljala celo *Deklaracija o specifičnih lastnostih športa in njegovi družbeni funkciji v Evropi* iz Nice leta 2000, ki je na normativni ravni dala »zeleno luč« načelom dobrega vladanja v športu, predvsem iz vidika transparentnosti, demokratičnosti, solidarnosti in etičnosti v športu (glej Chappelet in Mrkonjic 2013b, 6). V naslednjih letih (leta 2007 sprejeta Bela knjiga o športu in leta 2011 sprejet dokument o razvijanju evropske razsežnosti v športu) je EU še bolj krepila zavedanje o načelih dobrega vladanja v športu, s poudarjanjem odgovornosti, predstavništva različnih akterjev, avtonomnosti športnih organizacij itd.

Celovit »seznam« načel, ki implicirajo k povečevanju standardov dobrega vladanja v športu, znotraj različnih disciplin in raznolikih organov upravljanja oziroma športnih struktur, pa je bil s strani Komisije oziroma posebne strokovne skupine za preučevanje dobrega vladanja v športu (*ang. EU expert group on good governance*), sprejet septembra leta 2013. Strokovna skupina je izdelala načela na podlagi definiranja dobrega vladanja v športu, kot: »okvirja znotraj katerega športni organi postavljajo določajo njegovo politiko, zagotavljajo strateške cilje, sodelujejo z vpletenimi akterji, spremljajo in vrednotijo uspešnost delovanja, upravljajo s tveganji in o svojem delu in razvoju poročajo svojim članom ter posledično ustvarjajo učinkovito športno politiko in z njo povezane predpise« (Evropska komisija 2013, 5). Takšna definicija se lahko uresniči z uporabo načel, pri čemer morajo evropske institucije zagotavljati njihovo prepoznavnost in implementacijo znotraj držav članic pri reguliranju športa (prav tam). Načela dobrega vladanja v športu tako vsebujejo naslednje vidike:

- 1) Jasnost ciljev in znotraj tega (1) natančno definirane vloge, funkcije in cilje športne organizacije oziroma njenih organov na podlagi sprejetega statuta; (2) sprejetje strateškega načrta v skladu s kratkoročnimi in dolgoročnimi cilji; (3) potrditev načrta s strani organov odločanja ter njegova dostopnost članom in širši zainteresirani javnosti; (4) ustrezna raven spremljanja izvajanja in nadzora nad uresničevanjem načrta.
- 2) Etični kodeks – (1) sprejetje in spoštovanje etičnega kodeksa, ki je zavezujoč za vse člane in zajema vrsto etičnih praks in vrednot integritete, enakosti, transparentnosti; (2) sprejeta osnovna pravila o vsebini in implementaciji kodeksa.
- 3) Predstavništvo akterjev in njihove vloge – (1) vključenost akterjev pri izvajanju aktivnosti, postopkih posvetovanja in sprejemanja odločitev znotraj organizacije; (2) vzpostavitev minimalnih standardov predstavništva akterjev, ki jih morajo izpolnjevati, če želijo sodelovati v procesu sprejemanja odločitev; (3) zavezanost akterjev k spoštovanju ciljev in vizije organizacije in njihovo delovanje v najboljšem možnem športnem interesu; (4) formalizacija vlog članov na podlagi statuta.
- 4) Demokratičnost – (1) jasen organizacijski okvir članstva in procesov odločanja preko reprezentativnih, inkluzivnih in kompetentnih organov, ki pri sprejemanju odločitev izvajajo demokratične postopke in zasledujejo splošne cilje in strateški načrt športne organizacije kot celote; (2) identifikacija organov sprejemanja odločitev in njihovih medsebojnih odnosov; (3) opredelitev postopkovnih pravil in pravic članov pri posvetovanjih in sprejemanju odločitev; (4) upravičenost akterjev do glasovanja pri sprejemanju odločitev, odločanje o večini potrebnih za sprejem odločitev, upravičenost

do udeleževanja sestankov in javnih predstavitev; (5) minimalna demokratična načela za imenovanja v organe sprejemanja odločitev.

- 5) Delegiranje – (1) ustrezno delegiranje nalog članom, glede na sorazmerno raven spremljanja in izvajanja nadzora ter njihovo strokovno znanje; (2) imenovanje strokovnih odborov za posebna vprašanja znotraj organizacije ter upoštevanje spolnega ravnotežja pri njihovem imenovanju.
- 6) Upravljanje (menedžment) – obstoj izvršilnega odbora znotraj športnega telesa, ki spremlja in nadzira aktivnosti telesa kot celote in še posebej ustrezno število članov, časovna omejitev njihovih mandatov, neodvisno delovanje v najboljšem možnem športnem interesu, spodbujanje enakosti znotraj telesa itd.
- 7) Sodni/disciplinski postopki – jasni disciplinski postopki znotraj organizacije v odnosu do članov; ločen kodeks o takšnih postopkih, sankcijah in pravilih; strokovnost in nepristranskost razsojevalcev; načelo poštenega sojenja; možnost pritožbe.
- 8) Inkluzivnost in vključevanje mladih – športna telesa morajo biti vključujoča in predstavljati raznolikost članov glede na spol, raso, invalidnost, spolnost in starost; sprejetje in izvajanje strategije vključevanja in predstavništva raznolikih akterjev; vključevanje reprezentativnih skupin mladih in spodbujanje njihovih športnih aktivnosti; uporaba sodobnih tehnologij pri izvajanju aktivnosti in procesu odločanja;
- 9) Statuti, pravila in predpisi: - javna dostopnost statutov, pravil in predpisov ter jasnost postopkov in načinov posvetovanja pri sprejemanju njihovih sprememb;
- 10) Odgovornost in transparentnost: - (1) vzpostavitev ustreznih ravni nadzora in odgovornosti znotraj odločevalskih teles in delujoč sistem zavor in ravnovesij; (2) obstoj in uporaba kazalnikov uspešnosti in postopkov vrednotenja glede na velikost organizacije; (3) ukrepi za izvajanje notranjega nadzora; (4) razkritje finančnih informacij kot del letnega poročila organizacije ter preglednost financiranja oziroma distribucije sredstev; (4) ustrezna raven zaupnosti in načinov internega in zunanjega komuniciranja; (5) stalna profesionalizacija vseh zaposlenih znotraj organizacije (Evropska komisija 2013, 6–14).

3.6.3 Pregled načel s strani mednarodnih (nevladnih) organizacij

Poleg mednarodnih organizacij na nevladni ravni, ki se ukvarjajo z merjenjem dobrega vladanja v različnih kontekstih (npr. Transparency International, Global Reporting Initiative, World Governance Index²⁰), obstajajo tudi nekatere organizacije, ki se osredotočajo specifično na dobro vladanje znotraj športnega konteksta, pri čemer so več ali manj usmerjene v njegovo raziskovanje na ravni mednarodnih nevladnih športnih organizacij (glej Alm 2013, Chappelet in Mrkonjic 2013a, Play the Game 2011). Pri tem velja omeniti predvsem zadnji poskus oblikovanja temeljnih in homogenih načel dobrega vladanja znotraj nevladnih športnih organizacij na mednarodni ravni, in sicer tim. *Sport Governance Observer*. SGO je pravzaprav orodje vzpostavljeno za prepoznavanje in merjenje športnega vladanja, upoštevajoč specifične tradicije, izkušnje in avtonomijo mednarodnih nevladnih športnih organizacij (Gerraert 2013a, 13–17). SGO sestavljajo štiri ključne dimenzije dobrega vladanja v športu, in sicer:

- a) transparentnost in javno komuniciranje, ki se navezuje predvsem na preglednost in jasnost pravil, informacij in odločevalskih procesov, ki so dostopne širši javnosti. Prva dimenzija tako zajema razkritje informacij in ustrezne načine komuniciranja s širšo javnostjo (javna objava statuta, športnih pravil, organizacijske strukture, strateškega plana, agende sestankov, kot tudi biografskih informacij o članih odbora znotraj organizacije, letnih splošnih in finančnih poročil);
- b) demokratičnost v smislu obstoja notranjih demokratičnih procesov in postopkov, ki ustvarjajo demokratično legitimnost. Gre za spoštovanje demokratičnih pravil in norm, vključevanje različnih deležnikov, ki so sicer značilne za tradicionalno državo in njene institucije, kljub temu pa uporabne tudi za mednarodne športne organizacije in njihova odločevalska telesa (redne volitve znotraj organov odločanja in stalnih odborov; jasna pravila o izvedbi in tajnosti volitev; ključne odločitve so sprejete s tajnim glasovanjem; časovna omejenost trajanja mandatov, redna zasedanja znotraj glasovalnega telesa; obstoj smernic za uresničevanje enakosti spolov med vodilnimi člani; vključenost akterjev v procese odločanja);
- c) sistem zavor in ravnotežij med ključnimi odločevalskimi telesi znotraj organizacije ter medsebojno omejevanje njihovih moči, kar posledično zmanjšuje koncentracijo moči in zagotavlja robustno, neodvisno in brez zunanjih vplivov podkrepljeno sprejemanje

²⁰ Za podrobnejšo razlago glej Kustec Lipicer in drugi (2013).

odločitev (obstoj notranjega organa revidiranja in izvajanje zunanjega revidiranja na podlagi mednarodno priznanih standardov; izvajanje računovodskega nadzora; obstoj etičnega kodeksa; pravila o reševanju konfliktov interesov; notranji standardi dobrega vladanja; vzpostavitev neodvisnega telesa oziroma etičnega odbora za reševanje etičnih sporov; priznavanje in upoštevanje Mednarodnega športnega razsodišča kot eksterne mehanizma reševanja sporov; spoštovanje proti-dopinške konvencije s strani Svetovne protidopinške agencije);

- d) solidarnost v odnosu do širšega družbenega okolja v katerem organizacija deluje (ustrezna alokacija sredstev za razvoj »grass-root« športnih aktivnosti; izvajanje kontrole nad porabo sredstev namenjenim notranjim akterjem; sprejetje ISO ali podobnih standardov pri prirejanju glavnih športnih prireditev; dobro definirana in v praksi uporabljena strategija družbene odgovornosti; jasna proti-diskriminacijska politika znotraj organizacije; vključenost ekonomsko prikrajšanih članic oziroma športnih zvez; posvetovanje s člani organizacije glede njihovega organiziranja in vodenja) (Alm 2013, 218–220).

Ne nazadnje, raziskovanju dobrega vladanja pozornost namenjajo tudi nacionalne športne organizacije, ki prav tako pod vplivom svojih specifičnih značilnosti delovanja, sprejemajo načela dobrega vladanja (za celoten seznam načel znotraj nacionalnih športnih organizacij glej Chappelet in Mrkonjic 2013a, 15–18). Na tem mestu je treba opozoriti, da gre predvsem za tuje prakse, ki postavljajo načela dobrega vladanja v kontekstu nacionalnih športnih organizacij, ki delujejo na civilno-družbeni ravni. Načela, ki se pojavljajo znotraj teh organizacij, se osredotočajo predvsem na odgovornost in preglednost odločevalskih procesov, ustrezno komuniciranje o delovanju organizacije z zunanjim okoljem, reševanje konfliktov interesov; vlog, funkcij, pristojnosti in dolžnosti odborov kot najpomembnejših odločevalskih teles znotraj organizacije; vzpostavljene sisteme poročanja o delovanju organizacij – tudi finančno poročanje itd. (prav tam).

Tabela 3.5 prikazuje izpostavljene vidike in načela vladanja s strani različnih organizacij, kar nam v nadaljevanju predstavlja osnovo za kritičen premislek o izpostavljenih načelih in njihovi možni aplikaciji, na primeru slovenske politike športa, in še posebej odnosu države do prepoznavanja in uresničevanja načel na normativni ravni.

Tabela 3.5: Pregled načel dobrega vladanja v športu s strani mednarodnih organizacij

Svet Evrope (2004, 2005, 2012)	
<i>Vidik vladanja oziroma komu so načela namenjena?</i>	Namenjena so tako državam članicam Sveta Evrope oziroma njihovim javnim športnim oblastem kot tudi športnim strukturam in procesom vladanja znotraj civilno-družbenih športnih organizacij (predvsem načela objavljena leta 2012).
<i>Načela</i>	<p>2004, 2005: obstoj demokratičnih struktur in jasni volilni postopki; profesionalnost organizacij z obstoječim kodeksom; odgovornost in transparentnost (znotraj odločevalskih procesov in financiranja); načelo poštenosti in solidarnosti; enakopravno partnerstvo med javnimi športnimi oblastmi in športnimi organizacijami.</p> <p>2012: financiranje športa na klubski ravni (finančna transparentnost); zaščita mladih športnikov; strukture vladanja, transparentnost in boj proti korupciji znotraj organov športnih oblasti.</p>
Evropska unija (2000, 2007, 2011, 2013)	
<i>Vidik vladanja</i>	Osredotočanje na a) grass-root športne organizacije (tiste, ki pokrivajo ukvarjanje s športom in športnimi disciplinami na neprofesionalni ravni kot npr. klubski športi); b) nacionalne športne organizacije (tiste, ki so na nacionalni ravni odgovorne za posamične športne discipline in so del evropskih ali mednarodnih športnih organizacij oziroma federacij); c) evropske ali mednarodne športne federacije.
<i>Načela</i>	<p>2000: transparentnost, demokratičnost, solidarnost;</p> <p>2007, 2011: poudarjanje odgovornosti, predstavnštva akterjev in avtonomnosti športne organizacije</p> <p>2013: jasnost ciljev in vizije ter vlog in funkcij znotraj organizacije; obstoj etičnega kodeksa; predstavnštvo akterjev in njihove vloge; demokratičnost; delegiranje članov; upravljanje (menedžment) organizacije; jasnost disciplinskih postopkov in načelo poštenosti; inkluzivnost ter vključevanje mladih; javna dostopnost statuta, pravil in ostalih predpisov delovanja organizacije; odgovornost in transparentnost.</p>
Sport Governance Observer (AGGIS) (2013)	
<i>Vidik vladanja</i>	Namenjena mednarodnim nevladnim športnim organizacijam
<i>Načela</i>	2013: transparentnost in javno komuniciranje; demokratičnost (notranji demokratični procesi in participacija akterjev ter odgovornost do njih s strani teles, ki sprejemajo odločitve); sistem zavor in ravnotežij; solidarnost v odnosu do širšega družbenega okolja.

Poleg izpraševanja o teoretični vrednosti koncepta dobrega vladanja, se njegove kritike usmerjajo tudi v konkretna načela, njihovo uporabo in merjenje znotraj oblastnih struktur, nevladnih organizacij itd. Podobna stališča se zavzemajo tudi, ko govorimo o športnem vladanju in sovpadajočih dobrih praksah. Ko se omenjena stališča namreč opisuje kot dobra, to kar je dobro velikokrat ni eksplicitno določeno. Kot piše Kustec Lipicerjeva (2006, 71):

Če skušamo definirati dobro vladanje glede na organizacijsko pojmovanje, ga lahko opredelimo kot skupek dobrih praks, ki se nanašajo na vedenje in strukturo najvišjih upravljalških odborov. Ta opredelitev pa je z vidika politološkega razumevanja vseeno preozka, ker ne zajema vmesne ravni dobre prakse, ki bi se nanašala na odnose med vpletenimi igralci države in civilne družbe, ampak se osredotoča zgolj na mikro raven posamezne organizacije oziroma igralca. (prav tam).

Pregled načel dobrega vladanja v športu nam s strani različnih medvladnih in nevladnih organizacij (in ne nazadnje tudi s strani akademikov) namreč na nek način razkriva, da je večina načel usmerjena na proces vladanja znotraj posamičnih nevladnih športnih organizacij ali celo njihovih najpomembnejših športnih teles, ki sprejemajo odločitve. Pri tem pa npr. načela, ki bi se nanašala na oblastne športne institucije in njihov odnos do uresničevanja nacionalnega športnega vladanja, niso eksplicitno določena²¹. Tako ostaja ključno vprašanje (pomembno v kontekstu analitičnega dela magistrske naloge), katera načela vladanja so najbolj relevantna za javno športno vladanje oziroma za javne oblasti, ki regulirajo šport na nacionalni ravni? Zgoraj izpostavljena načela nam sicer lahko služijo kot osnova za ugotavljanje relevantnih »nacionalnih« načel vladanja, ki pa jih je potrebno prilagoditi individualnim značilnostim in aktivnostim s strani javnih oblasti na polju športa. Dobro vladanje v športu je s svojimi načeli namreč preveč vsebinsko »občutljivo«, da bi se lahko uporabljalo univerzalno, znotraj različnih športnih organizacij (Bruyninckx 2012), tako na vladni kot tudi civilno-družbeni ravni²².

Kritike, povezane z načeli dobrega vladanja v športu, so tudi bolj metodološke narave in poudarjajo njihovo soodvisnost, prekrivanje (npr. razlikovanje med odgovornostjo in transparentnostjo), ne-enostavno uporabo in številčnost pri merjenju dejanske stopnje športnega vladanja (Chappelet in Mrkonjic 2013b, 7).

²¹ Izjemo predstavlja Chakerjeva študija iz leta 2004, ki predvideva možno uporabo načel dobrega vladanja v športu tudi s strani države oziroma pristojnih institucij na polju športa.

²² Poudarek avtorice magistrske naloge.

3.7 Izbor načel dobrega vladanja in njihova kontekstualizacija

Zgoraj izpostavljeni pomisleki o načelih dobrega vladanja in njihovi možni aplikaciji nam razkrivajo premalo poudarka o prioritizaciji načel in o tem, kdo so njihovi prejemniki (prav tam, 8). Pri tem je namreč pomembno vprašanje, komu so načela namenjena oziroma za koga se pišejo – pregled dosedanjih praks dobrega vladanja sicer izpostavlja posamične tipe športnih organizacij, za katere bi naj načela veljala, a predvsem v kontekstu vladnih ali medvladnih institucij, ki regulirajo šport, to vprašanje ostaja »nerazrešeno«, vsaj v tistih primerih, ko bi naj javni športni organi oblasti sami uporabljali načela športnega vladanja, da bi pri oblikovanju in izvajanju športnih politik zadostili minimalnim (notranjim ali zunanjim) zahtevam po dobrem vladanju v športu.

Kljub izpostavljenim dilemam pa je pregled načel na teoretični ravni pokazal, da je minimalna načela dobrega vladanja (v športu in nasploh²³) možno identificirati. V okviru športnih politik in dobrega vladanja v športu lahko tako prepoznamo temeljne principe dobrega vladanja, ki izhajajo iz različnih institucionalnih virov. Tako se v nadaljevanju osredotočamo na kombinacijo načel, ki jih poudarjata EU (2013) in Sport Governance Observer (2013). Takšen arbitraren izbor načel, s katerimi bomo izvedli kodirno analizo vsebine ključnih športnih javnopolitičnih dokumentov, izhaja iz razlogov (a) institucionalnega pozicioniranja EU in njene širše vloge pri prepoznavanju in uveljavljanju temeljnih načel dobrega vladanja v športu in nasploh; in (b) do sedaj najbolj homogenega poskusa oblikovanja načel dobrega vladanja v športu na mednarodni ravni (SGO), sestavljenega iz ključnih dimenzij, ki so bistvenega, tudi teoretičnega pomena, v odnosu do dobrega vladanja v športu (glej Alm 2013).

Načela dobrega vladanja, katerih obstoj bomo preverjali na primeru slovenske športne politike, so naslednja:

- 1) transparentnost (*ang. transparency*),
- 2) demokratičnost (*ang. democracy*),
- 3) zavore in ravnotežja (*ang. checks and balances*),
- 4) inkluzivnost in predstavništvo akterjev (*ang. inclusivity and stakeholder representation*),
- 5) odgovornost (*ang. accountability*).

²³ Glej npr. Belo knjigo o Evropskem vladanju (2001).

Pri tem je zelo pomembno, kako definiramo in nadalje razumemo vsako izmed izbranih načel dobrega vladanja v športu, katerih pomene bomo pripisovali posameznim zakonskim členom oziroma (od)stavkom v procesu kodiranja.

Transparentnost se velikokrat razume kot temeljni pogoj dobrega vladanja (Bos in van Eekeren 2013, 98). Definicije o tem, kaj je transparentnost, so velikokrat široke ter se bolj ali manj nanašajo na to, v kolikšni meri organizacija ali institucija razkriva vse relevantne informacije o njej lastnih procesih in postopkih sprejemanja odločitev in uspešnosti delovanja (prav tam). Transparentnost lahko v najširšem pomenu besede definiramo kot (javno) dostopnost informacij o organizaciji ali njenih akterjih, na podlagi katerih lahko zunanje okolje spremlja notranje delo oziroma uspešnost organizacije (Grimmelikhuijsen v Bos in van Eekeren 2013, 98). Podobno transparentnost definira tudi Hood (2001, 701) kot pregleden način delovanja vlade in njenih institucij na podlagi dogovorjenih pravil, informacij in postopkov, ki so dostopni javnosti ter (v nekaterih primerih) v okviru jasno razmejenih področij delovanja. Glede na to, da so javne športne oblasti (ali tudi civilno-družbene športne organizacije) zadolžene za izvajanje javnega interesa v športu, mora biti njihovo delo v najširši možni meri odprto javnosti oziroma javnemu nadzoru (Henry in Lee 2004, 31). Izpolnjevanje zahtev po razkrivanju informacij (vključujoč poročanje o finančnih podatkih ter ustrezno komuniciranje s širšo javnostjo) je tako ključna zahteva transparentnosti (Geeraert 2013a, 14).

Demokratičnost kot načelo dobrega vladanja prevzema značilnosti oziroma pravila in norme, ki so inherentna demokratični »slovnici« ravnanja. Z demokratičnostjo so torej povezana vprašanja demokratične legitimnosti, participacije, volilnih procesov itd. (Geeraert 2013a, 14–15). V kontekstu dobrega vladanja pa se demokratičnost nanaša na notranje demokratične postopke in pravila, znotraj katerih deluje organizacija oziroma njeni akterji. Nekateri avtorji sicer opozarjajo, da prepletanje teoretskih razprav o tem, kako opredeliti demokracijo in politične razprave, kako institucionalizirati demokratične oblike vladanja, pravzaprav vodijo k političnim izpodbijanjem le-teh, zaradi česar je težko sestaviti seznam demokratičnih postopkov, ki bi jih naj športne organizacije pri svojem delu upoštevale. Kljub temu pa obstajajo minimalna načela dobrega vladanja, ki se navezujejo na demokratičnost (prav tam) kot npr. pravične, tajne volitve v organe športnih teles; jasna volilna pravila; upoštevanje spolnih, rasnih in drugih kriterijev pri izvolitvi predstavnikov; omejevanje mandatov izvoljenih in imenovanih predstavnikov itd. (Alm 2013, 219).

Inkluzivnost in predstavništvo akterjev je povezano s širšimi demokratičnimi procesi oziroma izvira iz različnih virov demokratične teorije, iz katere izhaja, da je predstavništvo oziroma participacija akterjev znotraj demokratičnega procesa osnova demokracije (prav tam). Znotraj konteksta športnega vladanja, se predstavništvo akterjev nanaša na njihovo vključenost v proces oblikovanja in sprejemanja odločitev. Kar je značilno za tradicionalno in zaprto športno vladanje, je namreč to, da se športne politike redko izvajajo posvetovalno in v sodelovanju z akterji, ki jih aktivnosti javnih športnih oblasti zadevajo (prav tam). Nesodelovanje in izključenost akterjev oziroma zainteresiranih strani pri oblikovanju in sprejemanju konkretnih odločitev ter širše športne politike, povečuje možnosti za neuspehe športnega vladanja (Henry in Lee 2004, 32). Predstavništvo akterjev oziroma njihova inkluzivnost, se tako nanaša na različne stopnje vključenosti akterjev znotraj vseh vrst aktivnosti – od procesa oblikovanja in sprejemanja odločitev/politik, do postopkov posvetovanja pri njihovem sprejemanju (Evropska komisija 2013, 7).

Načelo zavor in ravnotežij sicer izhaja iz osnovnega načela delitve oblasti, ki predstavlja temelj demokratičnih družb in onemogoča zlorabo oblasti oziroma omogoča medsebojno omejevanje zakonodajne, izvršilne in sodne veje oblasti (Geeraert 2013a, 16). Sistem zavor in ravnotežij je možno aplicirati tudi na mikro ravni oziroma znotraj športnih oblasti/organizacij, tako javnih kot tudi civilno-družbenih. Z drugimi besedami to pomeni, da ustrezna interna razmejitev oblasti oziroma vlog, nalog, pravic in obveznosti zmanjšuje možnost koncentracije moči znotraj organizacije in kot taka predstavlja prakso dobrega vladanja (prav tam, 16–17). V kontekstu magistrske naloge, kjer je objekt analize slovenska politika športa, se načelo zavor in ravnotežij nanaša na tiste normativne dele operativnih dokumentov oblasti, ki poudarjajo medsebojno omejevanje različnih akterjev/institucij, ki so del javne politike športa in njihove mehanizme omejevanja oziroma nadzora, tako do notranjega kot tudi do zunanjega okolja delovanja športne politike kot celote.

Odgovornost je med vsemi načeli »najtežje« ulovljiv pojem, tako na ravni teoretičnega definiranja kot tudi v smislu njegove operacionalizacije – kljub temu pa predstavlja ključni element dobrega vladanja v športu in nasploh ter se kot taka ne sme obravnavati v izolaciji od drugih načel (Houlihan 2013, 22). To pogosto implicira na sinonimnost odgovornosti z drugimi koncepti, najpogosteje s transparentnostjo²⁴, pri čemer pa je potrebno obe načeli med

²⁴ Transparentnost je značilnost vlad in njenih institucij, zasebnih podjetij, organizacij in tudi posameznikov, ki so odprti do razkrivanja informacij, pravil, procesov, akcij o njihovem delu. V tem smislu je sicer transparentnost pomemben predpogoj za odgovornost, saj lahko forume, ki pozivajo k odgovornosti »opremi« s

seboj razlikovati. Kljub temu da v sodobnem akademskem in političnem diskurzu odgovornost služi »konceptu dežnika«, ki pokriva številne, vendar različne koncepte (Bovens 2007, 450), je potrebno odgovornost opredeliti v ožjem smislu oziroma na način, ki je relevanten za magistrsko nalogo. Tako se odgovornost najpogosteje definira kot obveznost, da se pojasni in utemelji določeno ravnanje, kar implicira na odnos med akterjem, ki nosi odgovornost in forumom, ki jo zahteva. Odgovornost je tako razmerje med akterjem in forumom, kjer ima akter dolžnost upravičiti in pojasniti svoje vedenje, forum lahko zastavlja vprašanja in presoja o vedenju, akter pa se lahko sooči s posledicami svojega ravnanja (prav tam). Na najenostavnejši način se tako odgovornost ukvarja z vprašanji: kdo je odgovoren, za kaj je odgovoren, kako odgovarja, komu je odgovoren in s kakšnim izidom se zaključi razmerje odgovornosti (prav tam, 23).

V ožjem smislu se odgovornost tako nanaša na zahteve posameznikov ali (javnih) organizacij k pozivanju do odgovornosti tistih virov, ki so nosilci legitimne oblasti (Peters 2001, 1–2). Takšno pojmovanje namreč izhaja iz koncepta politične odgovornosti (Bovens 2007, 455), kot ga poznajo v zahodnih demokracijah (westministrski model), in izhaja iz odnosa *principal-agent*, ki predpostavlja, da volivci delegirajo suverenost izvoljenim političnim predstavnikom, ki dalje delegirajo svoje naloge vladnemu kabinetu oziroma posameznim ministrom, le-ti pa javnim uslužbencem oziroma različnim institucijam oblasti (prav tam). Vlada je tako agent, ki je dobila moč odločanja s strani parlamenta, kateremu je moč oziroma oblast bila predana s strani ljudstva (Peters 2001, 1–2). Politična odgovornost še zdaleč ni edina oblika odgovornosti (glej Bovens 2007, 455–460), vendar najbolj relevantno pojasnjuje odnos med akterjem in forumom. V kontekstu magistrske naloge bomo tako odgovornost razumeli kot »klasičen« odnos med akterjem in forumom, pri čemer so lahko tako akterji kot forumi raznoliki in ne implicirajo nujno zgolj na politično odgovornost, ampak tudi pravno, administrativno, profesionalno itd. (prav tam). Priloga Č prikazuje načela in njihove definicije, kot smo jih razumeli in uporabili v empiričnem delu naloge.

pomembni podatki, ki aplicirajo na (ne)izpolnjevanje odgovornosti. Kljub temu transparentnost ni zadosten pogoj za odgovornost, saj ni nujno da vključuje pregled (ang. scrutiny) s strani specifičnega foruma (Bovens 2007, 453). Odgovornost na drugi strani označuje (institucionaliziran) odnos med dvema vrstama akterjev: tistimi, ki kličejo k odgovornosti in tistimi, ki so odgovorni (Houlihan 2013, 22).

4 EMPIRIČNI DEL NALOGE

4.1 Metoda analize vsebine – razvoj in uporaba

Metoda analize vsebine se v sodobnem pomenu besede, na področju komunikologije, novinarstva, sociologije, psihologije, politologije in tudi nekoliko bolj »oddaljenih« ved (npr. prava in zdravstva) uporablja že več kot petdeset let (Neuendorf 2002). Začetki sistematične analize tekstov segajo v 17. stoletje in so povezani s cerkvijo oziroma njenim analiziranjem časopisne vsebine in prepoznavanju njihove protiverske sporočilnosti. Analiza vsebine, kot jo poznamo danes, se je začela razvijati v začetku 20. stoletja, kar je povezano z začetkom masovne produkcije tiskanih časopisov in povečevanjem raziskovanja javnega mnenja (Krippendorff 2004, 3). Že leta 1910 je sociolog Max Weber opozarjal na celovit pristop uporabe analize vsebine in njene pomembnosti – zaradi neznanosti metode analize vsebine za raziskovanje množičnih medijev, se njegova raziskava sicer ni nikoli izvedla, kljub temu pa je poudaril nekatere temeljne koncepte, s katerimi se analitiki vsebin ukvarjajo še danes (Vezovnik 2008, 79–80).

V času med in po drugi svetovni vojni (velikokrat tudi za namene politične propagande), je zanimanje za uporabo analize vsebine, in s tem preučevanje družbenega vedenja, začelo strmo naraščati. Bernard Barelson je leta 1952 v svojem delu *Content Analysis of Communication Research* prvi sistematično predstavil metodo analize vsebine, kar je pomenilo začetek širjenja njene uporabe tudi na druga področja in ne le na področju raziskovanja množičnih medijev (Krippendorff 2004, 5–12). Od začetne uporabe analize vsebine kot kvantitativne metode analize množičnih medijev, se je metoda začela uporabljati tudi znotraj psihologije, politologije, lingvistike, zgodovine, antropologije itd. (Splichal 1990, 7). Primarno se je metoda analize vsebine uporabljala kot kvantitativna tehnika za objektivni, kvantitativni in sistematičen opis komunikacijskega sporočila (Weber 1994), kasneje so jo nekateri avtorji in raziskovalci začeli uporabljati kot kvalitativno tehniko (npr. analiza diskurza, etno-metodološki pristopi, konverzacijske analize (Krippendorff 2004, 16), danes pa predstavlja elemente obeh pristopov – tako kvantitativnih kot tudi kvalitativnih (Budge in Bara 2001). Na politološkem področju se analiza vsebine široko uporablja za raziskovanje volilnih stališč in programov (Kustec Lipicer in drugi 2011); posamezne študije z analizo vsebine volilnih programov preučujejo tudi elemente vladanja (Fattore in drugi 2012), kar se pa tiče raziskovanja na polju slovenske politike športa, je bila leta 2011 izvedena analiza vsebine

javnopolitičnih ukrepov Nacionalnega programa za šport v RS, za obdobje 2000–2010 in predloga za obdobje 2011–2020 (Kustec Lipicer in drugi 2012, 121–130).

4.1.1 Definiranje in pomen metode analize vsebine

Najbolj značilne karakteristike, ki ločijo metodo analize vsebine od njej podobnih analiz, so tiste, ki poudarjajo standarde njene znanstvenosti – analiza vsebine naj bi tako bila znanstvena tehnika, ki zadošča standardom objektivnosti, zanesljivosti, veljavnosti in generalizacije (Neuendorf 2002, 10–13). Avtorji analizo vsebine sicer definirajo na različne načine, glede na namen njihove uporabe oziroma pristopa, ki ga želijo uporabiti (npr. kvantitativno/kvalitativno), na drugi strani pa skušajo zadostiti zgoraj omenjenim metodološkim znanstvenim standardom. Tako jo npr. Splichal (1990, 17) definira kot: »metodo za sistematično in objektivno proučevanje jezikovnih lastnosti besedilnih enot, da bi iz njih lahko sklepali o lastnosti zunajjezikovnih pojavov«. Kot taka omogoča sklepanja o recipientih in družbenih okoljih, ki so v določenem odnosu z besedili (prav tam). »Analiza besedil je torej raziskovalna metoda za preučevanje družbenih značilnosti, o katerih je mogoče sklepati iz besedil« (prav tam, 18).

Krippendorf (2004, 18) opredeli metodo analize vsebine kot raziskovalno tehniko, na podlagi katere se iz besedil²⁵ ustvarjajo ponovljive in veljavne interference, odvisne od konteksta njihove uporabe; torej od sporočilnosti besedil do njihovega pomena (Krippendorf 1989, 403). Weber (1994) jo nadalje pojmuje kot metodo, ki z uporabo nizov postopkov zagotavlja veljavno sklepanje iz tekstov; Neuendorferjeva (2002, 10) pa kot znanstveno metodo kvantitativne analize sporočil, ki ni omejena na vrste spremenljivk, ki se lahko merijo, ali na okoliščine, v katerih so sporočila predstavljena.

Definicije, ki poudarjajo kvantitativnost metode, se osredotočajo na objektivno, sistematično opisovanje manifestnih vsebin komunikacije; kvalitativnost analize vsebine pa se nanaša na nestatistično analizo oziroma interpretacijo vsega, čemur pripisujemo pomen (pisani tekst, govorjene besede, podobe ...) (Vezovnik 2008, 80). Metoda kvalitativne analize vsebine je torej nefrekvenčna analiza besedil, kjer se prisotnost/odsotnost določene analize jemlje kot kazalec te vsebine, v primerjavi s frekvenčnim (kvantitativnim) pristopom, ki se osredotoča na pogostost pojavljanja določene lastnosti ali simbola neke vsebine (Maksuti in Rangus

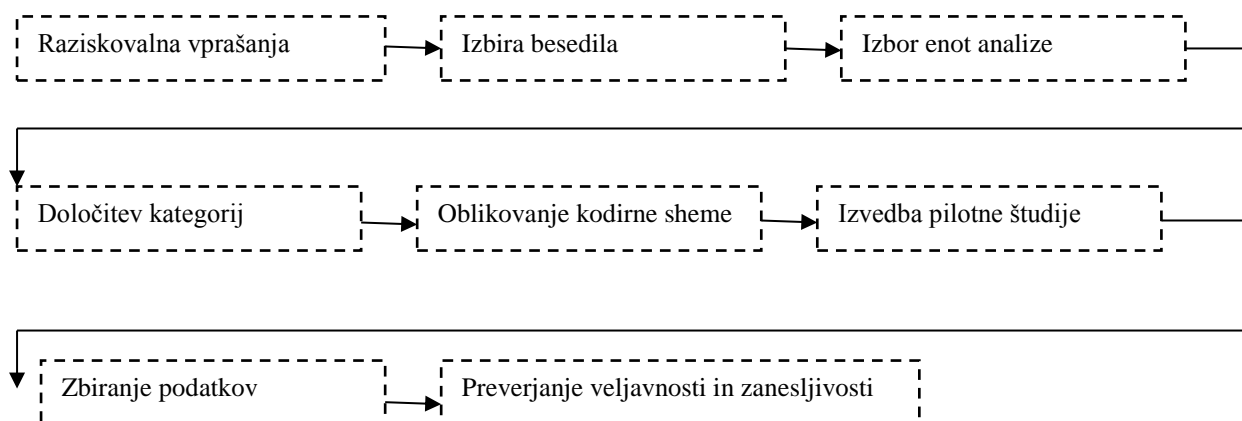
²⁵ Besedilo oziroma tekst se lahko pojavlja v različnih oblikah primernih za analizo, pri čemer je pomembno, da ima pomen za nekoga oziroma mu lahko pripisujemo pomen. Tekst tako predstavljajo npr. pisana ali govorjena besedila, umetniška dela, podobe, simboli, znaki, glasovi itd. (Krippendorf 2004, 18; Vezovnik 2008, 80).

2010, 131). Kljub različnim poudarkom je pomen analize vsebine v družboslovnih znanostih nezanemarljiv, saj lahko z njo proučujemo različne vrste in vidike raznovrstnih besedil; identificiramo in opisujemo njihove lastnosti in sklepamo o njihovih zunaj jezikovnih lastnostih (Splichal 1990). Metoda je tako (predvsem) uporabna za analizo sekundarnih virov, z objektivno analizo sporočil teh vsebin pa je metoda izpopolnjena z eksplicitno določenimi predpisi. Analiza vsebine je torej metodološko orodje, s katerim je možno preučevati prepričanja, družbeno vedenje, človeške odnose, tudi organizacije, čeprav je sčasoma dobila tudi politološko komponento (Budge in Bara 2001, 4) in njej možne vsebine raziskovanja – volilna stališča in programe, javnopolitične dokumente, zakone in ostala besedila oblasti²⁶.

4.1.2 Izvedba kodirne analize in kodirni postopek

Z uporabo metode analize vsebine s pomočjo eksplicitnih pravil analiziramo besedila ter njihovo sporočilnost oziroma pomen. Ta pravila so uporabljena z namenom klasificiranja komunikacijskih znakov v nize kategorij (Harris 2001, 193). Čeprav pravilni postopek izpeljave analize vsebine ne obstaja, najpogosteje uporabljen postopek sledi osmim korakom: (1) identifikacija raziskovalnih vprašanj; (2) izbira besedila za analizo; (3) izbor enot analize; (4) določitev kategorij; oblikovanje kodirne sheme; (5) izvedba pilotne študije in pregled kategorij in sheme; (6) zbiranje podatkov; (7) preverjanje veljavnosti in zanesljivosti študije – glej Sliko 4.1. (prav tam, 194).

Slika 4.1: Postopek izvedbe analize vsebine

Vir: (Harris 2001, 194).

Postopek izvedbe analize vsebine zahteva precizen, nedvoumen in jasen načrt, saj se lahko le tako zagotovi zanesljivost in veljavnost rezultatov analize. Ali kot piše Splichal (1990, 77):

²⁶ Poudarek avtorice magistrskega dela.

»Določanje lastnosti pojavov na besedilnih enotah, ki jih neposredno proučujemo ter njihovo kodiranje ali beleženje, sta pomembni fazi v analizi besedil, saj je od njiju odvisna zanesljivost raziskovalnih izsledkov«. Znotraj tega je natančen izbor enot analize ter kategorij oziroma njihova zamejitev še toliko pomembnejša, saj raziskovalcu onemogoča pristranskost v samem procesu kodiranja in interpretiranja rezultatov. Splichal (prav tam, 85) pri tem poudarja, da morajo navodila za izvedbo analize vključevati vse, kar je potrebno, da se v procesu kodiranja ne bi pojavljale sistematične ali naključne napake, ki zmanjšujejo zanesljivost in s tem veljavnost analize, še zlasti pa natančen opis postopkov določanja enot in vrednosti spremenljivk ter pripravo kodirnih listov.

Enota analize je tako temeljna enota teksta, ki jo v postopku analize klasificiramo oziroma analiziramo. Le-te so lahko različne, najpogosteje uporabljene enote analize pa so besede, stavki, odstavki, v primeru krajših besedil celotni dokumenti, pri čemer pa je pomembno, da je izbor enot analize skladen z naravo raziskovalnega vprašanja (Harris 2001, 198). Na drugi strani so kategorije tiste enote, ki so med seboj neodvisne oziroma imajo različne pomene ter v katere so enote analize pravzaprav uvrščene (prav tam; Krippendorff 1989, 406). Pred začetkom postopka kodiranja je tako pomembno, da si koder oziroma raziskovalec natančno prebere navodila za kodiranje ter si na podlagi idej in vprašanj, ki so značilne za vsako kategorijo, zapomni kaj slednja izraža. Na takšen način je namreč možno, da se enotam analize pripiše pravilna koda – glede na odstotke pripisanih kod, ki se ugotovijo za posamično kategorijo, lahko vsako izmed njih opredelimo in analiziramo.

Kodiranje je torej postopek znotraj metode analize vsebine, s katerim sistematično pretvarjamo izbrane dele besedila, in sicer s pomočjo vnaprej določenih kod. To pomeni, da nek vnaprej dogovorjen sistem oznak (npr. črke, številke) uporabljamo za pripisovanje lastnosti vsebini besedila, ki ga analiziramo (Kustec Lipicer in Maksuti 2011, 50). Ugotovitve o lastnostih besedil tako zapišemo v obliki podatkov (oznak) oziroma jih kodiramo (Splichal 1990, 84). Proces kodiranja mora temeljiti na opredelitvi in standardizaciji vsebinsko celovitih kodirnih kategorij, ki jih po zanesljivem in preverljivem metodološkem postopku izvajajo bodisi za te namene usposobljeni strokovnjaki koderji bodisi računalniški programi (Kustec Lipicer in Maksuti 2011, 50; Krippendorff 1989, 407). Ugotovljene značilnosti oziroma vrednosti spremenljivk enot analize nadalje beležimo v kodirne liste/scheme. Le-ti naj bi v osnovi vključevali informacije o pojavu, ki ga preučujemo, ter osnovne informacije o postopkih kodiranja, predvsem pa: naslov in fazo raziskave, datum kodiranja, šifro koderja,

identifikacijsko številko enote vzorčenja, torej besedila, ki ga analiziramo; vrsto enote analize ter zaporedno številko enote analize (Splichal 1990, 93).

4.1.3 Omejitve analize vsebine in kodirne tehnike

Kljub izrazitemu raziskovalnemu potencialu metode analize vsebine in kodirne tehnike (v zadnjem času bolj ali manj računalniško podprte analize vsebin, v primerjavi z ročnim kodiranjem), se sama metodologija analize vsebine sooča z nekaterimi omejitvami, ki jih mora raziskovalec dosledno upoštevati. Metodološke omejitve se tako nanašajo na primere, ko:

- nobena izbrana kategorija ne ustreza stavku oziroma enoti analize, kar pomeni da je enoto analize nemogoče vstaviti v okvir kodiranja. V tem primeru stavku pripišemo posebej določeno kodo (npr. 000), kljub temu pa to še ne pomeni, da je sam stavek brez pomena.
- je stavku možno pripisati več kot eno kodo; v tem primeru se mora koder odločiti, katero je najpomembnejšo sporočilo stavka in temu primerno pripisati kodo.
- je stavek nemogoče razjasniti; v tem primeru je potrebna analiza celotnega odstavka, da bi mu lahko pripisali ustrezen pomen (Volkens 2002).

Ne glede na izpostavljene metodološke omejitve, kodirna metodologija v osnovi temelji na naslednjih načelih: (1) natančna pojasnitev kaj, zakaj in na kakšen način bomo analizirali izbran tekst; (2) izogibanje podajanju subjektivnih ocen in omejitev samo na opisovanje analiziranega besedila (to je še posebej pomembno pri ročnem kodiranju, kjer lahko npr. različni koderji istim stavkom pripisujejo različne kode, pri čemer se še posebej izpostavljajo vprašanja zanesljivosti, preverljivosti in veljavnosti podatkov); (3) preverljivost in zanesljivost merjenja z ustrezno vzpostavljeno mersko operacionalizacijo (povezano z načelom izogibanja subjektivnih ocen); (4) metodologija podpira razvoj drugih zanesljivih in preverljivih oblik merjenja kot npr. računalniške analize besedil (Budge in drugi v Kustec Lipicer in Maksuti 2011, 52).

V kontekstu magistrske naloge, kjer bomo izvedli analizo vsebine zakonov, je potrebno poudariti še omejitve oziroma specifične njihovega kodiranja. V osnovi velja, da omejitev pri tem, katera besedila lahko analiziramo z metodo analize vsebine ni, pomembno je namreč le, da ima besedilo pomen za določeno skupino ljudi (Krippendorff 1989; 2004). Hkrati s »klasičnimi« besedili, ki jih z metodo analiziramo, kot so npr. množični mediji, knjige, članki, poročila, govorne interakcije itd., so pravni dokumenti oziroma zakonodaja (vključujoč

zakone in druge z njim povezane akte, odločitve sodišč, regulative itd.) prav tako eno izmed področij relevantnih besedil za analizo njihove vsebine (Grimmer in Stewart 2013). Pregled opravljenih študij analize vsebine pravnih dokumentov kaže na to, da se metoda uporablja tako znotraj pravne znanosti, pri čemer gre predvsem za analize odločitev oziroma sodb sodišč (npr. Hall in Wright 2008; Oldfather in drugi 2012) kot tudi na politološkem področju, kjer se analiza vsebine pravnih (zakonodaja) in javnopolitičnih dokumentov (npr. akcijski načrti, strategije, usmeritve, priporočila itd.) uporablja na različnih (pod)področjih – npr. za ugotavljanje povezav med stopnjo demokratičnosti držav in zakonsko regulacijo političnih strank znotraj njih (Karvonen 2007) ali na konkretnih javnopolitičnih področjih, kjer se skuša z vsebinsko analizo zakonodaje ugotovljati njihove najrazličnejše izide/učinke/vplive (na polju športa glej npr. Kustec Lipicer in drugi 2012; Daugbjerg in drugi 2009). Pri tem se pa zastavlja vprašanje, kakšen tip dokumenta predstavljajo pravno-zakonodajni viri oziroma komu so namenjeni ter komu kaj sporočajo? Bistveno pri izvedbi analize vsebine je namreč to, da besedilu zagotovimo pomen. Na tem mestu ne želimo izpodbijati pomenskosti analize vsebine zakonodajnih virov, saj omenjene študije upravičujejo njeno uporabo, temveč le opozoriti na njeno pravno-terminološko in nomotehnično specifičnost in to v nadaljevanju upoštevati tudi na konkretnem primeru kodiranja analize vsebine ZSpo (1998) in NPŠ (2000).

4.2 Operacionalizacija raziskovalnega načrta

Glede na prvotno postavljene cilje magistrske naloge, smo z vzpostavljeno kodirno metodologijo (glej Prilogo B) preverjali obstoj elementov dobrega vladanja znotraj in med dvema ključnima dokumentoma, ki sta vsebinsko gledano najpomembnejša regulatorja slovenske politike športa²⁷. Pri tem smo želeli ugotoviti dvoje: prvič, ali se elementi dobrega vladanja (načela in ravni kot izhajajo iz predhodne teoretične opredelitve) pojavljajo v zakonodaji (ZSpo 1998, NPŠ 2000–2010) – *gre za moment kvantifikacije; koliko je enot analize oziroma stališč, ki vsebujejo elemente dobrega vladanja* – in drugič, katera so ta stališča ter na katero raven se nanašajo – *gre za moment klasificiranja elementov dobrega vladanja*.

²⁷ V času nastajanja magistrske naloge, je bila znotraj Državnega zbora RS v procesu sprejemanja *Resolucija o nacionalnem programu športa v Republiki Sloveniji za obdobje 2014–2023 (ReNPŠ 14–23)*, ki bi naj vsebinsko in strukturno nadomestila NPŠ za obdobje 2000–2010. Poslanci so nov program sprejeli 02. 04. 2014, pri čemer je šlo za drugi poskus sprejemanja nacionalnega programa - za sprejem prve verzije, ki je krožila leta 2010, namreč ni bilo dovolj politične volje. Narava resolucije kot pravnega dokumenta je predvsem politična, kar pomeni da gre za akt programske narave, ki sam po sebi ne more ustvarjati pravnih učinkov in posledično sodi med neobvezujoče akte. Iz teh razlogov smo novi nacionalni program arbitrarno izvzeli iz postopka uporabe kodirne metodologije.

Pri analizi ZSpo (1998) in NPŠ (2000–2010) smo se osredotočili na naslednje lastnosti:

- *tip kodiranega dokumenta* (ZSpo in NPŠ sta si tako po vsebini kot tudi po pravni obvezi različna dokumenta²⁸, kar lahko potencialno vpliva na število in vsebino elementov in ravni vladanja znotraj njih oziroma je v posameznem dokumentu možno pričakovati (ne)obstoj določenih načel in ravni dobrega vladanja, v primerjavi z drugim dokumentom);
- *obseg dokumenta* (dolžina dokumenta oziroma število kodiranih enot analize);
- *vsebinska razdelanost dokumenta* (neobstoj elementov in ravni dobrega vladanja, njihova numerična in vsebinska interpretacija);
- *primerjanje ugotovitev o strukturi obeh kodiranih dokumentov* (glede na število in vsebino posameznih načel in ravni dobrega vladanja).

Podatke pridobljene s kodirno metodologijo bomo soočili s kvalitativnimi mnenji, pridobljenimi na podlagi opravljenih pol-strukturiranih družboslovnih intervjujev – na ta način bomo skušali primerjati normativno stanje (ugotovljeno na podlagi kodiranja) ter dejansko stanje, kot ga zaznavajo kompetentni akterji na področju športne politike²⁹.

4.2.1 Postopek in izvedba kodiranja

Temeljno enoto analize v postopku kodiranja je predstavljal stavek oziroma besede zbrane okoli osebne glagolske oblike³⁰. V kontekstu magistrske naloge je posamezen stavek bil predstavljen kot stališče, ki je ali ni izražal načela in ravni športnega vladanja. Ker analiza vsebine zakona in programa izvira iz vprašanja, katerim elementom dobrega vladanja država oziroma pristojni akterji na normativno-diskurzivni ravni (ne)posvečajo pozornosti, mora kodirna shema omogočati vsebinsko primerjavo med obema analiziranimi dokumentoma. Iz tega razloga smo v kodirni shemi uporabili dve glavni domeni (načela/nivo vladanja) s šestimi kategorijami, ki zadevajo načela dobrega vladanja in štirimi kategorijami, ki zadevajo nivo dobrega vladanja v športu. Gre torej za dvodimenzionalno kodirno shemo, kjer eno dimenzijo

²⁸ Zakon o športu je ključni oziroma temeljni pravno-zakonodajni akt, ki definira javni interes v športu in način izvajanja le-tega. NPŠ pa je operativni dokument, ki nadgrajuje implementacijo javnega interesa v športu oziroma vsebinsko podrobneje operacionalizira javni interes, javnopolitične cilje in mehanizme na posameznih področjih le-tega ter načine (ne)regulacije (glej Kustec Lipicer 2006, 72–73).

²⁹ Družboslovni intervjuji so bili opravljeni v mesecu marcu in aprilu 2014, in sicer s predstavnikom izvršilne veje oblasti ter predstavnikom stroke. Zaradi zagotavljanja anonimnosti smo intervjuvance poimenovali kot predstavnike posamezne organizacije iz katere prihajajo. Celotni prepisi intervjujev se nahajajo pri avtorici magistrskega dela, v nalogi pa navajamo le tiste dobesedne prepise, ki se neposredno nanašajo na dobro vladanje. V Prilogi A so zapisana vprašanja, ki so bila enako postavljena vsem intervjuvancem

³⁰ V primeru večstavčnih povedih, smo le-te razbili na posamezne stavke in vsakemu posebej pripisali pomen oziroma posamezno kodo, s čimer smo zagotovili, da je vsak stavek imel ločen pomen od drugega. Za celotna metodološka navodila uporabe kodirne knjige glej Prilogo B.

predstavljajo načela, drugo pa ravni dobrega vladanja v športu. Takšna standardizacija kodirnega sistema nam je omogočala, da smo vsak (kvazi)stavek kodirali zgolj v eno izmed kategorij znotraj obeh dimenzij, pri čemer smo vsako kategorijo znotraj obeh dimenzij predhodno teoretično utemeljili (glej Prilogo Č). Znotraj vsake izmed dimenzij smo standardnim kodam, ki se nanašajo na načela in ravni vladanja, dodali še posebni kodi (NG/1 in NG/2), ki se nanašata na stališča, ki niso del vladanja oziroma se nanj ne navezujejo, kar pa še ne pomeni da so brez pomena. Iz teoretičnih predpostavk namreč izhaja, da so načela in ravni vladanja medsebojno izključujoči, kar pomeni, da v kolikor smo stavku pripisali kodo NG/1, nanašajoč se na načelo vladanja, bo istemu stavku tudi glede ravni vladanja pripisana koda NG/2. Tabela 4.1 prikazuje elemente uporabljene pri postopku kodiranja ter njihove definicije in okrajšave.

Tabela 4.1: Uporabljene kode v dvodimenzionalni kodirni shemi in njihova vsebinska obrazložitev

Načelo/Raven	Koda	Vsebinska obrazložitev ³¹
Transparentnost	T	Javna dostopnost pravil, informacij in postopkov o delovanju športnih akterjev/institucij/športne politike kot celote, na podlagi katerih lahko zunanje okolje spremlja njihovo notranje delo oziroma uspešnost.
Odgovornost	A	Razmerje med forumom oziroma tistim, ki poziva k izpolnjevanju odgovornosti in akterjem oziroma tistim, ki nosi odgovornost.
Zavore in ravnotežja	CB	Medsebojno omejevanje akterjev/institucij, ki so del javne politike športa in njihovi mehanizmi omejevanja do notranjega in zunanjega okolja, v katerem delujejo.
Demokratičnost	D	Obstoj in vpetost demokratičnih pravil, postopkov, procesov v notranjem delovanju športne politike oziroma njenih akterjev/organizacij.
Inkluzivnost in predstavništvo	IP	Stopnja vključenosti vseh zainteresiranih akterjev (državnih kot civilno-družbenih) v procese oblikovanja in sprejemanja odločitev/politik in njihovih posvetovanj.
Stališča, ki se ne nanašajo na načela dobrega vladanja	NG/1	Koda NG/1 pripisana tistim enotam analize, ki se ne navezujejo na pet ključnih načel dobrega vladanja v športu, katerih prisotnost/odsotnost merimo s kodirno analizo.
Makro raven	1	Odnos do zunanjega okolja in sistemskih karakteristik države, znotraj katere se oblikuje in izvaja športna politika.
Mezo raven	2	Notranje okolje, v katerem deluje športna politika – konkretne politike, ukrepi in načini sodelovanja ter medsebojni odnosi med (ne)vladnimi športnimi akterji.
Mikro raven	3	Delovanje posamičnih športnih institucij/organizacij in z njimi povezanih športnih aktivnosti.
Stališča, ki se ne nanašajo na ravni dobrega vladanja	NG/2	Koda NG/1 pripisana tistim enotam analize, ki se ne navezujejo na makro/mezo/mikro ravni dobrega vladanja v športu, katerih prisotnost/odsotnost merimo s kodirno analizo.

³¹ Za potencialne indikatorje načel in ravni vladanja v analiziranih besedilih (ZSpo in NPS) glej Tabelo 3.5 in Prilogo Č.

4.3 Analiza in interpretacija podatkov

Za analizo strukture – obsega in vsebine dveh najpomembnejših pravno-zakonodajnih in hkrati javnopolitičnih virov, ki v Sloveniji regulirajo polje športa, smo uporabili podatke, pridobljene z ročnim kodiranjem dokumentov po postopku, ki smo ga predpisali v kodirni knjigi (glej Prilogo B). Interpretacijo podatkov smo razdelili na tri različne dele. Glede na to, da smo uporabili dvodimenzionalno kodirno shemo, kjer smo preverjali prisotnost petih načel in treh ravni dobrega vladanja v športu, v nadaljevanju analiziramo raziskovalne podatke za načela vladanja, ravni vladanja ter primerjavo med obema kodirnima dimenzijama. Predstavljene deleže, ki pripadajo posameznim kodam, smo za boljšo preglednost prikazali tabelarno in grafično, pri čemer so na vodoravni osi navedene posamezne kode, na navpični osi pa so prikazani deleži teh kod glede na celotno vsebino posameznega dokumenta.

Za boljšo primerjavo so prav tako prikazani povprečni deleži za posamezne kode. V primerih, kjer želimo eksplicitno prikazati vsebino posameznih kod, pa grafičnim prikazom dodajamo dobresedne prepise členov oziroma odstavkov iz obeh analiziranih dokumentov ter mnenja intervjuvancev. Tabela 4.2 prikazuje strukturo ZSpo (1998) in NPŠ (2000–2010) glede na obseg načel in ravni vladanja (%). Skupno število stavkov oziroma enot analize v obeh analiziranih dokumentih je bilo 1053, pri čemer jih je zakon vseboval 365, nacionalni program pa 688 znotraj obeh analiziranih dimenzij – tako načel kot tudi ravni vladanja. Splošna ocena prisotnosti/odsotnosti elementov vladanja kaže na to, da se v Zakonu o športu pojavlja le 26 % stališč o načelih in ravneh vladanja; v nacionalnem programu pa podobno le 25 %. V povprečju načela in ravni dobrega vladanja tvorijo 25,5 % znotraj obeh analiziranih dokumentih, ostalih 74,5 % vsebine, pa se ne nanaša na vladanje, kot smo ga definirali v teoretičnem delu naloge, pri čemer je potrebno poudariti, da ta vsebina analiziranih dokumentov ni brez pomena, pri tem pa za analitične potrebe naloge njihove pomenskosti nismo ugotavljali.

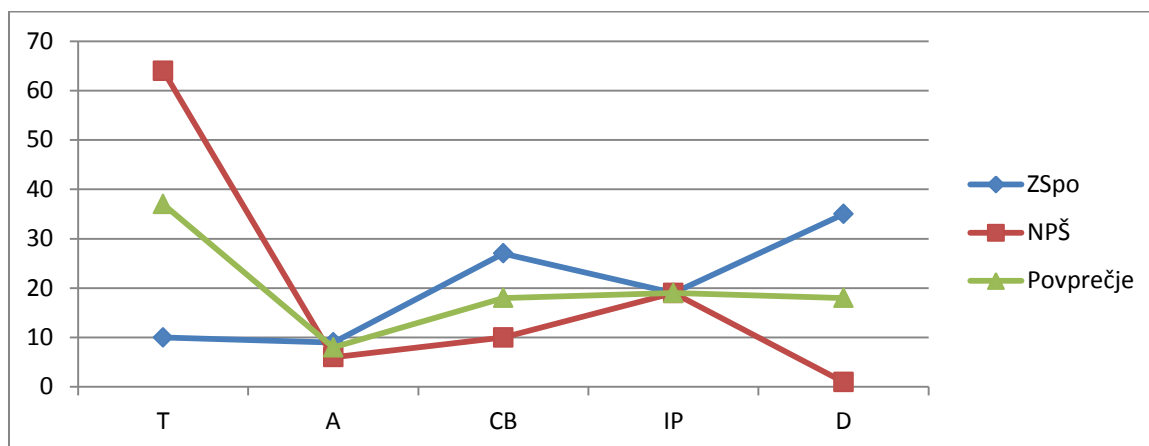
Tabela 4.2: Struktura ZSpo (1998) in NPŠ (2000-2010) glede na obseg načel in ravni vladanja (%)

Analiziran dokument	Število stavkov	T	A	CB	IP	D	Vladanje skupaj	Ne-vladanje skupaj
ZSpo 1998	365	10	9	27	19	35	26	74
NPŠ 2000–2010	688	64	6	10	19	1	25	75
Povprečje	526,5	37	8	18	19	18	25,5	74,5
Analiziran dokument	Število stavkov	Makro	Mezo	Mikro			Vladanje skupaj	Ne-vladanje skupaj
ZSpo 1998	365	1	52	47			26	74
NPŠ 2000–2010	688	2	86	12			25	75
Povprečje	526,5	1,5	69	29,5			25,5	74,5

4.3.1 Analiza vsebine – načela vladanja

V zakonu je po pogostosti prevladovalo načelo demokratičnosti (35 %), ki so mu sledila načela zavor in ravnotežja (27 %), inkluzivnosti (19 %), transparentnosti (10 %) in odgovornosti (9 %). V primeru nacionalnega programa je dobro vladanje bilo izraženo predvsem v načelu transparentnosti (64 %), pri čemer so ostala načela zavzemala bistveno nižje odstotkovne vrednosti. V povprečju smo v temeljnih normativnih dokumentih prepoznali 37 % tistih enot analize, ki se nanašajo na transparentnost; načela demokratičnosti, zavor in ravnotežij ter inkluzivnosti, so se gibala okoli 18 %, najmanj pa smo prepoznali vsebino načela odgovornosti (8 %). Graf 4.1 prikazuje opisano stanje prisotnosti načel vladanja v analiziranih dokumentih, pri čemer se je v osnovi pokazalo, da normativni diskurz o dobrem vladanju v športu sicer obstaja, vendar je v primerjavi s stališči oziroma besedilom, ki se ne nanaša na vladanje, bistveno manj prisoten.

Graf 4.1: Prisotnost načel vladanja v ZSpo (1998), NPŠ (2000-2010) in povprečje (%)

Vsebinsko-kvalitativno interpretacijo prisotnosti načel vladanja v zakonu in nacionalnem programu lahko strnemo v naslednjih točkah:

- »ekstremne« vrednosti, ki v posameznem dokumentu odstopajo navzgor ali navzdol, je v NPŠ (2000–2010) predvsem transparentnost, ki se je kazala kar v 64 %. Pri tem je potrebno poudariti, da je NPŠ operativni dokument, ki podrobneje opredeljuje vsebine javnega interesa v športu, predvideva način njihovega izvajanja in spremljajoče ukrepe. Na podlagi tega lahko govorimo o smiselnosti pojavljanja transparentnosti znotraj dokumenta, saj se ta večinoma nanaša na deklariranje ukrepov, ki se sofinancirajo in njihov obseg, kar nakazuje na preglednost sofinanciranja posameznih podpodročij športa:
 - »Iz javnih financ lokalne skupnosti se sofinancira: propagandno gradivo, strokovni kader, najem 60 ur objekta na skupino, v kateri je največ 20 otrok. Ocena vrednosti programa je 330.980.000 tolarjev.« (NPŠ 2000–2010, 4.1.1.1. tč.)
- **načelo demokratičnosti** je v nacionalnem programu prav tako odstopalo, saj je bilo vsebinsko izraženo le enkrat, in sicer nanašalo se je na šport invalidov in odnos do njihovega športnega udejstvovanja. V primerjavi z NPŠ 2000–2010 pa se je demokratičnost znotraj ZSpo (1998) frekvenčno izražala večkrat, nanašala pa predvsem na postopkovna pravila, kako se sprejemajo akti na polju športa oziroma širše pravila o načinu sprejemanja odločitev, izvolitvi/imenovanju akterjev/inštitucij, času trajanja mandatov itd.:
 - »Način uresničevanja javnega interesa v športu se opredeli z nacionalnim programom, ki ga sprejme Državni zbor na predlog Vlade Republike Slovenije.« (ZSpo 1998, 5. čl.)

»Člane strokovnega sveta imenuje vlada za 6 let in so lahko ponovni imenovani.« (ZSpo 1998, 13. čl.)

- **načelo odgovornosti** je bilo v obeh dokumentih najmanj prisotno. Kljub manku prepoznavanja odgovornosti kot načela dobrega vladanja v športu, se je v tistih primerih, kjer je bilo prisotno, nanašalo predvsem osnovna (teoretično predpostavljena) razmerja med akterjem, ki je odgovoren in forumom, ki kliče k odgovornosti:

»Za izpeljavo nacionalnega programa odgovarjajo Ministrstvo za šolstvo in šport in lokalne skupnosti.« (NPŠ 2000–2010, 6 tč.)

»Z izvajalcem programa športa v lokalni skupnosti sklene pogodbo pristojni organ lokalne skupnosti.«³² (ZSpo 1998, 11. čl.)

- kar se tiče **načela zavor in ravnotežij** se je v obeh dokumentih normativno izražalo v 18 %, pri čemer gre večinoma za primere, ki se vsebinsko nanašajo na mehanizme omejevanja posameznih akterjev in njihovega delovanja:

»Pred določitvijo predloga nacionalnega programa, si mora vlada pridobiti mnenje Strokovnega sveta za šport in soglasje Olimpijskega komiteja Slovenije-Združenja športnih zvez.« (ZSpo 1998, 5. čl.)

»Uresničevanje programa na lokalni ravni bo spremljal občinski svet, na državni ravni pa vlada. Vsako leto bo o tem poročala Državnemu zboru.« (NPŠ 2000–2010, 1. tč.)

»Izvajalci športnih programov, športniki in zdravstveni delavci, morajo spoštovati določila Evropske konvencije proti dopingu v športu in določila medicinskega pravilnika Mednarodnega olimpijskega komiteja, ki sta v Sloveniji opredeljena v pravilniku o doping kontroli in kontroli spola.« (NPŠ 2000–2010, 5.6 tč.)

- **načelo inkluzivnosti** je v obeh dokumentih predstavljalo 19 %, pri čemer se bolj ali manj navezuje na različne oblike vključenosti akterjev v odločevalske procese na eni strani in športne aktivnosti na drugi strani ter predstavništvo akterjev znotraj športne politike oziroma določevanja njihovih vlog/funkcij:

»OKS-ZŠZ, nacionalne panožne športne zveze in ustrezne izobraževalne institucije morajo pri usposabljanju, izobraževanju in izpopolnjevanju strokovnih delavcev in drugih delavcev, povezanih s športom, kar najtesneje sodelovati.« (NPŠ 2000–2010, 5.1 tč.)

³² O tem, da so izvajalci programov športa na osnovi pogodbe odgovorni za izvajanje ter hkrati odgovorni do organa lokalne skupnosti glede tega izvajanja športnega programa (ZSpo, 11. čl.).

»Za posamezna področja svojega delovanja lahko strokovni svet oblikuje komisije, ekspertne skupine in druga delovna telesa.« (ZSpo 1998, 14. čl.)

Na podlagi pridobljenih podatkov kodirne analize ter ocen o pomembnosti posameznih načel dobrega vladanja se kaže, da je transparentnost najbolj široko zastopana med že tako nizkim deležem načel dobrega vladanja – vsaj kar se tiče normativno-diskurzivnega dela analiziranih dokumentov. Na tem mestu v analizo vključujemo tudi kvalitativne ocene intervjuvancev o pomembnosti oziroma relevantnosti obstoja načel dobrega vladanja v športni politiki, nanašajoč se predvsem na njene vsakodnevno-izvajalske vidike, ki gredo v smeri potrjevanja neprepoznavnosti športnega vladanja ter različnih percepcijah o pomembnosti in vključenosti le-tega v vsakodnevne javnopolitične aktivnosti, odvisno od tipa posameznega akterja, ali prihaja iz državne sfere ali stroke.

Splošna ocena kvalitativnih zaznav s strani akterjev namreč kaže, da posamezna načela dobrega vladanja poznajo na ravni vsakodnevnih aktivnostih oziroma izvajalskih vidikih športne politike. Pri tem pa je potrebno opozoriti na različne ocene izvajanja posameznih načel s strani države in stroke – prvi se zdi vprašanje športnega oziroma dobrega vladanja neproblematično, saj naj bi izvajanje le-tega potekalo po »črki« zakona, ki optimalno omogoča udejanjanje načel, medtem ko stroka opozarja na razhajanje med normativnim in dejanskim ter uresničevanje načel dobrega vladanja zaznava veliko bolj kritično ali vsaj problematično. Stični točki med obema akterjema, ki sta vsak na svoj način vpeta v oblikovanje in izvajanje športne politike, se nahajata zgolj pri ocenah o transparentnosti športne politike in razdeljevanja javnih sredstev, ki je velikokrat vezana na personalno sestavo tistih organov, ki delijo sredstva ter na nejasnost oziroma nerazumevanje pojma športnega in dobrega vladanja kot koncepta, kar se šibko kaže tudi na konkretnih primerih oziroma aktivnostih, ki so lahko indici obstoja in uporabe načel dobrega vladanja znotraj športne politike. Za ilustracijo navajamo izjave o posameznih načelih, ki razkrivajo percepcijo intervjuvancev do njih in se navezujejo na vsakodnevne izvajalske vidike športne politike.

Načelo transparentnosti

»Kar se tiče transparentnosti finančnih sredstev iz državnega proračuna menim, da je tu najmanj maneverskega prostora za kakršnokoli izkrivljanje. Razlog za to je dejstvo, da se vsa sredstva razpisujejo na podlagi letnih športnih programov, katerih financiranje poteka po posebnih pravilih in kriterijih.« (pogled vladne strani)

»Razdeljevanje javnih sredstev v športu se sicer javno objavlja, velikokrat pa ni jasno kakšna je odločevalska politika delitve denarja oziroma je ta do določene mere prikrita.« (pogled stroke)

Mnenja intervjuvancev o Fundaciji za šport kot »razdeljevalki« javnih sredstev:

»Fundacija za šport deli sredstva na osnovi javnega razpisa, s tem da iz preteklosti vemo, da je bil pomemben element dodeljevanja sredstev personalna sestava fundacije oziroma njenih članov.« (pogled vladne strani)

»Kar se tiče Fundacije za šport, menim, da je bilo na zadnjem razpisu vidno, da je delitev sredstev odvisna od sestave njenih komisij, ki sredstva delijo po posameznih področjih. Favoriziralo se je določene panožne zveze, pa tudi posameznike.« (pogled stroke)

Načelo demokratičnosti

»Kar se tiče države oziroma ministrstva za šport je naš interes, da smo do ostalih akterjev kar se da demokratični. Tukaj neke prisile politike, kot na marsikaterih drugih področjih, ni. Če pogledamo na primer sprejemanje novega nacionalnega programa ali ostalih predpisov, to poteka po demokratični poti oziroma po zakonsko vnaprej predpisanem postopku.« (pogled vlade)

»Kar se tiče npr. OKS-ZŠZ, ko oblikujejo svoje odbore, se upoštevajo nepisana pravila, kdo lahko pride v odbor. Še vedno je to odvisno od odločitev posameznikov. Menim, da kandidiranje v takšne odbore še vedno ni demokratično. Ali pa podobno pri Strokovnem svetu za šport, kjer ni javnih pravil, kdo je lahko njihov član.« (pogled stroke)

Načelo zavor in ravnotežij

»Že sam zakon predvideva nekatere varovalke, država na primer ne predpiše nacionalnega programa sama, temveč pri tem potrebuje soglasje olimpijskega komiteja. S tem se daje

možnost in obveza civilni družbi, da sodeluje in soustvarja slovensko športno politiko in njene akte.« (pogled vladne strani)

»Jaz mislim, da akterji med seboj sodelujejo ali se izključujejo glede na pripadnost oziroma odvisno od politične opcije, ki vodi politiko. Tako so v določenem obdobju pomembni določeni akterji, po menjavi oblasti pa se situacija obrne.« (pogled stroke)

»V zakonu so jasno zapisane pristojnosti posameznih akterjev – do kam lahko gre država v športu, katere so njene pristojnosti in obseg dela. Da pa bi se dalo marsikaj marsikje izboljšati pa je tudi res, zato pa imamo nacionalne programe z rokom trajanja, pa tudi zakon ni večer.« (pogled vladne strani).

Načelo inkluzivnosti in predstavnštva akterjev

»Na deklarativni ravni imajo možnost, da so vključeni in predstavljeni, hierarhija akterjev je namreč postavljena iz lokalne ravni navzgor. Koliko se pa njihov glas resnično sliši, pa je odvisno od tega, kje imajo posamezni akterji oziroma institucije na višjih nivojih odločanja, postavljene ljudi, ki lahko njihove želje realizirajo.« (pogled stroke)

»Skozi civilno organiziranost se kaže, da ima vsaka družbena skupina v športu možnost, da se samo-organizira ali participira v širšem športnem družbenem dogajanju. Nihče ni izločen, vsakdo ima pravico – je pa res, da so nekateri športi skozi določene klasifikacije višje rangirani, nekateri pa nižje.« (pogled vladne strani)

Načelo odgovornosti

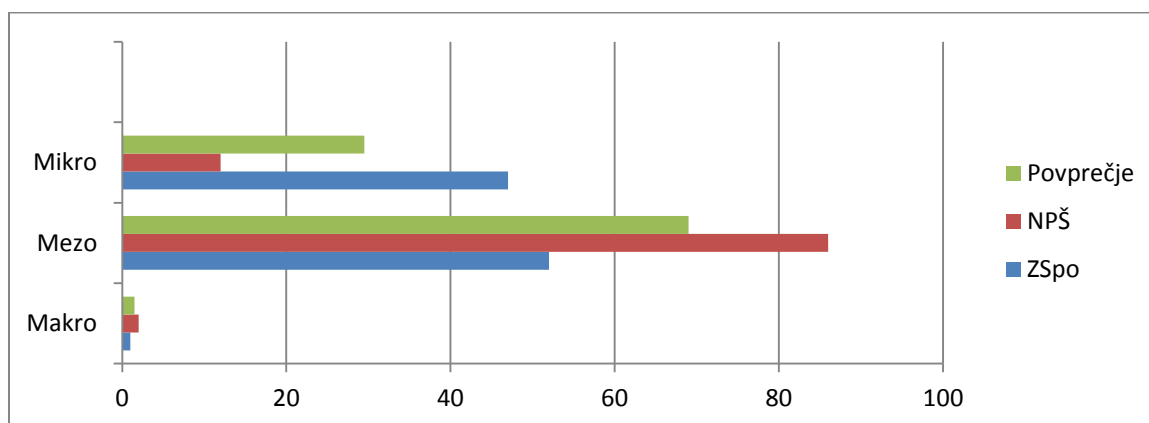
»To pa težko odgovorim, ker ne poznam dobro te odgovornosti. Odnosi odgovornosti so lahko vzpostavljeni, vendar se odločitve vlečejo od zgoraj.« (pogled stroke)

Jaz mislim, da slovenska politika športa včasih še preveč vsebuje standarde odgovornosti. Včasih imam občutek, da se odgovornost v športu zelo disperzira. Država se zaveda, da mora biti odgovorna do športa (ne samo do vrhunškega) in za ustvarjanje pogojev, da se lahko s športom ukvarjajo širše ljudske množice. Država odgovornost kaže na ta način, da vsa področja športa opisuje v zakonu in nacionalnem programu ter jih postavlja kot piedestal za to, da bo nekaj omogočala. Na drugi strani pa imamo uporabnike, ki koristijo to, kar jim država omogoča, pri čemer spet pridemo do odgovornosti oziroma vprašanja ali se nek posameznik/športnik zaveda, da mu nekdo omogoča ukvarjanje s športom. (pogled vladne strani)

4.3.2 Analiza vsebine – ravni vladanja

Kar se tiče analize vsebine ravni vladanja, kot smo jih opredelili v teoretičnem delu naloge, je splošna ocena prisotnosti makro, mezo in mikro vladanja v slovenski politiki športa identična kot v primeru zgoraj analiziranih načel vladanja – v povprečju so se znotraj obeh analiziranih dokumentih ravni vladanja pojavljale v 25,5 odstotkih, 74,5 odstotkov vsebine oziroma enot analize pa se ni nanašalo na ravni vladanja. Graf 4.2 prikazuje obstoj posamičnih ravni vladanja v ZSpo (1998), NPŠ (2000–2010) in njihovo povprečje, iz česar je razvidno, da je makro raven dobrega vladanja v obeh dokumentih najmanj frekventna oziroma v povprečju zastopana le 1,5 %. Na drugi strani je mezo raven oziroma notranje okolje delovanja športne politike (glej Tabeli 3.3 in 4.1) najbolj prisotna (v povprečju 69 %); mikro raven oziroma delovanje posamičnih športnih organov pa se nahaja na sredini in zavzema 29,5 odstotni delež.³³

Graf 4.2: Primerjava ravni vladanja v ZSpo (1998), NPŠ (2000–2010) in povprečje (%)

Vsebinsko interpretacijo (ne)obstoja ravni vladanja znotraj ZSpo (1998) in NPŠ (2000–2010) ter ugotovitve, ki iz nje izhajajo, lahko opredelimo v naslednjih alinejah:

- **makro raven** športnega vladanja, ki se nanaša na odnos do zunanega okolja in strukturnih karakteristik države in javnih športnih oblasti, znotraj katerih se oblikuje in izvaja športna politika, je v obeh analiziranih dokumentih moč zaslediti le v primerih, ki se navezujejo na upoštevanje pravil in odnos nacionalnih akterjev do mednarodnega

³³ Kar se tiče obeh dokumentov posamezno, se je mikro raven v ZSpo (1998) pojavljala v 47 odstotkih (glede na skupno 26 % prisotnosti ravni vladanja v zakonu), v primerjavi z NPŠ (2000–2010), kjer je bil ta odstotek (12 %) bistveno nižji. Glede na to, da je ZSpo (1998) temeljni dokument, ki opredeljuje javni interes v športu ter identificira akterje, ki so del javne športne politike, je obstoj mikro ravni vladanja relativno utemeljen, saj se večinoma nanaša na identificiranje akterjev športne politike ter institucionalni vidik njihovega delovanja – zakaj, s kakšnim namenom se ustanovi akter/organizacija, katere so njegove pristojnosti in kakšna je njegova sestava, kako poteka sprejemanje odločitev itd.

športnega okolja in organizacij, katerih članica je Slovenija, predvsem anti-dopinške politike in njenih pravil: »Izvajalci športnih programov, športniki in zdravstveni delavci, morajo spoštovati določila Evropske konvencije proti dopingu v športu in določila medicinskega pravilnika Mednarodnega olimpijskega komiteja ...« (NPŠ 2000–2010, 5.6 tč.)

- **mezo raven** oziroma notranje okolje delovanja športne politike je bila v obeh dokumentih relativno široko prepoznana in se je navezovala tako na institucionalne značilnosti (identifikacija akterjev, ki sooblikujejo javno športno areno, njihove pristojnosti in načini medsebojnega sodelovanja) kot tudi procesualne (kateri so cilji vladnega poseganja v športu, s katerimi ukrepi se ti cilji izvajajo ter koliko denarja se namenja za posamezne ukrepe itd.):

»V sodelovanju z Ministrstvom za zdravstvo in drugimi pristojnimi ministrstvi, razvijati športne zdravstveno-preventivne programe in športne programe za krepitev zdravja.« (NPŠ 2000–2010, 3.1 tč.)³⁴

»Iz javnih financ lokalne skupnosti se sofinancira: propagandno gradivo, strokovni kader, najem 60 ur objekta na skupino, v kateri je največ 20 otrok. Ocena vrednosti programa je 330.980.000 tolarjev.« (NPŠ 2000–2010, 4.1.1.1. tč.)³⁵

»Ne glede na določbo 5. člena tega zakona si mora vlada pri sprejemanju prvega nacionalnega programa pridobiti mnenje Strokovnega sveta Republike Slovenije za šport in soglasje Olimpijskega komiteja Slovenije.« (ZSpo 1998, 68. čl.)³⁶

- **mikro raven** vladanja pa se je v dokumentih nanašala na karakteristike individualnih javnih športnih oblasti oziroma institucij na polju športa in z njimi povezanih aktivnosti ter njihovih pristojnosti:

»Za posamezna področja svojega delovanja lahko strokovni svet oblikuje komisije, ekspertne skupine in druga delovna telesa. Organiziranje in način dela strokovnega sveta se uredita s poslovníkom, ki ga sprejme strokovni svet z večino glasov.« (ZSpo 1998, 14. čl.)

³⁴ Točka 3.2 nacionalnega programa se nanaša na srednjeročne usmeritve programa na področju športne rekreacije, ki je eno izmed področij javnega interesa v športu. Stavku smo pripisali mezo raven, ker se nanaša na podpodročje športa znotraj športne politike kot celote – torej njenega notranjega okolja, prav tako pa stavek predvideva ukrepe, s katerimi bi se naj usmerjala športna rekreacija).

³⁵ Točka 4.1.1.1. se nanaša na interesno športno vzgojo predšolskih otrok ter njene ukrepe. Stavku smo pripisali kodo za mezo raven vladanja, saj se nanaša na procesualne značilnosti notranjega okolja delovanja športne politike – kateri in kolikšni so ukrepi ter koliko denarja jim namenja lokalna skupnost.

³⁶ 68. člen zakona govori o sprejemanju prvega nacionalnega programa za šport in se v okviru mezo vladanja nanaša na identifikacijo akterjev, ki sprejmejo program in predvideva način njihovega medsebojnega sodelovanja.

»Olimpijski komite Slovenije-združenje športnih zvez povezuje članice, nacionalne in občinske športne zveze ter druge dejavnike. V skladu s pooblastili zakona o športu sodeluje pri koordinaciji in izpeljavi nacionalnega programa.« (NPŠ 2000–2010, 6. tč.)

4.3.3 Analiza vsebine – primerjava med načeli in ravni vladanja

Z uporabo dvodimenzionalne kodirne sheme smo želeli preverjati na kakšen način oziroma v kolikšnem obsegu so posamezna načela vladanja povezana s posameznimi ravni vladanja – torej omogočiti primerjavo med načeli in ravni in ugotoviti, katero načelo v največji ali najmanjši meri sovpada z makro, mezo ali mikro vladanjem. To smo storili tako, da smo izračunali v kolikih odstotkih se je posameznemu načelu vladanja pripisala posamezna raven (npr. kolikokrat se je načelo transparentnosti pojavljalo skupaj z mezo ravno vladanja) za zakon in nacionalni program posebej ter povprečje med posameznim načelom in ravno znotraj obeh analiziranih dokumentov (Tabela 4.3).

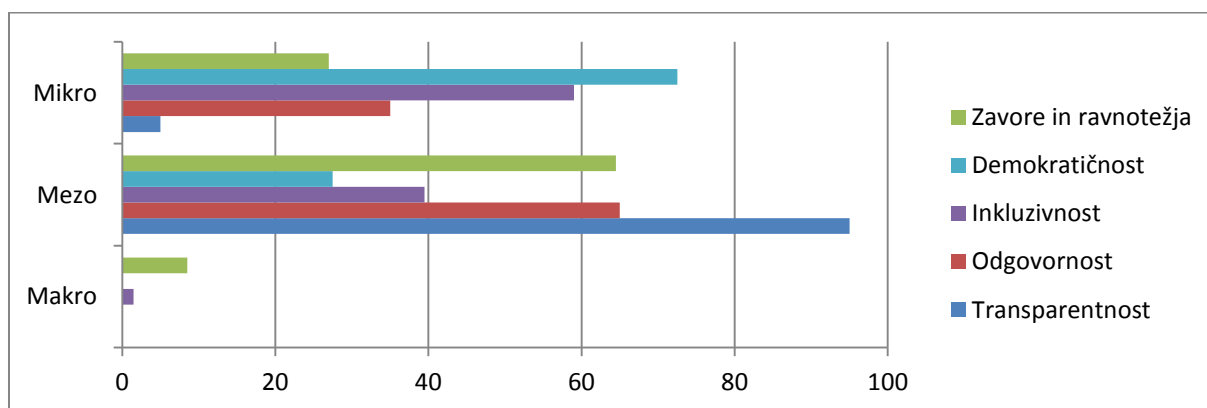
Tabela 4.3: Povezanost načel in ravni vladanja v ZSpo (1998), NPŠ (2000-2010) in povprečje (%)

ZSpo 1998	T	A	CB	IP	D
Makro	0	0	4	0	0
Mezo	90	60	48	26	55
Mikro	10	40	48	74	45
Skupaj (%)	100	100	100	100	100
NPŠ 2000-2010	T	A	CB	IP	D
Makro	0	0	13	3	0
Mezo	100	70	81	53	0
Mikro	0	30	6	44	100
Skupaj (%)	100	100	100	100	100
Povprečje	T	A	CB	IP	D
Makro	0	0	8,5	1,5	0
Mezo	95	65	64,5	39,5	27,5
Mikro	5	35	27	59	72,5
Skupaj (%)	100	100	100	100	100

Tabelarni podatki nam v primeru analize vsebine zakona kažejo, da sta se načeli transparentnosti in demokratičnosti odstotkovno največkrat pojavljali skupaj z mezo ravno

vladanja, medtem ko smo načelo inkluzivnosti največkrat kodirali skupaj z mikro ravno, torej identifikacijo in delovanjem posamičnih športnih oblasti/institucij. Zavore in ravnotežja so se v enakem obsegu pojavljale tako na mikro kot na mezo ravni, medtem ko rezultati analize za makro raven kažejo, da se je skupaj z vsemi načeli pojavljala najmanjkrat. V primeru nacionalnega programa se je mezo raven znotraj vseh petih načel pojavljala največkrat, makro raven pa smo, podobno kot pri kodiranju zakona, najmanjkrat pripisali k posameznemu načelu.

Graf 4.3: Primerjava med načeli in ravni vladanja - povprečje med obema analiziranimi dokumentoma (%)

Graf 4.3 prikazuje povprečje med povezanostjo načel in ravni vladanja za oba analizirana dokumenta skupaj³⁷, na podlagi česar lahko v naslednjih alinejah rezultate kodiranja natančneje interpretiramo ter dodamo primere, kjer smo posameznim načelom pripisali posamezne ravni vladanja:

- načela transparentnosti, odgovornosti in demokratičnosti se v nobenem izmed analiziranih primerov, kjer smo prepoznali diskurz dobrega vladanja, niso povezovala z **makro ravno**, kar je sicer logična posledica predhodne analize vsebine (Graf 4.2), kjer smo ugotovili, da je makro raven bila v obeh dokumentih zastopana v najmanjšem obsegu. Na drugi strani je načelo zavor in ravnotežij z makro ravno sovpadalo v 8,5 odstotkih, nanašajoč se predvsem na omejevanje delovanja akterjev s strani mednarodnih športnih organizacij in njihovih pravnih virov:

³⁷ Razmerje med posameznimi načeli in ravni vladanja za zakon in nacionalni program glej Prilogo C.

»Izvajajo aktivnosti³⁸ skladno z določili Evropske konvencije o boju proti dopingu v športu, Dopinškega kodeksa mednarodnega olimpijskega komiteja in Agencije za doping pri mednarodnih panožnih športnih zvezah.« (NPS 2000–2010, 5.6 tč.)

- **mezo raven** se je v povprečju z načeli vladanja (razen v primeru demokratičnosti ter inkluzivnosti, ki sta se največkrat pojavljali skupaj z mikro ravno) pojavljala najbolj pogosto. To lahko prav tako štejemo kot logično posledico tega, da smo mezo raven v povprečju pripisali 69 % vsem enotam analize, kjer smo prepoznali elemente dobrega vladanja. Na drugi strani pa oba analizirana dokumenta regulirata polje športa in njegovo notranje okolje delovanja, kar prav tako prispeva k relevantnosti ocene pojavljanja mezo ravni posamično, kot tudi skupaj oziroma v povezavi z načeli vladanja. V naslednjih stavkih prikazujemo tiste enote analize, ki smo jim pripisali mezo raven in posamično načelo vladanja:

»Sredstva za uresničevanje javnega interesa na ravni države in lokalnih skupnosti se zagotavljajo iz državnega proračuna in proračuna lokalnih skupnosti.« (ZSpo 1998, 3. čl.)

– **transparentnost in mezo raven**

»Za izpeljavo nacionalnega programa odgovarjajo Ministrstvo za šolstvo in šport ter lokalne skupnosti.« (NPS 2000–2010 6. tč.) – **odgovornost in mezo raven**

»Pred določitvijo nacionalnega programa si mora vlada pridobiti mnenje strokovnega sveta za šport in soglasje Olimpijskega komiteja Slovenije – Združenje športnih zvez.« (ZSpo 1998, 5. čl.) – **zavore in ravnotežja in mezo raven**

»Objekti za športno rekreacijo morajo biti dostopni vsem kategorijam prebivalstva.« (NPS 2000–2010, 3.1 tč.) – **inkluzivnost in predstavništvo akterjev in mezo raven**

»Način uresničevanja javnega interesa v športu se opredeli z nacionalnim programom, ki ga sprejme Državni zbor na predlog Vlade Republike Slovenije.« (ZSpo 1998, 5. čl.) – **demokratičnost in mezo raven**

- **mikro raven** se je v povprečju, a predvsem na račun zakona, največkrat pojavljala skupaj z načelom demokratičnosti, bolj ali manj v tistih primerih, kjer sta se zakon in nacionalni program nanašala na delovanje posamičnih športnih akterjev ter njihovih internih pravil delovanja – sestave, izvolitve/imenovanja članov, postopka sprejemanja odločitev itd.: »Organiziranje in način dela strokovnega sveta se uredita s poslovnikom, ki ga sprejme strokovni svet z večino glasov.« (ZSpo 1998, 14. čl.)

³⁸ Slovenska antidoping organizacija.

»Strokovni svet ima predsednika in 16 članov. Predsednika izmed strokovni svet izmed svojih članov.« (ZSpo 1998, 15. čl.)

Inkluzivnost je prav tako načelo, ki se je pogosto (59 %) pojavljalo skupaj z mikro ravno, predvsem v tistih delih zakona in programa, ki se nanaša na vključenost in predstavništvo ter aktivnosti delovanja akterjev znotraj individualnih športnih organizacij:

»Fakulteta za šport Univerze v Ljubljani, kot najvišja pedagoška in znanstvena institucija na področju športa, se mora kar najbolj vključiti v razreševanje problemov športne prakse, izobraževati, usposablјati in izpopolnjevati športne delavce in skupaj z nacionalnimi panožnimi športnimi zvezami skrbeti za čim večjo strokovno raven profesionalnih in volonterskih strokovnih kadrov.« (NPS 2000–2010, 2. tč.)

Načelo odgovornosti se je skupaj z mikro ravno pojavljalo v tistih členih, kjer so bila opredeljena razmerja odgovornosti med posameznim akterjem in forumom³⁹; načelo zavor in ravnotežij pa v tistih delih zakona in nacionalnega programa, ki predvidevata omejevanje posamičnih akterjev s strani drugih, kot v primeru področja inšpekcije v športu, kjer pristojni minister formalno omejuje delovanje športnih inšpektorjev:

»Vsebinsko in postopek opravljanja strokovnega izpita in preizkusa strokovne usposobljenosti predpiše minister.« (ZSpo 1998, 57. čl.)

Najmanjkrat vsebinsko povezana pa je bila mikro raven vladanja z **načelom transparentnosti** (5 %), kjer ju v NPS (2000–2010) skupaj nismo kodirali; v zakonu pa sta se pojavila skupaj v primeru deklariranja načina financiranja posamičnih športnih organizacij kot npr. strokovnega sveta za šport:

»Sredstva za delovanje strokovnega sveta se zagotavljajo iz sredstev državnega proračuna.« (ZSpo 1998, 14. čl.)

³⁹ »Status izvajalca si subjekti pridobijo s pogodbo o izpeljavi letnega programa, ki jo sklenejo z Ministrstvom za šolstvo in šport za raven države in z lokalno skupnostjo za raven lokalne skupnosti.« (NPS 2000–2010, 6. tč.)

4.4 Sinteza spoznanj empiričnega dela naloge

S pomočjo opravljene analize vsebine športnega zakona in nacionalnega programa smo dobili vpogled v normativno vsebino idej oziroma načel dobrega vladanja, v kolikor le-ta obstajajo in tako skušali razkriti odnos države in njenega razumevanja koncepta športnega in dobrega vladanja. Z razčlenitvijo dokumentov smo na predhodni teoretični utemeljitvi, ugotovili prevladujočo vsebino posameznih načel in ravni vladanja ter njihovo frekventnost. V naslednjih alinejah skušamo sintetizirati ključna spoznanja empiričnega dela naloge:

- diskurz dobrega vladanja v slovenski politiki športa na normativni ravni obstaja v relativno majhnem obsegu – v povprečju so se načela in ravni pojavljala v 25,5 odstotkih, medtem ko v 74,5 odstotkih analiziranega besedila nismo zaznali elementov dobrega vladanja v športu;
- kar se tiče načel dobrega vladanja v športu, se je v povprečju največkrat kodiralo načelo transparentnosti (37 %), ki se je vsebinsko nanašalo na javno dostopnost pravil, informacij in postopkov o delovanju športnih akterjev/institucij športne politike. Ta ugotovitev je sicer paradokсна, v primerjavi z analizo intervjujev, kjer se je pokazalo, da je področje transparentnosti, predvsem javnega financiranja za šport, velikokrat odvisno od personalne sestave institucij, ki delijo sredstva. Načelu transparentnosti so po pogostosti v podobnem obsegu sledila načela zavor in ravnotežij, inkluzivnosti in demokratičnosti; najmanjkrat pa smo v kontekstu dobrega vladanja analizirali načelo odgovornosti;
- mezo raven dobrega vladanja, ki se nanaša na institucionalne in procesualne značilnosti delovanja notranjega športnega okolja oziroma športne politike *per se*, je bila v obeh dokumentih največkrat zaznana. Glede na to, da zakon in nacionalni program urejata delovanje športne politike na nacionalni ravni, je ta ugotovitev relevantna in smiselna. Na drugi strani se je najmanjkrat pripisala koda makro ravni, iz česar izhaja, da država, vsaj na normativni ravni, širšemu okolju in sistemskim karakteristikam delovanja športne politike, ne namenja relativno veliko pozornosti. Mikro raven je z analizo vsebine zavzela osrednjo pozicijo (29,5 %), kjer se je nanašala predvsem na identificiranje akterjev športne politike ter postavljanje njihovih vlog, obveznosti in pristojnosti;
- primerjava med povezanostjo posameznih načel in ravni dobrega vladanja v športu je pokazala, da so se načela transparentnosti, odgovornosti ter zavor in ravnotežij v povprečju največkrat pojavljala skupaj z mezo ravno, medtem ko sta se načeli

- inkluzivnosti in demokratičnosti kodirali skupaj z mikro ravno. Glede na zgornjo ugotovitev pa je makro raven bila znotraj posameznih načel najmanjkrat zastopana;
- kvalitativna analiza opravljenih družboslovnih intervjujev je v osnovi pokazala, da akterji sicer zaznavajo pomembnost dobrega vladanja v športu, vendar predvsem skozi razumevanje posamičnih načel, medtem ko celotno razumevanje koncepta vladanja ostaja nerazjasnjeno oziroma vezano na tip organizacije, iz katere posamezni akter prihaja:
 - »V športu kot polju družbenega dogajanja vladajo popolnoma enake zakonitosti delovanja kot na drugih področjih. Menim, da v športu obstaja toliko nadzora, ugotavljanja namenskosti porabe sredstev, da ne moremo govoriti, da je šport nekaj posebnega. Športne sfere in politike se tako absolutno dotika neka oblika vladanja.« (pogled vladne strani)
 - »O vladanju v športu bi se dalo filozofirati. Športna filozofija je tudi področje, ki ima svojo vsebino in namen.« (pogled vladne strani)
 - »Vladanje kot pojem ne vem, če se kje drugje kot v strokovni literaturi uporablja. V športni javnosti ga ni možno zaslediti. Kaže se npr. kako država financira športne objekte ali kakšen ima interes, da v določenem prostoru zagotavlja ljudem ukvarjanje s športom. Ali pa tudi na področju vrhunškega športa.« (pogled stroke)
 - s kvalitativno analizo smo prav tako prišli do ugotovitev, da se teoretska nejasnost razumevanja koncepta (športnega) vladanja zreali tudi v praksi vsakodnevnega oblikovanja in izvajanja športne politike. Pri tem se je pokazalo, da se vladanje kot celota ali po posameznih načelih zaznava bodisi po »črki zakona« (to, da je vladanje »urejeno« že v pravno-formalnem smislu, kjer zakon in nacionalni program omogočata njegovo uresničevanje) bodisi glede na vsakodnevno izvajanje športne politike, ki ima velikokrat možnost, da obide »črko zakona«, odvisno od pozicioniranja akterjev v širšem okolju javne športne politike. Prvi poudarek se kaže predvsem na strani države, drugi pa na strani stroke.

5 ZAKLJUČEK

Pregled teoretičnih, normativnih in kvalitativnih spoznanj o konceptu vladanja na splošno in še posebej na polju športa kot enemu izmed javnopolitičnih področij, nam omogoča kvaliteten vpogled v kompleksnost, hkrati pa tudi nedodelanost in nejasnost oziroma specifičnost obeh področij raziskovanja – tako športne politike, kot tudi vladanja in dobrega vladanja v njej ali izven nje. V magistrski nalogi smo se tako ukvarjali s preučevanjem dobrega vladanja v slovenski politiki športa, kjer smo s posebej za to vzpostavljeno kodirno metodologijo (Krippendorf 2004; Neuendorf 2002) oziroma analizo vsebine preverjali, koliko se koncept vladanja kaže v normativni vsebini dveh ključnih pravno-zakonodajnih virov na polju športne politike v Sloveniji. Na ta način smo skušali sklepati o pomembnosti in razširjenosti načel dobrega vladanja v javni politiki športa oziroma prepoznati njegov normativni diskurz.

Pri tem smo sledili osnovnima raziskovalnima vprašanjem, na kakšen način država razume in zagotavlja dobro vladanje v slovenski politiki športa ter kakšni so vzorci vladanja znotraj nje. V teoretičnem delu naloge smo skušali prikazati večplastnost konceptualnega razumevanja vladanja, športnega vladanja in dobrega vladanja. Pri tem smo se več ali manj opirali na koncept javnega vladanja, kjer s svojimi aktivnostmi in nalogami ključno vlogo prevzemajo javne oblasti oziroma njihove institucije (Kustec Lipicer in Lajh 2013). V kontekstu športnega vladanja bi se naj to kazalo v sprejemanju eksplicitne športne zakonodaje in ustanavljanju pristojnih institucij ter oblikovanju ukrepov, s katerimi bi se naj uresničeval javni interes v športu (Kustec Lipicer 2007) ter sovpadajočim trem ravnam vladanja – makro, mezo in mikro vidikom.

Kar se je pokazalo na teoretični ravni je to, da različni načini opredeljevanja vladanja in dobrega vladanja v športu ter nasploh, vodijo k izmuzljivosti razumevanja pojmov in posledično k nezmožnostim uresničevanja idej v praksi. Na drugi strani se je sicer pokazalo, da se vsakodnevne, praktično-politične definicije (dobrega) vladanja vedno bolj kažejo v sprejemanju njihovih eksplicitnih načel, predvsem s strani mednarodnih (tudi športnih) organizacij, ki bi naj bile odločevalcem v pomoč pri oblikovanju in sprejemanju javnopolitičnih odločitev in na ta način iskanju optimalnega sistema oziroma načina vladanja.

Ključne ugotovitve magistrske naloge posledično kažejo na nezmožnost teoretičnega reflektiranja idej vladanja in dobrega vladanja v prakso, vsaj na konkretnem primeru analize javne politike športa v Sloveniji.

Problemsko ozadje, ki se namreč kaže, je, da je koncept dobrega vladanja v športu nejasen tudi v praksi. Razloge za to lahko iščemo bodisi zaradi športne politike *per se*, njenega izrazito avtonomnega ali celo »tretjerazrednega« javnopolitičnega značaja (glej Kustec Lipicer 2010; Geeraert 2013a, 2013b) ter tudi dejanskih praks in z njimi povezanih načinov oblikovanja in izvajanja športnih politik, bodisi zaradi nerazumevanja in nepoznavanja koncepta s strani vpletenih javnopolitičnih akterjev, ki se zrcalijo tako na normativni oziroma zakonski ravni, kot tudi na ravni vsakodnevnega izvajanja športne politike. Kar se je namreč z uporabo kodirne metodologije in opravljenimi družboslovnimi intervjuji pokazalo, je neskladje med normativnim/zapisanim in dejanskim. Kodirna metodologija je tako na eni strani pokazala, da diskurz obstaja v izrazito majhnem obsegu, podatki, pridobljeni z intervjuji pa, da pravni viri (zakon in nacionalni program) na polju športa omogočajo in predvidevajo udejanjanje elementov vladanja (vidik države) ter obratno, da vsakdanje izvajalske prakse ne omogočajo njegovega udejanjanja, ki je velikokrat odvisno od posameznih in skupinskih interesov vpletenih akterjev (vidik stroke). Takšno neskladje pa lahko pravzaprav izhaja ravno iz nerazumevanja pojma vladanja in dobrega vladanja, ne glede na pozicioniranje akterjev na meji država-civilna družba-stroka, kar se je kazalo skozi celotno magistrsko nalogo.

Kar se tiče metodoloških dilem o smiselnosti uporabe analize vsebine oziroma kodirne tehnike, so se tekom naloge izkazale za neupravičene, saj se je omenjena metoda izkazala za smiselno in relevantno in tako predstavlja eno izmed možnosti za merjenje (dobrega) vladanja. Kljub temu bi v prihodnje bilo smiselno opraviti še računalniško kodirno analizo, s katero bi lahko zagotovili še večjo objektivnost in preverljivost oziroma izključili morebitno pristranskost koderja v samem postopku kodiranja. Odgovor na raziskovalno vprašanje tako zaključujemo v smeri, da država oziroma javne športne oblasti razumejo in zagotavljajo dobro vladanje bolj ali manj skozi »črko zakona« oziroma pravne vire, ki regulirajo polje športa v Sloveniji, pri čemer se vsakodnevnim izvajalskim vidikom politike in dobrega vladanja ne posveča dovolj pozornosti oziroma se jih zadostno ne ugotavlja. Na podlagi tega lahko potrdimo predpostavko o tem, da je vladanje v slovenski politiki športa z vsemi svojimi elementi, vidiki in načeli, ki izhajajo iz teoretičnih premis, šibko in neprepoznavno že na normativni, kot tudi na ravni vsakodnevnega izvajanja politike.

6 LITERATURA

1. Alm, Jens, ur. 2013. *Action for Good Governance in International Sports Organisations*. Copenhagen: Play the Game/Danish Institute for Sports Studies.
2. Bačlija, Irena, Gaja Červ in Maja Turnšek Hančič. 2013. »Governance«: vladanje, upravljanje, vladavina ali vladovanje? *Družboslovne razprave XXIX (73)*: 99–119.
3. Bevir, Mark, ur. 2007. *Public Governance*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
4. Bos, Aline in Frank van Eekeren. 2013. Transparency. V *Action for Good Governance in International Sports Organisations: Final Report*, ur. Jens Alm, 98–104. Copenhagen: Play the Game/Danish Institute for Sport Studies.
5. Bovens, Mark. 2007. Analysing and Assessing Accountability: A Conceptual Framework. *European Law Journal* 13 (4): 447–468.
6. Börzel A., Tanja, Yasemin Pamuk in Andreas Stahn. 2008. *The European Union and the Promotion of Good Governance in its Near Abroad. One Size Fits All*. Governance Working Paper No. 18. Dostopno prek: http://edoc.vifapol.de/opus/volltexte/2009/1976/pdf/SFB_Governance_Working_Paper_Nr18.pdf (30. november 2013).
7. Bruyninckx, Hans. 2012. *Sports Governance: between the obsession with rules and regulation and the aversion of being ruled and regulated*. Dostopno prek: <https://www.kuleuven.be/samenwerking/SGR/cas2013/bruyninckx1> (05. december 2013).
8. Budge, Ian in Judith Bara. 2001. Introduction: Content Analysis and Political Texts. V *Mapping Policy Preferences: Estimates for Parties, Electors and Governments 1945–1998*, ur. Ian Budge, Hans-Dieter Klingemann, Andrea Volkens, Judith Bara, Eric Tannenbaum, 1–19. New York: Oxford University Press. Dostopno prek: Google Books.
9. Cepiku, Denita. 2006. *Public Governance: Research and Operational Implications of a Literature Review*. Tenth International Research Symposium on Public Management – Panel track on “Conceptual and Empirical Models of Governance and Public Management. Dostopno prek: https://www.academia.edu/276850/PUBLIC_GOVERNANCE_RESEARCH_AND_OPERATIONAL_IMPLICATIONS_OF_A (20. november 2013).
10. Chaker – Noël, André. 1999. *Study of National Sports Legislation in Europe*. Strasbourg: Council of Europe.

11. --- 2004. *Good governance in sport. A European Survey*. Strasbourg: Council of Europe.
12. Chappelet, Jean-Loup in Brenda Kübler-Mabbott. 2008. *The IOC and the Olympic System: the Governance of World Sport*. London: Routledge.
13. Chappelet, Jean-Loup in Michaël Mrkonjic. 2013a. *Basic Indicators for Better Governance in International Sport (BIBGIS): An assessment tool for international sport governing bodies. IDHEAP Working Paper 1/2013*. Dostopno prek: [http://www.idheap.ch/idheap.nsf/view/D6156F1EF87ACB07C1257B3900538D87/\\$File/IDHEAP%20Working%20Paper%201-2013.pdf](http://www.idheap.ch/idheap.nsf/view/D6156F1EF87ACB07C1257B3900538D87/$File/IDHEAP%20Working%20Paper%201-2013.pdf) (28. april 2013).
14. --- 2013b. *Existing Governance Principles in Sport: A Review of Published Literature*. Dostopno prek: http://www.playthegame.org/fileadmin/documents/AGGIS_Existing_principles_of_governance_in_sport_a_review_of_published_literature.pdf (23. oktober 2013).
15. Daugbjerg, Signe, Sonja Kahlmeier, Francesca Racioppi, Eva Martin-Diener, Brian Martin, Pekka Oja in Fiona Bull. 2009. Promotion of Physical Activity in the European Region: Content Analysis of 27 National Policy Documents. *Journal of Physical Activity and Health* 6 (6): 805–817.
16. Evans, James. 2004. What is local about local environmental governance? Observations from the Local Biodiversity Action Planning Process. *Area*, 36 (3): 270–279.
17. Evropska komisija. 2001. *Bela knjiga o evropskem vladanju*. Dostopno prek: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2001/com2001_0428en01.pdf (30. november 2013).
18. --- 2007. *Bela knjiga o športu, 2007/0391*. Luxembourg: Urad za uradne publikacije evropskih skupnosti. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/sport/documents/white-paper/whitepaper-short_sl.pdf (30. november 2013).
19. --- 2011. *Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij. Razvijanje evropske razsežnosti v športu*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0012:FIN:SL:PDF> (28. april 2013).
20. --- 2013. *XX GG – Deliverable 2: Principles of good governance in sport*. Dostopno prek: <http://ec.europa.eu/sport/library/documents/b24/xg-gg-201307-dlvrb12-sept2013.pdf> (25. november 2013).

21. Fattore, Giovanni, Hans F.W. Dubois in Antonio Lapenta. 2012. Measuring New Public Management and Governance in Political Debate. *Public Administration Review* 72 (2): 218–227.
22. Geeraert, Arnout. 2013a. The governance agenda and its relevance for sport: introducing the four dimensions of the AGGIS sports governance observer. V *Action for Good Governance in International Sports Organisations: Final Report*, ur. Jens Alm, 9–21. Copenhagen: Play the Game/Danish Institute for Sport Studies.
23. --- 2013b. The role of the EU in better governance in international sports organisations. V *Action for Good Governance in International Sports Organisations: Final Report*, ur. Jens Alm, 25–38. Copenhagen: Play the Game/Danish Institute for Sport Studies.
24. Grimmer, Justin in Brandon M. Stewart. 2013. Text as Data: The Promise and Pitfalls of Automatic Content Analysis Methods for Political Texts. *Political Analysis* 21 (3). Dostopno prek: <http://www.stanford.edu/~jgrimmer/tad2.pdf> (28. januar 2014).
25. Guisselquist, M. Rachel. 2012. *Good Governance as a Concept, and Why This Matters for Development Policy. Working Paper No. 2012/30*. Dostopno prek: <http://www.iadb.org/intal/intalcdi/PE/2012/11046.pdf> (30. november 2013).
26. Hall, Mark A. in Ronald F. Wright. 2008. Systematic Content Analysis of Judicial Opinions. *California Law Review* 6 (96). Dostopno prek: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=913336 (28. januar 2014).
27. Harris, Howard. 2001. Content Analysis of Secondary Data: A Study of Courage in Managerial Decision Making. *Journal of Business Ethics*, 34 (3/4): 191–208.
28. Henry, Ian in Ping Chao Lee. 2004. Governance and ethics in sport. V *The business of sport management*, ur. Beech John in Chadwick Simon, 25–42. Harlow: Pearson Education.
29. Héritier, Adrienne, ur. 2002. *Common Goods: Reinventing European and International Governance*. Boston Way, Lanham, Maryland: Rowman in Littlefield Publishers.
30. Héritier, Adrienne. 2003. New Modes of Governance in Europe: Increasing Political Capacity and Policy Effectiveness? V *The State of the European Union Vol. 6 Law Politics and Society*, ur. Börzel A., Tanja in Rachel A. Cicowski, 105–127. New York: Oxford University Press. Dostopno prek: Google Books.
31. Hood, Christopher. 2001. Transparency. V *Encyclopedia of Democratic Thought*, ur. Paul B. Clarke in Joe Foweraker, 700–704. London: Routledge.

32. Houlihan, Barrie. 2013. Accountability and Good Governance. V *Action for Good Governance in International Sports Organisations: Final Report*, ur. Jens Alm, 22–25. Copenhagen: Play the Game/Danish Institute for Sport Studies.
33. Howlett, Michael in Mirsha Ramesh. 2007. *Studying public policy: policy cycles and policy subsystems*. Toronto: Oxford University Press.
34. Hoye, Russel in Graham Cuskelly. 2007. *Sport Governance*. Sydney: Elsevier.
35. Hums, Mary A. in Joanne MacLeane. 2004. *Governance and Policy in Sport Organisations*. Scottsdale, Arizona: Holcomb Hathaway.
36. Jessop, Bob. 2003. *Governance and Meta-governance: On Reflexivity, Requisite Variety and Requisite Irony*. Dostopno prek: <http://www.lancaster.ac.uk/sociology/research/publications/papers/jessop-governance-and-metagovernance.pdf> (30. november 2013).
37. Karvonen, Lauri. 2007. Legislation on Political Parties: A Global Comparison. *Party Politics* 13 (4): 437–455.
38. Katwala, Sunder. 2000. *Democratising global sport*. London: The Foreign Policy Centre.
39. Klijn, Erik-Hans. 2008. Governance and governance networks in Europe. *Public Management Review* 10 (4): 505–525.
40. Kooiman, Jan, ur. 1993. *Modern Governance: New Government-Society Interaction*. London: Sage Publications.
41. Kooiman, Jan. 2003. *Governing as Governance*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
42. Krippendorff, Klaus. 1989. *Content Analysis*. Dostopno prek: http://repository.upenn.edu/asc_papers/226 (02. januar 2014).
43. --- 2004. *Content analysis: an introduction to its methodology*. Thousand Oaks, London, New Delhi: SAGE.
44. Kustec Lipicer, Simona. 2006. Sistem vladanja v slovenski politiki športa. *Družboslovne razprave XXII* (52): 67–83.
45. --- 2007. EU-Centric Governance in Sport? The Slovenian Experience with the White Paper Process. *Journal of Contemporary European Research* 3 (3): 273–289.
46. --- 2009. Šport in politika: (ne)lagodno partnerstvo. V *Kalejdoskop športa: uvod v športne študije*, ur. Mitja Velikonja, Peter Stanković in Starc Gregor, 249–265. Maribor: Aristej.

47. --- 2010. Changeless Types of Policy Adjustment and Sport Policy. V *The Open Method of Coordination: a view from Slovenia*, ur. Danica Fink-Hafner, 131–153. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
48. Kustec Lipicer, Simona, Samo Kropivnik, Tomaž Deželan in Alem Maksuti. 2011. *Volilni programi in stališča*. Ljubljana: Založba FDV.
49. Kustec Lipicer, Simona in Alem Maksuti. 2011. Teorije in metodologije preučevanja volilnih stališč in programov. V *Volilni programi in stališča*, ur. Simona Kustec Lipicer, Samo Kropivnik, Tomaž Deželan in Alem Maksuti, 23–59. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
50. Kustec Lipicer, Simona in Renata Slabe Erker. 2012. Izvajanje javne politike na področju športa za vse v Sloveniji. *Teorija in praksa* 49 (4-5): 682–705.
51. Kustec Lipicer, Simona, Renata Slabe Erker in Tjaša Bartolj. 2012. *Javnopolitični ukrepi in modeli športne politike v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
52. Kustec Lipicer, Simona in Damjan Lajh. 2013. Monitoring Systems of Governance in Sport: Looking for Best Practices from the European Union and Beyond. *Kinesiologia Slovenica* 19 (3): 43–59.
53. Kustec Lipicer, Simona, Damjan Lajh in Ivana Grgić. 2013. Monitoring systems of good governance. V *Action for Good Governance in International Sports Organisations: Final Report*, ur. Jens Alm, 67–82. Copenhagen: Play the Game/Danish Institute for Sport Studies.
54. Levi-Faur, David. 2012. From “Big Government” to “Big Governance”? V *The Oxford Handbook of Governance*, ur. David Levi-Faur, 3–19. Oxford: Oxford University Press.
55. Löffler, Elke. 2009. Public Governance in a Network Society. V *Public Management and Governance Second Edition*, ur. Elke Löffler in Tony Bovaird, 215–232. London, New York: Routledge.
56. Maksuti, Alem in Marjetka Rangus. 2010. Kvalitativna analiza vsebine televizijskih soočenj kandidatnih list med kampanjo za volitve v Evropski parlament leta 2009. V *Politične vsebine in volilna kampanja*, ur. Simona Kustec Lipicer, 121–153. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
57. Mednarodni olimpijski komite (MOK). 2008. *Basic universal principles of good governance of the Olympic and Sports Movement*. Dostopno prek: http://www.olympic.org/Documents/Conferences_Forums_and_Events/2008_seminar_autonomy/Basic_Universal_Principles_of_Good_Governance.pdf (23. oktober 2013).

58. *Nacionalni program športa v Republiki Sloveniji* (NPS). Ur. l. RS 24/2000. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200024&stevilka=1065> (22. oktober 2013).
59. Nanda, P. Ved. 2006. The Good Governance Concept Revisited. *Annals of the American Academy of Political and Social Science* 603 (1): 269–283.
60. Neuendorf, Kimberly. 2002. *The Content Analysis Guidebook*. Thousand Oaks: SAGE.
61. Oldfather, Chad M., Joseph P. Bockhorst in Brian P. Dimmer. 2012. Triangulating Judicial Responsiveness: Automated Content Analysis, Judicial Opinions and the Methodology of Legal Scholarship. *Florida Law Review* 64 (5). Dostopno prek: <http://scholarship.law.ufl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1025&context=flr> (28. januar 2014).
62. Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD). 2007. *Good Governance*. Dostopno prek: <http://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=7237> (30. november 2013).
63. Organizacija združenih narodov (OZN). 2007. *What is Good Governance?* Dostopno prek: <http://www.unescap.org/pdd/prs/ProjectActivities/Ongoing/gg/governance.asp> (30. november 2013).
64. Peters, B. Guy. 2001. Accountability. V *Encyclopedia of Democratic Thought*, ur. Paul B. Clarke in Joe Foweraker, 1–3. London: Routledge.
65. --- 2012. Governance as Political Theory. V *The Oxford Handbook of Governance*, ur. David Levi-Faur, 19–33. Oxford: Oxford University Press.
66. Pierre, Jon in. Guy B. Peters. 2000. *Governance, Politics and the State*. New York: St. Martin's Press.
67. --- 2005. *Governing Complex Societies: Trajectories and Scenarios*. New York: Palgrave.
68. Play the Game/Danish Institute for Sport Studies. 2011. *Cologne consensus: towards a global code for governance in sport*. Dostopno prek: http://www.playthegame.org/fileadmin/documents/Cologne_Consensus.pdf (23. oktober 2013).
69. Predstavniki pristojnega ministrstva za šport. 2014. Intervju z avtorico. Ljubljana, 17. marec.
70. Predstavniki športne stroke. 2014. Intervju z avtorico. Ljubljana, 09. april.
71. *Resolucija o Nacionalnem programu športa v Republiki Sloveniji za obdobje 2014–2023* (ReNPŠ 2014–2023). Ur. l. RS 26/2014. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=20141071> (18. april 2014).

72. Robinson, Mark. 2004. Governance. V *The Social Science Encyclopedia. Third edition*, ur. Adam Kuper in Jessica Kuper, 347–348. London, New York: Routledge.
73. Rhodes, R.A.W. 1997. *Understanding Governance*. Milton Keynes: Open University Press.
74. --- 2003. *Understanding Governance. Policy Networks, Governance, Reflexivity and Accountability*. Maidenhead, Philadelphia: Open University Press.
75. --- 2012. Waves of Governance. V *The Oxford Handbook of Governance*, ur. David Levi-Faur, 33–49. Oxford: Oxford University Press.
76. Sørensen, Eva. 2006. Metagovernance. The Changing Role of Politicians in Processes of Democratic Governance. *The American Review of Public Administration* 36 (1): 98–114.
77. Splichal, Slavko. 1990. *Analiza besedil: statistična obravnava jezikovnih podatkov v družboslovnih raziskavah*. Ljubljana: FSPN.
78. Stoker, Gerry. 1998. Governance as theory: five propositions. *International Social Science Journal* 50 (155): 17–28.
79. Svet Evrope. 2004. *Resolution I on the principles of good governance in sport*. Dostopno prek: www.coe.int/t/dg4/epas/Source/MSL10_en.doc (30. november 2013).
80. --- 2005. *Recommendation Rec(2005)8 of the Committee of Ministers to member states on the principles of good governance in sport*. Dostopno prek: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=850189&Site=CM> (28. april 2013).
81. --- 2012. *Resolution 1875 (2012) of the Parliamentary Assembly on the Good Governance and Ethics in Sport*. Dostopno prek: http://www.assembly.coe.int/Communication/070312_RochebloineReportE.pdf (23. oktober 2013).
82. Svetovna banka. 1994. *Governance: The World Bank's Experience*. Dostopno prek: http://www.wds.worldbank.org/servlet/WDSContentServer/IW3P/IB/1994/05/01/00000965_3970716142854/Rendered/PDF/multi0page.pdf (30. november 2013).
83. --- 2007. *What is our approach to governance*. Dostopno prek: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/WBI/EXTWBIGOVANTCOR/0,,contentMDK:20678937~pagePK:64168445~piPK:64168309~theSitePK:1740530,00.html> (30. november 2013).
84. Torfing, Jacob. 2012. Governance Networks. V *The Oxford Handbook of Governance*, ur. David Levi-Faur, 99–113. Oxford: Oxford University Press.

85. Treib, Oliver, Bähr Holger in Gerda Falkner. 2005. *Modes of Governance: A Note Towards Conceptual Clarification. European Governance Papers (EUROGOV) N-05.02.* Dostopno prek: <http://www.mzes.uni-mannheim.de/projekte/typo3/site/fileadmin/wp/pdf/egp-newgov-N-05-02.pdf> (25. november 2013).
86. UK Sport. 2004. *Sport England Governance Strategy: on board for better governance.* Dostopno prek: <http://www.sportengland.org/media/74450/20120802-se-governance-strat-final-updatedfor-website.pdf> (23. oktober 2013).
87. Vezovnik, Andreja. 2008. Kritična diskurzivna analiza v kontekstu sodobnih diskurzivnih teorij. *Družboslovne razprave XXIV (57): 79–96.*
88. Volkens, Andrea. 2002. *Manifesto Coding Instructions.* Dostopno prek: http://edoc.vifapol.de/opus/volltexte/2009/1957/pdf/iii02_201.pdf (28. januar 2014).
89. Vrbnjak, Eva. 2012. Družbena vloga športa na Slovenskem. Javni interes v športu. *Pogledi.si*, 17. julij. Dostopno prek: <http://www.pogledi.si/druzba/javni-interes-v-sportu> (25. julij 2012).
90. Weber, Robert Philip. 1994. *Basic Content Analysis.* Newbury Park: Sage University Press.
91. Weiss, Thomas. G. 2000. Governance, good governance and global governance: conceptual and actual challenges. *Third world quarterly* 21 (5): 795–814.
92. *Zakon o športu (ZSpo).* Ur. l. RS 22/1998. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199822&stevilka=929> (22. oktober 2013).

PRILOGE

Priloga A: Seznam vprašanj, postavljenih intervjuvancem, o vladanju in načelih dobrega vladanja v slovenski politiki športa

- a) *Kako se po vaših izkušnjah kaže transparentnost znotraj športne politike v Sloveniji ter kako ocenjujete takšno aktualno razumevanje transparentnosti?*
- b) *Kako se po vašem prepričanju v slovenski politiki športa kaže in razume demokratičnost? Kako ocenjujete stanje demokratičnosti v slovenskem športu?*
- c) *Kako se po vaših izkušnjah zagotavlja medsebojno omejevanje akterjev oziroma institucij, ki so del javne politike športa ter kako ocenjujete pomembnost medsebojnega omejevanja?*
- d) *Ali se po vaših izkušnjah v slovenski politiki športa zagotavlja predstavništvo ter vključenost različnih akterjev, ki so del športne politike? Kakšna je vaša ocena tega aktualnega razumevanja o pomembnosti vključevanja vseh zainteresiranih akterjev v odločevalske procese?*
- e) *Kako se po vašem prepričanju razume in izvaja odgovornost v športu? Ali ocenjujete, da slovenska politika športa vsebuje zadostne standarde odgovornosti?*
- f) *Ali ste v aktualnem izvajanju slovenske športne politike že naleteli na izraz vladanje (governance)? Če ste, kakšen je bil njegov vsebinski kontekst in s katerimi konkretnimi primeri se vladanje kaže?*

Priloga B: Kodirna knjiga – metodološka navodila za kodiranje Zakona o športu (1998) in Nacionalnega programa športa v Republiki Sloveniji (2000–2010)

NAVODILA ZA KODIRANJE

Cilj analiziranja vsebine ključnih zakonodajnih aktov oziroma *širših javnopolitičnih* dokumentov na področju športa v Republiki Sloveniji, je merjenje elementov dobrega vladanja znotraj njih. Na ta način želimo ugotoviti dvoje: prvič, ali se elementi (elemente smo definirali kot a) načela dobrega vladanja in b) makro-mezo-mikro raven dobrega vladanja) vladanja pojavljajo v zakonodaji (ZSpo in NPŠ) – gre za »moment« kvantifikacije – koliko je enot analize oziroma stališč, ki vsebujejo elemente dobrega vladanja in drugič, katera so ta stališča ter na katero raven se nanašajo – gre za »moment« klasificiranja elementov dobrega vladanja.

Izbor enot vzorčenja temelji na pregledu populacije besedil – pravno-zakonodajnih aktov, ki so hkrati najpomembnejši javnopolitični dokumenti na polju športa in športne politike v Sloveniji. Zakon o športu (1998) tako definira javni interes države in lokalnih skupnosti zanj, NPŠ (2000–2010) pa podrobneje operacionalizira javni interes, javnopolitične cilje in mehanizme na posameznih področjih le-tega ter načine (ne)regulacije (glej Kustec Lipicer 2006, 72–73). Vsebinsko gledano sta dokumenta prepoznana kot najpomembnejša »urejevalca« področja športa, iz česar izhaja, da je znotraj njih najbolj smiselno iskati elemente dobrega vladanja; prav tako pa so zakonodajni akti iz metodološkega vidika primerna besedila za uporabo metode analize vsebine. Pri tem pa je potrebno v procesu kodiranja upoštevati njihovo specifičnost, tako v pravno-terminološkem in nomotehničnem smislu, kot tudi vsebinskem – komu so namenjeni oziroma komu kaj sporočajo.

POSTOPEK KODIRANJA

KVANTIFIKACIJA: IZBOR ENOT ANALIZE

Temeljno enoto analize v postopku kodiranja bo predstavljal stavek (tj. jezikovna enota, sestavljena iz več besed okoli osebne glagolske oblike oziroma povedka – stavek = subjekt + povedek + pridevnik). V kontekstu naloge bo posamezni stavek predstavljen kot argument oziroma stališče, ki bo ali ne bo izražal načela in ravni športnega vladanja. Ločila bodo uporabljena kot spremenljivke oziroma ločnice med stavki (pika, vprašaj ali klicaj; razmik; velika začetnica) (glej npr. Volkens 2002, 4–5; Splichal 1990, 59). *Primer: Predsednika imenuje strokovni svet izmed svojih članov. /*

V takšnih primerih se posamičnemu stavku pripiše kodo/pomen.

V primeru večstavčnih povedi (ločenimi z vejicami, podpičji ali dvopičji), bomo le-te najprej »razbili« na posamezne stavke in vsakemu posebej pripisali pomen oziroma ustrezno kodo. *Primer: Država uresničuje javni interes v športu tako, da: - zagotavlja sredstva za realizacijo nacionalnega programa; - spodbuja in zagotavlja pogoje za opravljanje in razvoj športne dejavnosti; - vodi stimulatивно davčno politiko.*

Večstavčna poved vsebuje tri različne stavke, vsakemu izmed njih je potrebno pripisati svoj pomen oziroma kodo, četudi jih lahko uvrstimo v enako kategorijo (Zagotavlja sredstva za realizacijo nacionalnega programa. / Spodbuja in zagotavlja pogoje za opravljanje in razvoj športne dejavnosti. / Vodi stimulatивно davčno politiko. /).

V primerih, ko bo v enem stavku izraženih več različnih stališč pa bomo le-tega razdelili na posamezne kvazi-stavke, in sicer s ponavljanjem glagola ali samostalnika. Vsak kvazi-stavek bo izražal le en argument. *Primer: Delovanje v športu je interesno in prostovoljno.*

Delovanje v športu je interesno. / } *Stavek smo razdelili na dva kvazi-stavka, ki vsak zase izražata stališče/argument.*
Delovanje v športu je prostovoljno. /

Osnovno pravilo, ki izhaja iz opisanih primerov, je to, da stavke razdelimo na več delov (torej večstavčne povedi v enostavčne) v primerih, ko določen stavek vsebuje več kot eno stališče/argument. Za to obstajata dve možnosti: a) stavek vsebuje stališči, ki sta popolnoma nepovezani in b) stavek vsebuje stališči, ki sta sicer povezani, ampak se osredotočata na različne aspekte. V ostalih primerih, še posebej, ko se navajajo primeri, sklepi ali razlage, *se stavki ne delijo*; prav tako je potrebno biti pozoren na ločila kot npr. vejice, dvopičja, vezaje, saj le-ti vedno niso indikatorji kvazi-stavkov (Volkens in drugi 2011, 5–6).

KORAK 1: Najprej si pripravimo (fotokopiramo, natisnemo) izbrano besedilo, ki ga bomo analizirali. Nato začnemo s prebiranjem prvega odstavka (v našem primeru posameznega člena zakona in nacionalnega programa) in identifikacijo vsakega izmed stavkov znotraj prvega odstavka. Po potrebi stavke transformiramo v ustrezno enostavno obliko in si označimo vse stavke, ki jih bomo znotraj prvega odstavka kodirali. Število enot analize mora biti enako številu stavkov identificiranih za kodiranje, prav tako se kodirajo samo pisani deli besedila, pri čemer se npr. statistike, tabele, ki bi lahko bile zapisane v zakonu ali npr. predhodne/končne določbe zakona, izpustijo iz procesa kodiranja.

KLASIFIKACIJA: KODIRNA SHEMA

Kvantitativna analiza vsebine dveh najpomembnejših pravnih in javnopolitičnih dokumentov na polju športne politike izvira iz vprašanja, katerim elementom dobrega vladanja v športu država oziroma pristojni akterji, na normativni ravni (ne)posvečajo pozornosti. Kodirna shema mora omogočati primerjavo med vsebino obeh analiziranih dokumentov, zato sta v klasifikacijski shemi uporabljeni dve glavni domeni (načela/nivo vladanja) s šestimi kategorijami, ki zadevajo načela dobrega vladanja in štirimi kategorijami, ki zadevajo nivo dobrega vladanja v športu. Gre torej za dvodimenzionalno kodirno shemo, kjer eno dimenzijo predstavljajo načela, drugo pa ravni dobrega vladanja v športu. Takšna standardizacija kodirnega sistema nam bo namreč omogočala, da bo vsak (kvazi)stavek kodiran zgolj v eno

izmed kategorij znotraj obeh dimenzij. Koda NG/000 in NG/001 se nanašajo stališča/načela ter nivoje, ki niso del vladanja (na podlagi teoretičnega definiranja) oziroma se nanj ne navezujejo, kar pa še ne pomeni, da so brez pomena. Iz teoretičnih predpostavk namreč izhaja, da so načela in ravni vladanja medsebojno povezani in izključujoči, kar pomeni, da v kolikor bomo stavku pripisali kodo NG/1, bo istemu stavku tudi glede ravni vladanja pripisana koda NG/2.

Domena 1: Načela vladanja

T = *transparentnost*

A = *odgovornost*

CB = *zavore in ravnotežja*

D = *demokracija*

IP = *inkluzivnost in predstavnost akterjev*

NG/1 = *stališča, ki se ne osredotočajo na vladanje (non-governance)*

Domena 2: Raven vladanja

1 = *makro*

2 = *mezo*

3 = *mikro*

NG/2 = *nivo, ki se ne osredotoča na vladanje (non-governance)*

Vsebinski pomen posameznih kod

Transparentnost – javna dostopnost pravil, informacij in postopkov o delovanju športnih akterjev/institucij/športne politike kot celote, na podlagi katerih lahko zunanje okolje/javnost spremlja njihovo notranje delo oziroma uspešnost. / Deli ZSpo in NPŠ, ki se navezujejo na: - finančne informacije – načine financiranja športne politike, dodeljevanja sredstev; - notranje in zunanje komuniciranje (v odnosu do okolja) – odnos športne politike in njenih akterjev do širše javnosti; institucionalizacija komunikacijskih kanalov med oblastnimi institucijami in civilno družbo; dostop do informacij javnega značaja na normativni ravni športa in športne politike.

Demokratičnost – obstoj in vpetost demokratičnih pravil, postopkov, procesov v notranjem delovanju športne politike oziroma njenih akterjev/organizacij. / Deli ZSpo in NPŠ, ki se navezujejo na: - izvolitev in imenovanje posameznih akterjev/institucij oziroma njihovih teles; - jasna volilna pravila/pravila imenovanja, ki pogojujejo izvolitev ali imenovanje predstavnikov - pravila glede sprejemanja odločitev ali glasovanja o odločitvah; - časovna omejenost trajanja mandatov oziroma posameznih funkcij; - upoštevanje spolnih, rasnih in drugih kriterijev pri izvolitvi/imenovanju predstavnikov.

Inkluzivnost in predstavništvo akterjev – vklučenost vseh zainteresiranih akterjev (državnih kot civilno-družbenih) v procese oblikovanja in sprejemanja odločitev/politik in njihovih posvetovanj. / Deli ZSpo in NPŠ, ki se navezujejo na: - soudeležbo interesnih skupin v odločevalske procese in njihovo predstavništvo znotraj le-teh; formalizacijo vlog/funkcij tistih športnih organov oziroma akterjev, ki se jim na normativni ravni priznava vključenost in predstavništvo na ravni športne politike kot celote.

Zavore in ravnotežja – medsebojno omejevanje akterjev oziroma institucij, ki so del javne politike športa in mehanizmi omejevanja, tako do notranjega kot tudi do zunanjega okolja, v katerem delujejo. / Deli ZSpo in NPŠ, ki se navezujejo na: - mehanizme omejevanja posameznih akterjev oziroma njihovega delovanja; etičnost njihovega delovanja; - postopke reševanja konfliktov (vključujoč sodne postopke); - priznavanje zunanjih »kanalov« in akterjev nadzora.

Odgovornost – razmerje med forumom oziroma tistim, ki poziva k izpolnjevanju odgovornosti in akterjem oziroma tistim, ki nosi odgovornost. / Deli ZSpo in NPŠ, ki se navezujejo na: - institucionalizacijo odnosov odgovornosti med posameznim akterjem in forumom; - vzpostavitev standardov odgovornosti; na kakšen način so akterji odgovorni posameznim forumom, vključujoč različne oblike odgovornosti, ki temeljijo na načelu odnosa »principal-agent«.

KORAK 2: Pozorno preberi prvi odstavek (člen zakona, v primeru da vsebuje več večstavčnih povedi), preden začneš kodirati prve stavke oziroma enote analize, saj lahko iz konteksta razbereš, kako kodirati dvoumne, nejasne stavke. Precizno se odloči, katera izmed kategorij znotraj dveh dimenzij zagotovo zajame pomen prvega stavka in ob strani zapiši znak kategorije oziroma kode. Ponovi postopek za vse nadaljnje stavke oziroma enote analize znotraj posameznega člena zakona, pri čemer pri kodiranju vsakega odstavka/člena zakona ali programa predhodno upoštevaj korak št. 1.

REŠEVANJE TEŽAV, KI SE POJAVLJAJO PRI KODIRANJU

V samem postopku kodiranja oziroma analize besedil zakona in nacionalnega programa, mora koder biti pozoren na težave oziroma primere, ko so stavki nejasni, nedvoumni oziroma se koder ne more odločiti katero kodo jim pripisati. To se lahko zgodi v naslednjih primerih, ko:

- I. *Ni možno uporabiti nobene izmed izbranih kategorij* – gre za enote analize, ki jih ni možno kodirati. V tem primeru se uporabi koda 000. Pri tem pa je potrebno poudariti, da ni nujno, da takšen stavek ne izraža pomena, temveč ga le ni možno uvrstiti znotraj postavljenih kategorij. Glede na kontekst naše študije oziroma cilja raziskovanja, se koda 000 uporabi zgolj in le v tistih primerih, ko enota analize nima nikakršnega pomena. V vseh ostalih primerih, ko stavki imajo pomen, ampak se ne nanašajo na vladanje (načela in nivoje), se uporabita kodi NG/1 in NG/2. Koder mora biti pozoren tudi na povezovalne stavke med dvema stališčema, ki sicer sami po sebi ne izražajo pomena, vendar so del stališča, zato se mu pripiše ista koda kot stališču pred/po njem (npr. ... za uresničitev tega cilja sprejemamo naslednje ukrepe ...). Koder mora temu primerno kodirati tisto, kar stavek resnično izraža – v primeru vseh nekodiranih enot analize, morajo le-te biti ustrezno označene in pregledane po končanem kodiranju celotnega dokumenta.
- II. *Možno je uporabiti več izbranih kategorij* – v primeru, da lahko posameznemu stavku pripišemo več kod, mora koder skušati razbrati kontekst, iz katerega stavek izhaja (npr. prebrati celoten odstavek, da bi lahko pravilno določil pomen posameznega stavka). V primeru, da gre za večstavčne povedi, ki vsebujejo različna stališča, mora koder ustrezno razčleniti stavke v enostavčne povedi in jim pripisati ločene pomene (če jih izražajo), v primeru enostavnih povedi pa se mora koder odločiti, katera koda najbolj nazorno izraža sporočilnost oziroma pomen stavka.

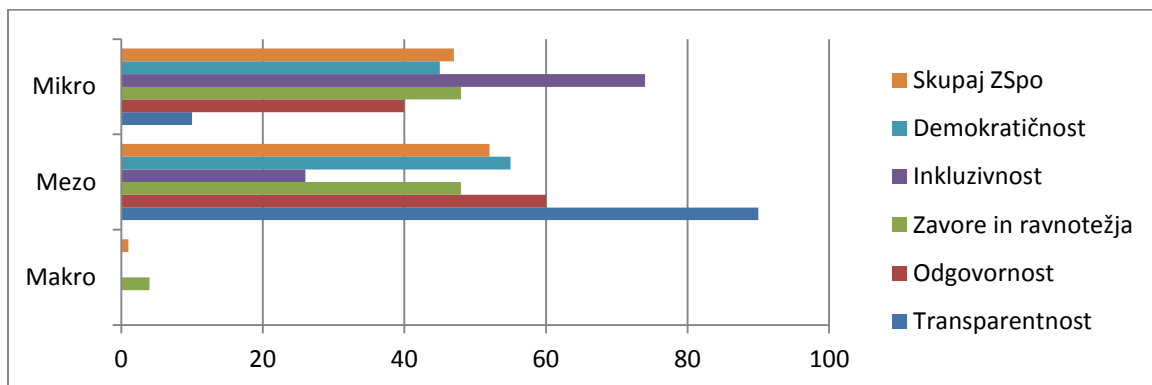
PREVERJANJE VELJAVNOSTI POSTOPKA KODIRANJA IN IZDELAVA KODIRNEGA LISTA

Ključna zahteva, ki ji mora koder v postopku kodiranja zadostiti, je zanesljivost oziroma preverljivost podatkov ter posledično njihova primerljivost. Načeloma mora vsak koder opraviti identičen postopek vzorčenja ter kodiranja, glede na navodila v kodirni knjigi. V kontekstu magistrske naloge je za namen preverljivosti in primerljivosti podatkov, koder dolžan upoštevati naslednje korake:

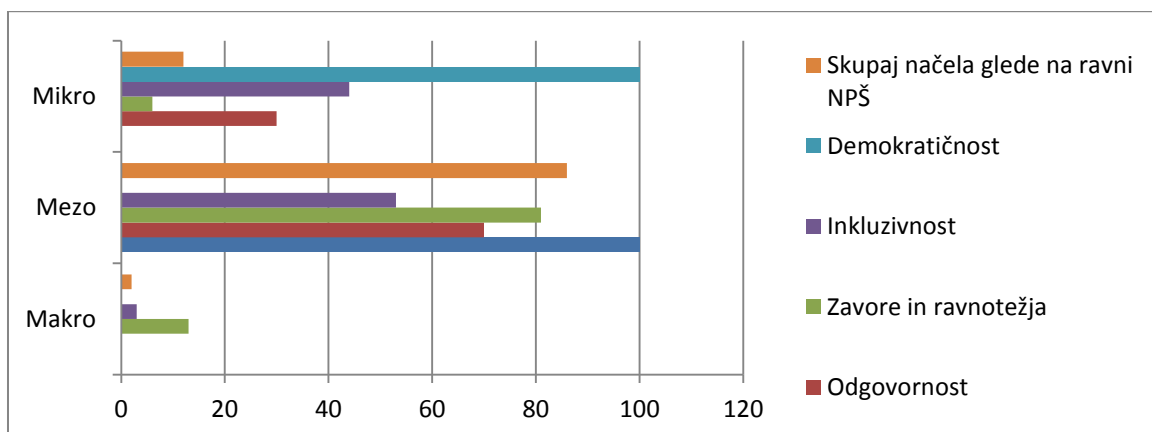
- I. Koder mora natančno in večkrat prebrati kodirno knjigo in sovpadajoča pravila o postopku kodiranja. Prav tako si mora čim bolj zapomniti definicije vseh kategorij. Bolj kot je koder prepričan o pomenu posamezne kategorije, hitrejši bo postopek kodiranja.
- II. Koder mora najprej opraviti testno kodiranje in ga poslati mentorju, ki po pregledu koderju posreduje povratne informacije. Z upoštevanjem le-teh, koder opravi drugi postopek kodiranja, na podlagi katerega se mentor odloči, ali je kodirni postopek dovolj kvaliteten, da lahko koder opravi kodiranje celotnega izbranega besedila. Oba testa se lahko ponovita dvakrat.
- III. Koder pripravi tudi kodirni list, ki vsebuje naslov oziroma identifikacijsko številko analiziranega dokumenta, datum kodiranja, šifro koderja, število pripisanih kod posamezni kategoriji.

Priloga C: Primerjava med načeli in ravnmi vladanja

Graf C.1: Primerjava/razmerje med načeli in ravnmi vladanja (%): ZSpo (1998)

Graf C. 2: Primerjava/razmerje med načeli in ravnmi vladanja (%): NPŠ (2000-2010)

Priloga Č: Definicije načel dobrega vladanja, uporabljene v empiričnem delu magistrske naloge

Tabela Č.1: Načela dobrega vladanja, uporabljena v empiričnem delu naloge

Načelo	Definicija	Vir	Potencialni indikatorji načela
<i>Transparentnost</i>	Javna dostopnost pravil, informacij in postopkov o organizaciji ali njenih akterjih, na podlagi katerih lahko zunanje okolje (javnost) spremlja notranje delo oziroma uspešnost organizacije.	AGGIS: načelo transparentnosti in javnega komuniciranja. EU: deseto načelo dobrega vladanja v športu.	Deli besedila, ki se nanašajo na: finančne informacije (načine financiranja športne politike, dodeljevanja sredstev itd.); notranje in zunanje komuniciranje, odnos športne politike in njenih akterjev do širše javnosti; institucionalizacijo komunikacijskih kanalov med oblastnimi institucijami in civilno družbo ter dostop do informacij javnega značaja na polju športa.
<i>Demokratičnost</i>	»Vpetost« demokratičnih pravil, postopkov, procesov v notranje delovanje športnih organizacij, športnih politik in njenih akterjev.	AGGIS: načelo demokratičnosti. EU: četrto načelo dobrega vladanja v športu.	Deli besedila, ki se nanašajo na: imenovanje/izvolitev posameznih akterjev/institucij in njihovih teles; pravila o načinih sprejemanja odločitev in glasovanju o odločitvah; časovna omejenost trajanja mandatov; jasna volilna pravila/pravila imenovanja, ki pogojujejo izvolitev ali imenovanje predstavnikov; upoštevanje spolnih, rasnih in drugih kriterijev pri izvolitvi/imenovanju akterjev, spoštovanje človekovih pravic znotraj športnega okolja
<i>Inkluzivnost in predstavništvo akterjev</i>	Stopnja vključenosti vseh zainteresiranih akterjev (javnih kot civilno-družbenih) v procese oblikovanja in sprejemanja odločitev/politik in njihovih posvetovanj.	AGGIS: del načela demokratičnosti. EU: načelo identifikacije in vlog akterjev.	Deli besedila, ki se nanašajo na: vključenost akterjev v odločevalne procese; predstavništvo akterjev znotraj športne politike kot celote; formalizacijo vlog športnih akterjev ter njihovi medsebojni odnosi.
<i>Zavore in ravnotežja</i>	Medsebojno omejevanje akterjev oziroma institucij, ki so del javne politike športa in njihovi mehanizmi omejevanja tako do notranjega kot tudi do zunanjega okolja, v katerem delujejo.	AGGIS: načelo zavor in ravnotežij. EU: del načela o etičnosti; del načela o sodnih in disciplinskih postopkih.	Deli besedila, ki se nanašajo na: mehanizme omejevanja posameznih akterjev oziroma njihovega delovanja; etičnost delovanja; sodne postopke oziroma postopke reševanja konfliktov; priznavanje zunanjih »kanalov« nadzora oziroma predpisov.
<i>Odgovornost</i>	Razmerje med forumom oziroma tistim, ki poziva k izpolnjevanju odgovornosti in akterjem oziroma tistim, ki nosi odgovornost.	AGGIS: odgovornost integrirana v štiri temeljna načela SGO. EU: deseto načelo dobrega vladanja.	Deli besedila, ki se nanašajo na: vzpostavitev standardov in institucionalizacijo odnosov odgovornosti – na kakšen način so posamezni akterji odgovorni različnim forumom.

